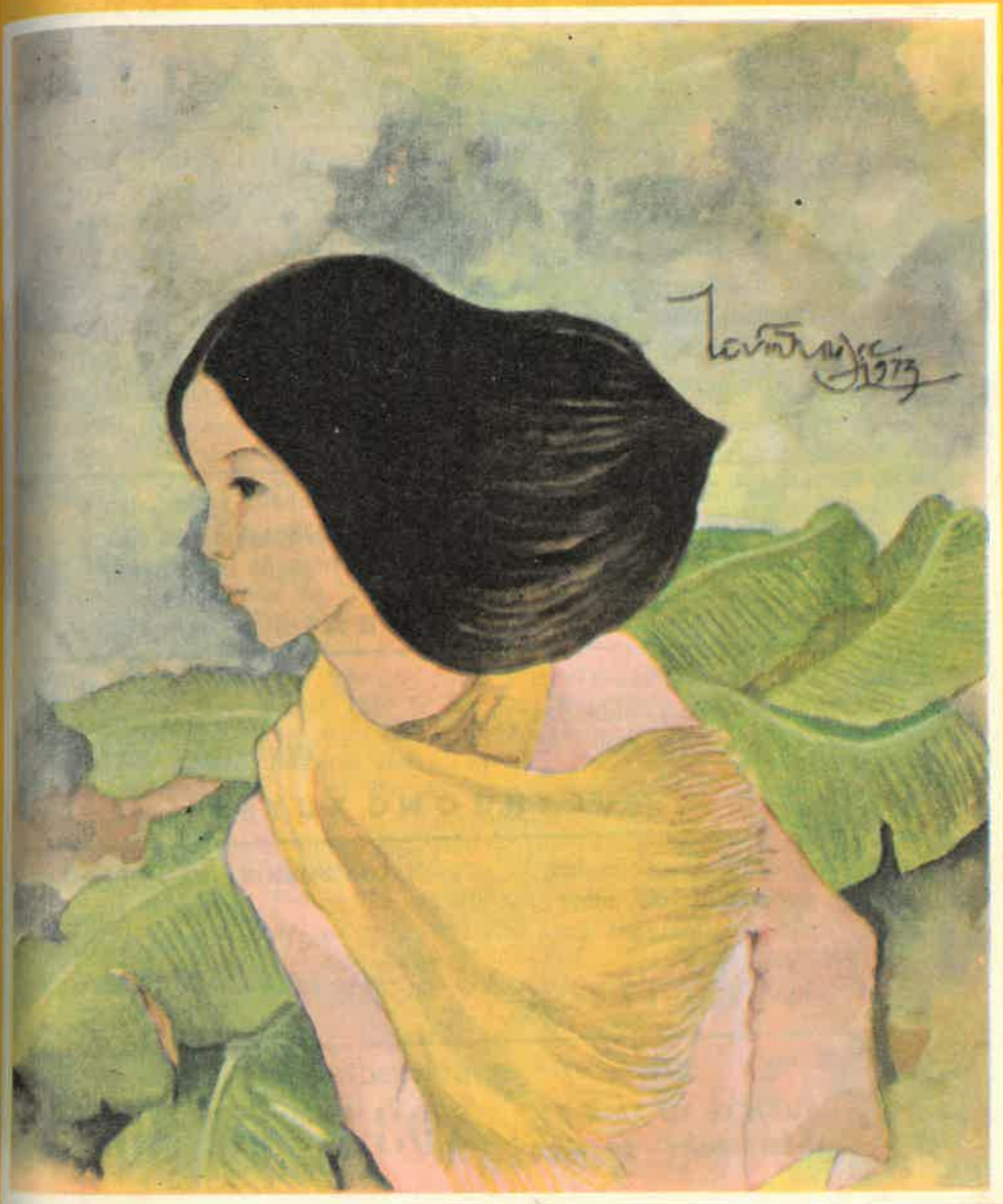

AP 215
1924

Do Vô Phi Hồng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đăng chủ Kho Sách Xưa Quán Văn Đường

tuổi ngọc

tuần báo của yêu thương

CHỦ NHIỆM CHỦ BÚT : VŨ MỘNG LONG
 THƯ KÝ : ANH CHI
 BẮC PHẢI VIÊN : PHẠM ĐÌNH THỐNG
 QUẢN LÝ : ĐẶNG XUÂN CÔN

TUẦN BÁO RA NGÀY THỨ NĂM
 Tòa soạn, trụ sở : 38 Phạm Ngũ Lão Sài Gòn — : Đ.T. 23.595

VĂN

học sao cho giỏi	NGUYỄN MẠNH CÔN
trong vườn thân thoại	NGUYỄN XUÂN SƠN
mười tám tuổi	VŨ LAN HÂN
hoàng hôn	YÊN LAM
quán hện	HOÀNG THUY KHANH
chàng, nàng và những cuộc bút đàm	TRONG THI
yêu đá yêu người	PHẠM MẬT NẤU
cơn mưa chiều	NGUYỄN QUỐC HIỆP

THƠ

lâm bảo hững • hoài diễm từ • phạm khánh vũ • jalau •
 nguyên hồng giang • nguyễn sơn • trần nghiêm ái bắc •
 hoài mặc thanh • bửu khánh hnk • nguyên thiên nghi

TRUYỆN DÀI

tuổi bướm sâu	DUYÊN ANH
cửa trường, phía bên ngoài	MAI THẢO
anh chỉ yêu dấu	ĐÌNH TIẾN LUYỆN

MỤC THƯỜNG XUYÊN

nhìn xuống cuộc đời	TÒA SOẠN VÀ BẠN NGỌC
biết một biết mười	NGUYỄN THẾ
bệnh mới lớn	NGUYỄN TUẤN ANH
chụp phở	KIẾN VÀNG
tuổi ngọc và bạn ngọc	TUỔI NGỌC

BIÊN LAI SỐ 597/BTT/NBC NGÀY 24-4-1971

TUẦN LỄ TỪ 15-3-73 ĐẾN NGÀY 22-3-73 | số 93 | NĂM THỨ MAI | giá 80đ.

về nhà in mới

Sau số báo này, Tuổi Ngọc tạm rời địa chỉ về số 286 đường Công Lý, Sài Gòn III và in tại Cơ Sở Ấn Loát Xây Dựng số 9B/15 đường Thánh Mẫu Chí Hòa. Vậy từ hôm nay, thư từ, bài vở xin bạn đề như sau và gửi về :

Tuần báo TUỔI NGỌC
 Hộp thư 1146
 Sài Gòn

Tuổi Ngọc nói để bạn tin là không một bức thư, không một bài thơ, truyện ngắn nào bị thất lạc cả. Do đó, bài vở bạn ngọc khỏi mất công gửi bảo đảm. Trường hợp cần gửi thư bảo đảm, bạn ngọc hãy đề tên Đặng Xuân Côn. Thư riêng cho nhân viên tòa soạn, bạn ngọc ghi ở góc phong bì « Nhờ chuyển tới... » Mọi liên lạc trực tiếp, bạn ngọc hỏi Phạm Đình Thống tại địa chỉ nhà in hoặc gọi giấy nói số 40.822. Tuổi Ngọc số 94, để kỷ niệm « nhà mới », sẽ được ấn loát toàn chữ mới. Tuổi Ngọc sẽ cố gắng cứ 25 số báo sẽ thay chữ một lần. Chưa báo nào dám « sài sang » như Tuổi Ngọc, dù Tuổi Ngọc là báo nghèo. Riêng chuyện chạy bằng chữ không chạy chữ-đồ-bản-chì, bạn ngọc đã thừa hiểu Tuổi Ngọc mê làm báo đẹp chứ không ham làm thương mại. Chạy chữ rất tốn kém và phải chọn nhà in. Ở Sài Gòn chỉ có hai tờ báo chạy chữ là Giai phẩm Văn của ông Nguyễn Đình Vương và tuần báo Tuổi Ngọc của bạn ngọc. Vì chưa « an cư » nên Tuổi Ngọc chưa thể hứa hẹn làm mới tờ báo. Nhưng, chắc chắn, sau số 96 trang Đặc Biệt Viết Về Hà Nội, Tuổi Ngọc sẽ nỗ lực làm mới, làm hay để chào mừng Kỷ Niệm Đệ Nhị Chu Niên Tuổi Ngọc Nhân tiện, Tuổi Ngọc xin nói thêm về số Đặc Biệt Viết Về Hà Nội. Đình Tiến Luyện đã về xong cái bia. Duyên Anh đang chạy đôn đáo nhờ các nhà văn viết bài. Phạm Đình Thống suốt ngày ở thư viện tìm kiếm, chép lại những bài thơ xưa, những truyện ngắn cũ viết về Hà Nội. Bạn ngọc sẽ gặp Nguyễn Bình, Đinh Hùng, Vũ Hoàng Chương, Võ Hồng, Mai Thảo, Viên Linh, Dương Nghiễm Mậu, Thanh Nam, Thanh Tâm Tuyền, Hoàng Anh Tuấn, Nguyễn Sa... tình tự với Hà Nội. Chúng ta sẽ « Thăng Long hoài cổ » như Bà Huyện Thanh Quan đã Thăng Long hoài cổ, tưởng tiếc một Hà Nội tuyệt vời trong kỷ ức để thương xót một Hà Nội đói khát thương yêu hôm nay. Bạn hãy đóng góp ngay từng giọt tưởng tiếc cho giọng sông tưởng tiếc Tuổi Ngọc 96 Đặc Biệt Viết Về Hà Nội. Bạn nhớ ghi thêm ngoài phong bì : Một giọt tưởng tiếc Hà Nội.

**long minh đấng khánh
hồ trần quang sát đầu**

Minh Đấng Khánh là bạn của tôi. Chúng tôi quen biết nhau đã lâu. Khánh có nhiều tài. Anh vẽ tranh sơn dầu. Dạy vẽ tranh. Anh dạy học. Anh vẽ tranh trào lộng cho nhật báo. Và, nếu người ta chưa quen, Minh Đấng Khánh đã từng viết truyện trẻ con rất hay trên tuần báo *Đời Mới* ngọt hai mươi năm trước. Khánh viết truyện phim. Trong « cạc tập » của anh lúc nào cũng có, ít nhất, năm bảy cái truyện phim nhi đồng ngắn. Tôi rất quý mến anh. Anh thường tâm sự với tôi về những ưu tư của anh đối với tuổi thơ. Một dạo, Juspao thực hiện phim ngắn *Đời giấc mới* của anh. Rồi người Mỹ chế phim buồn thảm quá, Việt Nam đau khổ quá, hủy đi, không chiếu. Tôi thấy Minh Đấng Khánh bỏ mộng làm phim nhi đồng. Anh xoay qua nghề hí họa. Rồi phong trào điện ảnh Việt Nam sống dậy, anh nhào vô đạo diễn phim *Còn gì cho nhau*, một phim không những chẳng làm về vang cho anh mà còn làm cho người quen biết anh chán chường những gì anh hằng mong ước thực hiện. Mới đây, anh đạo diễn phim *Long hồ sát đầu*, một phim kiểu Tàu do tài tử ta đóng ở nước ta. (Có nhiều người bảo anh chỉ cho mượn cái tên, còn đạo diễn chính cống là Tàu ?) Phim quyền cước Tàu đang trên đường xuống dốc không phanh. *Kỳ lân quyền* có Lý Tiểu Long chỉ

Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đấng chủ Kho Sách Xưa Quán Văn Đường
chiếu ba ngày. *Vương Vũ phục thù* ngập khán giả. Những Khương Đại Vệ, Dịch Long, La Liệt đang bị xóa tên dần. Thì Minh Đấng Khánh lại theo chiều dốc, kéo theo Trần Quang (chưa có gì sáng tỏ, mới tạm tạm vậy thôi) tuột dù. *Long hồ sát đầu*, chỉ cần thay tên nhân vật, thay tên tài tử thành tài tử Tàu thì đó là một phim quyền cước Tàu dở ẹt. Vì truyện phim đã lai Tàu ! Gái lai thường đẹp nhưng nghệ thuật lai thì thảm quá chừng. Người Ý đã làm phim cao bồi. Một tờ báo Pháp phê bình câu này mà tôi cho là nhất : « Phim cao bồi Ý nhạc hay, bản hay, đấm đá hay nhưng thiếu bụi ! ». Bụi ở miền Viễn Tây Hoa Kỳ. Bụi ấy, chỉ ở Hoa Kỳ mới có, không thể có ở Ý. Mỗi dân tộc có màu sắc riêng, có cái vẻ đặc biệt của nó. Quyền cước, phi thân là màu sắc Tàu. Mượn cái màu sắc cái cảnh trí ấy mà làm phim ta, nó phải lố lằng, buồn cười và buồn nản. Cũng như nhà văn ta bây giờ đặt viết truyện kiếm hiệp thì các hiệp sĩ chỉ có thể đánh nhau tới ngày trên mảnh đất hẹp. Hiệp sĩ đó bé như con kiến, làm sao ví đại bằng Kiều Phong, bằng Tạ Tốn... trải trọn đời hành hiệp của mình chưa hết đất Trung Hoa ! *Long hồ sát đầu*, không cần xem (mà xem làm gì nhỉ) người ta cũng đoán hết và phê bình nó một cách tàn bạo mà không sợ bất công, quá đáng. Bởi vì, đạo diễn *Long hồ sát đầu* là Minh Đấng Khánh. Qua hai phim *Còn gì cho nhau* (bê rạc) và *Long hồ sát đầu* (quái đản), tôi bắt tội nghiệp cho người bạn của tôi. Long hồ đã sát đầu. Cả long lẫn hồ cùng chết. (*Ái Hoa*)

**nhân chuyện dài
mua bán của cá trường luật**

Đọc mẩu bài « Chuyện dài mua bán của trường luật » của bạn Nguyễn, Luật khoa IV Sài Gòn, tôi bất chần nản cho những cái gọi là chống đối, gọi là phản kháng ở xứ này. Trường luật đã đào tạo cho chúng ta nhiều chính trị gia. Trùm chần có. Thờ ỉ có. Ôn ào có. Đa số nghị sĩ, dân biểu đều xuất thân từ trường luật. Và quý vị này, kể nào chống đối kỹ nhất, đều chống đối kiểu « cua in ộp xét » ! Còn là sinh viên thì kiến nghị phản kháng sư phụ bán của cắt cổ đề sư phụ nản chí cho in của rồ nê ô. Chóp được cơ hội tét,

nhân tình. (Huỳnh Chiểu Đấng chủ Kho Sách Xưa Quán Văn Đường)
bên khai thác ngay, in của bản cắt cổ
sư phụ, nại có « in ộp xét » mí lý
giấy cao ». Lớn lên, ra màn chính trị,
học nhập môn « cua in ộp xét » áp dụng
gọi là bằng thích. Nghĩa là đổi lạp oang
đề.. trực lợi ! Vừa vừa thôi và chầm
đi mấy chuyên viên kiến nghị phản kháng.
trẻ cần ngay thẳng và sông phẳng.
chơi cái trò đổi lạp rồ tiền như các
đổi lạp với nhà nước ở trường học.
trường học dạy làm người. Trường học không
làm tiền. (*Lý, Luật khoa II Sài Gòn*)

**buổi buồn
bên ngoài đường**

Đi trên những con đường một chiều,
thường gặp những rỗi buồn. Chẳng hạn
con đường Nguyễn Đình Chiểu. Buổi sáng,
buổi trưa, hễ vắng bóng cảnh sát công lộ, y
làng xe đẹp, xe mèy, xích lố (đôi khi cả ở
lố nữa) chạy ngược chiều một cách... vô
giáo dục công dân ! Hễ có cảnh sát đứng
ngay ở ngã ba Pasteur - Nguyễn Đình Chiểu
thì quý vị chuyên môn chạy ngược chiều
hạ lệnh rầm rập. Mĩa mai thay là quý vị
đầy toàn những khuôn mặt biết luật đi đường
và rất trí thức. (Kể chi các ông xe bô bánh,
xích lố). Mới đây, con đường Phạm Ngũ
Lão một chiều từ ngã ba Nguyễn Thái Học -
Phạm Ngũ Lão. Cảnh sát đã đứng gác và
khuyến cáo cả tuần Nhưng, dù bằng cấm
trường, người ta vướn lao xe vun vút qua.
Cảnh sát bên chờ giữa khúc đường cấm, vô
khởi người vì phạm, biên phạt tung bưng.
Thành ra, ở xứ này chỉ còn cách phạt tiền
đề... giáo dục công dân. Buồn ghê nơi. Một
người bạn đây một lòng yêu nước phát
chiếu không có ai đi ngược chiều dù không
có cảnh sát công lộ coi chừng, khi ấy dân
minh mới khá » Câu nói hơi mỉa mai nhưng
đây ý nghĩa. (*Ái Nhi*)

**một chuyện mới
cho tuổi ngọc**

Một truyện dài mới thể truyện dài *Cửa
trường. phía bên ngoài* của Mai Thảo đã
chấm dứt, khởi đăng từ số sau. Ai viết ? Tòa
soạn họp bàn và đa số dơ tay « quyết nghị »

Kho Sách Xưa Quán Văn Đường
nhân tình. (Huỳnh Chiểu Đấng chủ Kho Sách Xưa Quán Văn Đường)
trương tư (Đang cho kiểm duyệt và sẽ phát
hành khoảng tháng 6). Thư đi chưa có thư
về. Ngày đưa bài đã sát nút. Thư ký tòa soạn
nóng ruột qua trời, bàn với chủ nhiệm : Nếu
Mường Man không gửi kịp, ông cho đăng
cái truyện *Trường con gái* nhé ! Chủ
nhiệm lắc đầu : Đầu được, truyện này tôi
viết gần xong rồi, để in nóng hổi. Và nữa
đã có *Tuổi bướm sầu* đăng thêm kỳ thấy
mồ. Thư ký tấn công : Dạo trước Vũ Mộng
Long viết *Ngựa chùng trong sân trường*,
Duyên Anh viết *Áo tiêu thư* có sao đâu.
Ông thế chớ dùm đi đề Mường Man chuẩn
bị. Bây giờ ông không viết báo ngày, ông
rán viết cho Tuổi Ngọc kéo « nhân cư vi bất
thiện » ông táy máy rút xì phé bị bắt bỏ tù
như Khánh Ly thì ông sẽ thân bại danh liệt
và Tuổi Ngọc có mỗi chết thắm, chết nhục !
Chủ nhiệm nghe bùi tai. Vậy nếu Mường
Man chưa kịp gửi bài (chắc là trễ rồi),
truyện dài mới khởi đăng từ số 94 sẽ là
truyện dài *Trường con gái* của Vũ Mộng
Long, truyện vui nhộn như một chàng ngọc
lạc và thể giới toàn con gái. (*Phạm Đình*)

**ngậm ngùi
giã từ một địa chỉ**

Tuổi Ngọc ở trọ 38 Phạm Ngũ Lão đã
qua 93 số báo 93 tuần lễ với cả chục ngàn
lần địa chỉ ấy được viết trên phong bì thư
của độc giả gửi đến tòa soạn. Một sự quen
thuộc nay bắt đầu mất dần. Anh em Tuổi
Ngọc đã loan báo đến bạn ngọc một địa chỉ
mới và sửa soạn dời tòa soạn. Một khách ở
trọ được chủ nhà nhắc nhở đã lâu, đề dủ có
bụi ngùi lăm ở một chỗ ngồi quen thuộc
rồi cũng phải đứng dậy, cất bước. Tấm bảng
Tuổi Ngọc chỉ nhỏ bằng một tờ nhật báo, kể
đã lâu, chủ nhiệm dọa dẫm dựng bảng mấy
lần nhưng vẫn còn nằm ở một góc xinh trên
căn gác xép của 38 Phạm Ngũ Lão. Mặt bảng
chỉ phủ đầy một lớp bụi, sơn còn mới nguyên
màu. Bây giờ anh em Tuổi Ngọc sửa soạn
dọn nhà và chắc cũng mang theo cả tấm
bảng có một địa chỉ cũ này theo. Ngậm ngùi
biết mấy. Không biết cụ chủ nhà in Nguyễn
Đình Vương có cảm thấy khloe đề ngồi ở
cái bàn quen thuộc của cụ hôm nay, đề nhìn
anh em Tuổi Ngọc khuôn vác tử, hộc thư và

tấm bằng đời địa chỉ mà cụ cho ở nhờ đã gần hai năm. Trong cái kho sách chật chội, nóng nẩy ngày nào, thế mà ai đã bước vô thăm anh em Tuổi Ngọc ngồi làm việc, cũng có khối điều để nhớ. Những chiếc bàn gỗ, ghế sắt, những mảnh vôi tường vôi trần rơi vờ từng mảnh... Và một vuông cửa sổ nhỏ mở ra nhìn nắng nhìn mưa trên mái ngói nhà bên cạnh. Vàng, còn khối điều để nhớ. Xin giã từ một địa chỉ. Giã từ cụ Vương, cụ Ký đã ăn cần với Tuổi Ngọc trong suốt 93 số báo. Giã từ bạn Mừng, giã từ Tám Lết, bác Hai Mạnh, bác Hai cất giấy, các chị em xếp giấy đã sẵn sàng, nhọc công với Tuổi Ngọc liên tục 93 tuần lễ qua. Và rồi tôi rất nhớ, những buổi chiều chấp tối về ngồi lại ở đây, trong một khung cảnh quen thuộc, mặt trời úa đỏ ngoài cửa sổ, con mèo đen chồm sang mái ngói nhà bên cạnh, tiếng máy xăm xập chạy khuya. Và những tiếng điện thoại reo. Bảy giờ là buổi tối, lát nữa tôi sẽ đặt xe rồi khỏi nơi đây. Rồi rất ngậm ngùi. (Đ.T.L.)

nghĩ về chuyện xuất bản

Đã lâu Tuổi Ngọc chẳng chờ in cuốn sách nào mang nhãn hiệu TN. Những chương trình đệ nhất bán niên, đệ nhị bán niên của anh em Tuổi Ngọc đều rơi vào năm cũ. Tấm bằng hoạch định công việc trắng xóa. Bên cạnh TN, nhà xuất bản Nguyễn Đình Vương, cũng in thừa hẳn đi. Nhìn chung quanh, xa hơn và nhìn ở các quán sách, tiệm sách lại thấy các nhà xuất bản mọc lên như nấm. Trung bình mỗi tuần có thể có hàng chục cuốn sách mới. (Không kể những loại truyện khổ nhỏ, dành cho thiếu nhi và thiếu niên, loại sách này lẹm phát một cách dễ sợ nhất). Các quán sách trước bay nguyên bìa nay xếp chồng lên nhau chỉ còn ló cái tên tác giả. Đặc biệt về kỹ thuật in ta thấy các lỗi in typo đang bị loại dần. Bìa offset và ruột cũng offset. Nhìn qua ta thấy đó là một điều đang mừng cho ngành xuất bản và đồng thời cho ta suy đoán tới vài khía cạnh khác như về văn hóa, xã hội... cũng có thể là điều đáng mừng. Các cuốn sách in hôm nay nhà xuất bản dám bỏ ra cả một phần vốn để quảng cáo lớn một phần tám trang báo, trang trọng, lời cuốn. Giấy in tăng vọt, vẫn có những cuốn

sách dày cả ngàn trang. Mọi sinh hoạt khác tăng vọt, số lượng sách tung ra thị trường vẫn nhiều hơn bao giờ. Một hiện tượng Quỳnh Dao đưa nhiều nhà xuất bản đổ xô theo nhau phục vụ độc giả, để ra hàng chục thứ Quỳnh Dao khác. Thậm chí có cả những ông nhà văn làm xuất bản cũng tự ký tên Quỳnh Dao dưới tác phẩm của mình để in ra phục vụ độc giả. Hiện tượng Quỳnh Dao chìm lắng, một số nhà xuất bản lao đao, một số nhà phát hành tung sách ra lẽ đường. Một vài nhà xuất bản chừng chặc lại bắt đầu cho phát hành những cuốn sách chọn lọc, in kỹ lưỡng. Có một điều ghi nhận mới nhất là sách dịch in ra nhiều hơn và số độc giả cũng tăng với một phần trăm đáng kể. Theo dõi ngành xuất bản ta có thể nghĩ rằng, sẽ có nhiều thay đổi quan trọng trong những tháng sắp tới. Nghĩa là số lượng sách vẫn có thể in ra nhiều hơn, và đồng thời những số sách ở « Second hand book shop » bạn vẫn có thể... cúi xuống là chọn được một cuốn sách ưng ý ngay (Kiến Vàng)

giới thiệu sách báo mới

NGÔN NGỮ : Tập văn văn học nghệ thuật. Phương Tấn Chủ biên. Sách dày 130 trang in đẹp, giá 150 đồng.

— **TUỔI TRẺ HÔM NAY** : Đặc san in ronéo khổ nhỏ của các bạn trẻ Nha Trang. Chủ biên Hoa Trần. Sách dày 28 trang, không ghi giá bán.

— **NGÀN CÁNH NHỚ** : Tập thơ của Đặng Trầm Tư. Tựa của Từ Kế Tường Bìa của Văn Đến. Sách dày 86 trang gồm 43 bài thơ đủ thể loại. Bản đặc biệt.

— **THƠ CHO NGƯỜI TÌNH** : Tập thơ của Anh Việt Thi, bìa và phụ bản Phạm Quân Lộ, Văn Hóa Thư Xã xuất bản. Sách dày 58 trang giá 200 đồng.

— **TÌNH CA GỬI NGƯỜI EM CỔ XỨ** : Tập thơ đầu tay của Bùi Bá Bằng, tranh bìa của Charles Blackman. Tác giả trình bày Trường Cửu xuất bản. Sách dày 32 trang in trên giấy Croquis, giá 100 đồng. Đây là những bài thơ tình nồng nàn và lãng mạn gửi về một hình bóng xa khơi nơi Cổ Xứ.

Tuổi Ngọc chân thành cảm ơn người tặng sách và ăn cần giới thiệu cùng bạn ngọc.

NGUYỄN MẠNH CỒN

HỌC SAO CHO GIỎI (*)

Có nghĩa là ngay khi còn thiếu niên trí khôn của người ta đã có nhiều đặc tính : nhanh, chậm yếu, mạnh ngẫn, dài. Đây là những đặc tính căn bản. Những đặc tính căn bản phối hợp với các đặc tính của nội thân, và chịu ảnh hưởng của ngoại cảnh, mà tạo nên những hình thái khác biệt của tài năng.

Đến một tuổi nào đó trí khôn hiển hiện thành suy luận. Suy luận trên những điều mà khối óc đã thu thập thành ký ức.

Đối với những người không có học thì ký ức cũng như suy luận là những gì tự nhiên mà có, ở người này nhiều, ở người kia ít.

Nhưng ở những người có học thì chính sự học có tác dụng không những bổ thêm nhiều điều đáng nhớ cho khối óc, mà còn tập cho khối óc tăng thêm khả năng ghi nhớ được nhiều hơn.

Sự học còn có thể tập cho khối óc quen suy luận, và suy luận được nhanh và đúng. Nhưng từ trước đến nay sự học chưa bao giờ được quan niệm đúng với tác dụng ấy ít ra trong lãnh vực trực tiếp, vì dù sao đi nữa người ta vẫn có thể nói rằng dạy toán học cũng như dạy văn phạm, chính là dạy suy luận, một cách gián tiếp. Vì chưa bao giờ có vị giáo chức nào bắt đầu mở lớp dạy toán cho học sinh bằng một câu nói minh bạch : — « Thầy dạy các con làm toán là thầy dạy các con suy luận ».

(*) Xem từ Tuổi Ngọc số 91

Thật là khó mà phân biệt được ranh giới giữa tài và học.

Người không có học mà được đi nhiều, có óc tò mò ham hỏi han mà có trí nhớ tốt; rồi lại thường suy nghĩ, tự đặt câu hỏi và tự trả lời, có tinh thần luận lý linh động và sắc bén, thì người đó là người có tài. Mặc dù không có học, người đó sớm muộn gì cũng được người chung quanh công nhận là người giỏi. Nếu lại có sức khoẻ, và có các đức tính chăm chỉ, khiêm tốn, cần kiệm nữa, thì chắc chắn người đó phải thành công trên con đường hẳn chọn lựa, không có gì ngăn cản được.

Nhưng ở đời quả thật không mấy ai có được đầy đủ các điều kiện thuận lợi như vậy. Trong một đoạn trên, chúng ta có nói về một nhân vật có tiếng tăm trong giới kinh doanh là ông Nguyễn Tấn Đồi. Một người ít được học, sinh làm con nhà nghèo ở thôn quê, mà sự kiếm sống bất buộc phải bôn ba như ông Đồi, thật xứng đáng được coi là người giỏi. Như nhiều người đã biết, ông Đồi gặp rất nhiều khó khăn khi mua được mấy làm ngôi về Saigon. Ngôi kiểu tây khác hẳn ngôi cũ của ta, không thể đem xếp lợp dễ dàng trên mái mà phải đặt thẳng hàng, ăn khớp vào những cây mè ngang. Thợ người Việt Nam chưa quen, lợp ngôi tây cho nhà nào cũng bị dột. Tình trạng đó bất buộc ông Đồi bán ngôi xong lại phải theo thợ lên mái nhà, lấy « ke » đặt ngôi cho đúng, trước mặt họ. Đó cố nhiên là một việc phụ không tính công vào tiền ngôi được, mà nếu ngã chết hay què cũng không bắt đền ai được. Nhưng ông Đồi, muốn bán ngôi, đã làm việc đó một cách kiên nhẫn. Cho đến một ngày đẹp trời, người mua ngôi lợp một dinh cơ lớn là ông Huyện Huyện — một triệu phú, cách đây hai mươi—năm thấy chàng thanh niên chủ ngôi treo trên mái nhà dạy thợ, bèn rất có cảm tình... Ông Huyện Huyện chính là người mở đường cho ông Đồi đi vào sự giàu có, bằng cách giúp vốn và giới thiệu với đẳng cấp khép kín của những nhà đại tư bản; hoặc với tổ chức còn khép kín luôn của những người thật sự có quyền hành đối với dân chúng, hồi bấy giờ.

Ngày nay ông Nguyễn Tấn Đồi chủ tịch, tổng giám đốc các ngân hàng Tín Nghĩa, có lẽ đã giàu hơn ông Huyện Huyện khi trước. Muốn tỏ ra mình có đầu óc xã hội, ông nói, vào cuối năm 1972: — « Tôi đã có nhiều tiền, tôi thừa tiền rồi, nên muốn làm việc gì có ích lợi cho quốc dân... » Lời khoe khoang tai hại, vì nó có lẽ làm cho gia đình ông tưởng ông thừa tiền thật, nên phát sinh oán hận và bày mưu tranh giành, đến nỗi ra mạ lỵ lẫn nhau.

Lời khoe khoang đối với người tinh tế, còn che dấu một tình trạng bị đát cũng những lo lắng xa xa. Sau khi dùng nhiều thủ đoạn đấu tranh với kỹ thuật tâm lý rất cao, ngân hàng của ông Đồi đã trở thành một ngân hàng lớn. Nhiều đời mới do ông đem đến, và bất buộc các ngân hàng khác phải làm theo, đem quyền lợi không nhỏ đến cho thân chủ. Nhiều đời mới có tính chất chuyên nghiệp, danh đồ uy thế đã có từ nhiều đời của một thiếu số ngân hàng ngoại quốc, và do đó, trả lại tư cách quốc gia cho các ngân hàng Việt Nam.

Nguyễn Tấn Đồi hẳn nhiên là một kẻ chiếm đoạt. Ông Đồi có điều nhận định về việc làm cũng như lời nói của ông Đồi, người ta thấy ngay rằng giấy bạc, dù nhiều đến đâu cũng không che kín được sự thiếu thốn kiến thức. Ngót hai mươi năm sống giữa giới triệu phú, ông Đồi học được nhiều cách ăn chơi sang trọng, nhưng thỉnh thoảng cái vẻ « anh chị » bất thần xuất hiện.

Những ai có đôi chút hiểu biết về tình trạng sinh hoạt kinh tài ở Việt Nam giữa khoảng 1950-1972, đều công nhận ông Nguyễn Tấn Đồi là một người cực kỳ tài giỏi, nhưng người ta cũng nói ông Đồi là một người cực kỳ tàn nhẫn đối với địch thủ, và hết sức lãnh đạm trước sự thống khổ của dân nghèo. Về phương diện xã hội học, ông Đồi là sản phẩm đích thực của thời loạn; về tâm lý học, người ta nói ông Đồi không có gì đáng trách, vì giáo dục gia đình và học đường không hề chuẩn bị cho ông trở thành một nhân vật thượng lưu tự thấy mình có trách nhiệm đối với kẻ khác: Nguyễn Tấn Đồi chỉ là người tranh đấu rất giỏi, rất quyết liệt, cho chính ông ta mà thôi.

Vào giữa năm 1972, trong tập bán nguyệt san Chính Văn số 5 (tập II), mục « Học sao cho giỏi? » Có đoạn thuật truyện về ông Đồi. « Nếu tôi có sẵn tiền, tôi sẵn sàng mua hết thức ăn trong tiệm để những người khác nhịn đói » — ông Đồi hình như đã nói như vậy với một ký giả, để giải thích về quan niệm tranh sống của ông ta. Mấy tháng sau, tác giả có gặp ông Đồi để nghe ông nói về quá khứ lập nghiệp của ông, mà không thấy điều đó bị cải chính.

Như vậy, người ta có thể lấy ông Nguyễn Tấn Đồi làm ví dụ điển hình về con người có tài mà không có học. Chữ « học » ở đây được định nghĩa bao gồm tất cả những điều mà một cá nhân được một hay nhiều người khác chú ý bảo ban hay tập luyện cho, từ khi mới bắt đầu hiểu biết đến khi về già, để tự mình nhận trách nhiệm và địa vị (tinh thần) của một nhà lãnh đạo.

học là để lãnh đạo

Mường tượng về thời thượng cổ mà loài người còn sống với nhau thành những cộng đồng nhỏ bé gọi là bộ lạc, người ta hiểu tâm lý của vua Nghiêu, Thuấn; Thang, Vũ: người có tài được chọn làm chúa tể, đến khi chết lại tìm người có tài khác hơn mình. Trong chữ « tài » hiển nhiên có chữ « đức », bao gồm tinh nhân ái và tinh thần trách nhiệm đối với dân chúng. Người làm chúa tể được ăn ngon mặc đẹp, được ở nhà cao rộng và đi ngựa xe, và mỗi khi gặp kẻ knac thì được chào đón cung kính; nhưng có phần phận lo lắng, bảo đảm cho dân chúng một cuộc sống yên ổn, no đủ.

Sau vua Nghiêu, Thuấn, người Trung Hoa thiết lập chế độ « cha truyền con nối » không phải hoàn toàn không có lý lẽ chính đáng. Vì sự thật là người ta chỉ cần có đôi chút hiểu biết và sáng suốt cũng đủ thấy rằng làm vua, mà làm một ông vua tốt, thật rất khó. Vì kinh nghiệm cho người ta hay rằng trong nước bao giờ cũng có nhiều người có tài, nhưng lại luôn

luôn hiếm có những người có đủ tư cách để lãnh đạo số người có tài ấy. Tỷ như Lưu Bang so với Trương Lương, Hàn Tín; như Lưu Bị so với Tào Tháo, Khổng Minh... tuy sử sách không chép rõ, nhưng người ta rất dễ nhận ra hai ông họ Lưu không có tài gì đặc biệt, ngoài cái khả năng nhận biết và biết dùng người giỏi hơn họ.

Đối với Lưu Bang, Lưu Bị, thì đó là khả năng thiên phú. Nhưng người đời sau, nhất là bên Tây phương, người ta đã hiểu rằng tư cách của người cầm đầu là một cái gì có thể học tập được, miễn là phải học tập ngay khi còn nhỏ tuổi.

Đọc sử sách Tây phương thấy các chúa tể không bao giờ bắt con cái học chữ nghĩa, văn chương, vì đó là công việc của một số ngoại thần hèn kém. Con cái của các chúa tể - ở đây chúng ta chỉ nói về những người tốt - ngay khi còn niên thiếu, cốt nhất phải học cách đi đứng sao cho trang nghiêm mà thanh lịch (*). Áp dụng vào thực tế là tập cưỡi ngựa và khiêu vũ. Khi lớn hơn một chút, những đứa trẻ phải tập cách xưng hô với người trên kẻ dưới, và tập nói chuyện trong phòng khách hay trước đám đông. Vào khoảng lên 10, một em nhỏ đã có thể mặc lễ phục mà sinh hoạt tự nhiên giữa một bày gia nhân và giữa các quần thần của triều đình. Từ cách chào đến cách ngồi hay đứng, đến cách ăn, cách nói, nhất nhất phải theo đúng nghi lễ. Người ta tin rằng những cử chỉ bên ngoài chi phối nặng nề vào tâm hồn em nhỏ, làm cho em quen với quyền hành, và quen luôn với trách nhiệm. Truyện truyền kỳ thuật lại rằng vua Phi lip xử Ma-xê-đoan làm lễ thần minh, sai hoàng tử bùng bình hương có than cháy đỏ: một cục than rớt xuống cánh tay, cậu đứng yên không động vì nghi lễ đòi hỏi như vậy. Nhà vua trông thấy, muốn thử con bèn tìm cách dềnh dàng kéo dài buổi lễ. Hoàng tử vẫn đứng yên, chờ mọi nghi lễ chấm dứt mới chịu ngã xuống ngất đi, vì cố gắng quá sức. Vị hoàng tử đó lớn lên là vua A-lơ-dăng, vị hoàng đế bách chiến bách thắng của xứ Ma-xê-đoan, thuộc vùng các quốc gia Hy-lạp.

Người ta cũng kể rằng thái tử Shar-lơ nước Anh hiện nay, khi còn nhỏ đi học cũng không phải chuyên chú vào chữ nghĩa, mà phải tập chung sống với bạn hữu trong đó có nhiều thiếu niên con nhà quý phái danh tiếng nhưng rất nghèo. Tập mặc áo mỏng giữa mùa rét, tập bơi thuyền khi có gió lớn, tập leo núi, đi dây; điều cốt yếu là luyện cho thân thể cường tráng, cử chỉ đường hoàng, có tinh thần chịu đựng kham khổ và không bối rối khi gặp cơn nguy biến. Thái tử Shar-lơ luôn luôn được nhắc nhở rằng sau này ông ta sẽ trở thành con người gương mẫu dưới mắt mấy trăm triệu dân Anh và ở các nước trong khối Thịnh vượng Chung.

(Còn nữa)

(*) Đến gần đây, bên Pháp cũng vẫn còn những giáo sư chuyên dạy về nghi thức đi đứng (maintien) cho một số thiếu niên dòng dõi quý phái, đại tư bản v.v...

NGUYỄN THỂ

học và đi làm

1) Ở Sài Gòn có trường đào tạo giáo viên không? Điều kiện nhập học? 16 tuổi có cần phải năn nỉ để được nhận đơn không?

2) Phải biết đánh máy mới được nhận vào Trường quốc gia Thương Mại? Thi vào tháng nào?

3) Điều kiện xin học trường Quốc Gia Âm Nhạc?

4) Xin làm việc tại Ngân Hàng và Viện Pasteur phải có những điều kiện gì? Tuổi?

5) Điều kiện nhập học Trường Thiếu Sinh Quân?

3) HỌC SINH TRƯỜNG VHQB/QT

1) Ở Saigon có Trường Sư Phạm, đường Thành Thái, đào tạo giáo viên. Điều kiện nhập học, phải có Tú Tài I (nam thì phải hợp lệ tình trạng quân dịch). Thành phần hồ sơ dự kỳ thi tuyển gồm đơn xin, khai sách, văn bằng. Nếu đậu, các giấy tờ khác sẽ bổ túc sau.

16 tuổi mà có Tú Tài I khởi cần năn nỉ gì cả (không đủ điều kiện văn bằng thì năn nỉ cũng vô ích). Chương trình học 3 năm, học xong 19 tuổi là tuổi đi làm rồi đâu còn sợ thiếu tuổi.

2) Xin thi vào Trường QGTM không cần phải có bằng danh máy. Thường vào tháng 7 mỗi năm, Trường ra thông cáo ấn định thời gian nộp đơn và ngày giờ thi.

3) Xin vào Trường Quốc Gia Âm Nhạc và Kịch Nghệ Saigon cần phải có 3 điều kiện:

- Phải biết qua bộ môn muốn học vì trường không có lớp cho người bắt đầu học.

- Phải qua một kỳ thi tuyển.

- Điều kiện tuổi: Mỗi môn, mỗi lớp có hạn tuổi tối đa. Thí dụ muốn học dương cầm thì tối thiểu vào lớp 1 là 12 tuổi; vào lớp 2 là 14 tuổi.

4) Cơ quan nào cũng có những công việc chuyên môn của họ, ngoài ra còn những việc về hành chánh, yểm trợ. Vì vậy muốn vào làm công việc chuyên môn tại Ngân Hàng phải biết chuyên môn ngân hàng, kế toán, vào Viện Pasteur phải có bằng về thí nghiệm, trợ tá được khoa v.v... Còn nếu xin vào làm công việc hành chánh yểm trợ thì chỉ cần những điều kiện như xin vào làm thư ký... tại các cơ quan khác. Về tuổi thì phải ít nhất 18 tuổi.

5) Trường Thiếu Sinh Quân chỉ thu nhận con quân nhân tại ngũ rồi tại con cựu quân nhân.

Vì thành phần trên quá đông nên bây giờ phải qua một kỳ thi tuyển. Đơn xin dự thi phải nộp tại văn phòng đại diện đặt ở Trại Lê Văn Duyệt, Saigon (cũ Quân Khu III).

kissinger

1) Ông Kissinger đậu bằng Tiến Sĩ về môn gì? Tại sao người ta gọi ông là Tiến Sĩ một cách trang trọng? Phải chăng ở Mỹ cũng có ít người đậu Tiến Sĩ?

2) Dominique là nước ở đâu? Nền Cộng Hòa Dominique có gì đặc biệt? Xem báo nhiều khi thấy người ta so sánh VNCH với Cộng Hòa Dominique. Tại sao?

3) Trên vai con tem, thấy chữ « Polska », tra tự điển không thấy chữ này. Đó là tên quốc gia nào?

CORSAIRE ROUGE (Sinh viên SPCN Saigon)

1) Ông Kissinger đậu Tiến Sĩ (Ph. D) về môn Chính Trị Quốc Tế. Ông chiêm ngưỡng 2 nhân vật lừng danh trên chính trường Âu Châu là Talleyrand (Pháp) và Bismarck (Đức) thuộc thế kỷ thứ 19. Luận án Tiến Sĩ của ông cũng như chủ trương của ông trong hoạt động ngoại giao mấy năm qua đều chịu ảnh hưởng tư tưởng của 2 nhân vật nói trên, quan niệm phải có sự quân bình tương quan lực lượng giữa các cường quốc trên thế giới.

Bằng Tiến Sĩ (Ph. D) là bằng cấp cao nhất của Mỹ nên mặc dù ở Mỹ có rất nhiều người đậu, người ta vẫn hãnh diện khi được gọi là Tiến Sĩ. Nhưng thường người ta chỉ ghi trên danh thiếp hay đề cập tới trong các tiêu sử, còn được gọi, thường xuyên như vậy chỉ có những nhân vật đặc biệt như Ông Kissinger chẳng hạn.

2) « Hồng Y Hải Tặc » (Corsaire Rouge) mà bởi Cộng Hòa Dominique ở đâu thì nơi yếu đây nhè (đừng buồn nghe) vì nước này nằm trong

vùng biển Trung Mỹ là nơi các hải tặc cướp phá mạnh mẽ nhất hồi thế kỷ trước.

Cộng Hòa Dominique nằm trên đảo Haiti ở phía đông đảo Cuba. Đảo Haiti gồm hai quốc gia là Cộng Hòa Haiti và Cộng Hòa Dominique. Đảo này được Kha Luân Bố khám phá trong chuyến đi đầu tiên của ông và nơi đó có những trường học, nhà thờ cổ kính nhất của châu Mỹ.

Đặc điểm của nền Cộng Hòa Dominique là sau 31 năm dưới ách độc tài của tướng Trujillo, các cuộc đảo chánh xảy ra liên tiếp, hết chánh phủ này đến chánh phủ khác lên cầm quyền, nhiều khi chỉ được vài ngày. Có lẽ người ta đã so sánh VNCH với Cộng Hòa Dominique trong những năm 1965, 1966. Hồi đó tại VNCH cũng xảy ra nhiều cuộc đảo chánh. Ngoài ra cũng vào những năm đó, Hoa Kỳ đã đem quân vào VNCH và Dominique để ngăn chặn Cộng Sản. Cũng có một sự trùng hợp nữa là hồi 1965, ông Banker đương kim Đại sứ Hoa Kỳ tại VNCH, đã được cử làm Đại sứ tại Cộng Hòa Dominique và đã góp công vào việc tái lập trật tự và một nền Cộng Hòa không Cộng Sản ở đó.

3) Polska là tiếng Ba Lan, nếu em không có tự điển tiếng Ba Lan thì làm sao tìm ra được chữ đó.

thư viện quốc gia

Xin cho biết tiền tiền xin thẻ đọc giả tại Thư Viện quốc gia.

LAN ANH (Saigon)

Muốn xin thẻ vào tham khảo tài liệu tại Thư Viện quốc gia, phải là Sinh Viên Đại Học, công, tư chức,

(Xem tiếp trang 63)

NGUYỄN TUẤN ANH

NGUYỄN MINH DŨNG (Cần Thơ)

Rất nhiều bệnh nhiễm trùng làm nổi hạch ở háng, nách cháu ạ! Khi vi trùng lọt vào cơ thể thì cơ thể chống đỡ lại nhờ các bạch huyết cầu trong máu. Lấy một thí dụ giản dị, khi ta bị một vết thương ở chân làm độc thì các bạch huyết cầu tụ lại thành hạch ở háng để kháng chiến. Bệnh lao phổi thường làm nổi hạch ở cổ, dưới cằm. Một bệnh phong tình thường làm nổi hạch rất lớn ở háng. Tốt nhất cháu phải đi khám Bác sĩ để thử máu, chụp hình phổi v.v.. Đừng hốt hoảng. Nhớ tắm rửa nhiều.

HOÀNG TI TI (Sài Gòn)

Bệnh mề hôi nách hôi và ra nhiều tiếng Pháp gọi là Bromhydrose. Nên chữa như sau: Thoa cồn pha long não vào nách rồi rắc bột có công thức:

- Amidon
- Sous Nitrate De Bismuth
- Talc, Oxyde De Zinc

à 25

Tanin 1
Alun 1

Uống Génatropine hay Teinture De Belladone. Tốt nhất là Pro-Banthine hay Prantal. Dùng thêm thuốc lục diệp tố Chlorophylline (Sobio)

TRẦN VĂN SÁNG (Nha Trang)

Nước tiểu vàng, da ngứa ngứa, nổi mụn nhiều, đó là triệu chứng của bệnh đau gan cháu ạ! Không phải bệnh giang mai đâu, đừng lo! Kiêng trứng, mỡ, ăn nhiều rau. Uống thêm Sulfarlem, Cholagol, Périactin sẽ bớt.

THÙY DƯƠNG (Gia Định)

1— Cháu nên đi chụp một hình xoang xương mũi. Tạm uống Propio-cine, Bénadryl Expectorant và nhỏ Biphédrine Huileuse vào mũi cho long đờm cổ họng.

2— Chích Bépanthène sẽ làm cho tóc bớt rụng.

3— Mụn lẹo mắt (Orgelet) không có cách để phòng ngoài việc giữ vệ sinh con mắt hàng ngày cho kỹ. Khi mụn đã nổi chỉ còn chờ cách chín rồi tới nhờ Bác Sĩ mổ lấy cái nhân ra để tránh sự tái phát. Phải uống trụ sinh như Auréomycine.

KIM THỊNH (Sài Gòn)

Cháu nên đi chụp một hình xương hông. Chú có cảm tưởng là cháu đau thần kinh tọa cốt (Sciaticque). Nên nằm nghỉ ngơi trên giường, gác chân lên một chiếc gối đặt ở khoeo chân. Tránh táo bón. Uống Salicylate De Soude, Butazolidine và Hydrocortan-cyl mỗi thứ 3 viên một ngày. Chích thêm Naiodine B₁. Nếu không bớt cháu phải tới nhờ Bác sĩ chạy điện, chạy tia hồng ngoại (Inera-Rouge) hay cực tím (Ultra-Violets) v.v.. Chúc cháu mau bình phục.

TRẦN QUANG DŨNG (Quảng Ngãi)

1— Chính vì cháu chơi tennis, tập tạ, đánh Barre Fixe quá độ nên tay cháu bị mỏi thành ra khi viết lách cháu có cảm tưởng tay ngưng nghịu, cứng đơ. Tạm thoa dầu nóng Liniment Hindou và uống Myoviton, Strychnal B, Fort cháu sẽ thấy khá hơn. Tốt nhất là giảm các trò chơi kể trên.

2— Về buổi chiều, khí hậu nóng hơn nếu cháu làm việc nhiều như đọc sách sẽ thấy nặng và nhức đầu đó chỉ là điều tất nhiên. Tạm uống Pyrèthane.

VŨ (Tuy Hòa)

1— Cháu nên uống Allergina, Delta Cortril và Chophytol sẽ thấy bớt nổi phong mề đay. Nhớ kiêng tôm, cua biển.

2— Có lẽ cháu bắt đầu bị trĩ rồi đấy. Tạm bưm thuốc Préparation H và uống Varemoid. Tránh táo bón. Và chớ ngồi nhiều.

TRẦN NGUYỄN THIỆP (Pleiku)

Kích thước của cơ quan đó thay đổi tùy người và tùy giống cháu ạ. Theo cháu tả chú không thấy có gì quan trọng cho việc lập gia đình mai sau đâu, đừng lo. Nếu phần da quá dài, chỉ việc tới nhờ Bác sĩ giải phẫu cắt đi rất dễ dàng Yên chí nhé!

NGUYỄN TRỊNH CHÁU (Cần Thơ)

1— Kiếp học trò quá phí sức trong kỳ thi thường mệt mỏi (Surmenage) và có nhiều triệu chứng rối loạn khác trong cơ thể về tiêu hóa và tuần hoàn... Chính vì ăn uống thất thường, ăn uống mất ngon vì thức khuya dậy sớm nên cháu thấy bụng ỉ ạch, chỉ muốn ợ hoai vì thức ăn không tiêu. Cháu hãy dùng Ku-Zyme, Cholagol và Carbonésie sẽ thấy bớt. Nhớ kiêng mỡ, nhưng nhiều rau.

2— Khó thở có thể là bệnh hô hấp cũng có thể là bệnh tuần hoàn (tim). Phải chụp hình tim phổi ngay. Tạm uống Étaphylline và Cardiazol. Éphédrinè.

MAI MÂY.

1— Cháu phải tới nhờ BS chuyên về nhãn khoa do thị lực và khám đáy mắt mới biết được có bị mục tạt hay không.

2— Nốt ruồi trên mặt phải yếu theo một quan niệm thẩm mỹ lại có ý nghĩa của một vẻ đẹp đặc biệt khiến nhiều phụ nữ thích nguy tạo trên mặt mình bằng những mỹ phẩm riêng. Nếu cháu muốn đánh sạch nốt ruồi đó thì cháu phải tới nhờ BS chuyên bệnh ngoài da để hoặc giải phẫu hoặc đốt điện rất cần thận để khỏi gây tai họa.

TÂM (Võ Di Nguy — Phú Nhuận)

Chỉ bằng thói quen và sự tập luyện dần dần và lâu ngày ta mới có thể làm việc nặng mà không mệt cháu ạ. Nếu leo thang lâu mà cũng mệt đứt hơi thì có lẽ cháu yếu tim đấy. Tạm chích Hept-A-Myl và uống Coramine.

tuổi ngọc

In tại nhà in
NGUYỄN ĐÌNH VƯỢNG

38, Phạm Ngũ Lão — Sài Gòn

giá bán

một số . . . . . 80đ.
Ba tháng . . . . . 960đ.
Một năm . . . . . 4160đ.

Ấn hành mỗi kỳ 10.000 số
TỔNG PHÁT HÀNH ĐỒNG NAI
270, Đê Thám — Sài Gòn

SÁNG MAI SƯƠNG HUỆ CỦA TA ƠI

nguyễn
thiền
nghi

*Huế của ta ơi những ngày sương rữ cánh
nắng vơm trên tà áo lật khuy
ai qua phố khiến lòng ta man mác
nhớ như mây tóc ai phủ bờ vai*

*Ai đi trên đường sương qua mái tóc
ai thả tóc bay về mộng ta dương
ta nhớ quá ngày mù lên ngập phố
mỏi nào hồng đã nhạt sáng mai sương*

*Huế của ta ơi sao rữ tóc mưa
dầu mưa sương thôi cũng lạnh một ngày
một ngày có ta mài chân trên phố cũ
hè phố ó vương mở cửa ngõ người*

*Huế với nội thành mưa nhà ai rữa
sáng mai buồn sương bay trong bờ mi
ô cửa đóng tròn em so bước chân đi
bởi tóc buồn thương nên tóc bay với với*

*Bởi môi hồng là môi răng mới cần
bởi má hồng là má sáng mai sương
bởi thương em ta mới đưa qua trường
đường Huế lạnh ta kẻ môi hôn khè*

*Huế của ta ơi sương bằng bạc quá
ai qua cầu sót sợi tóc bay
đề ta nhớ nhớ làm sao quên được
Huế có em qua lại mỗi ngày*

*Huế của mây mùa em mỗi ngày mỗi lớn
Đồng Khánh gầy sương mỗi sáng đón em qua
Huế của em áo bay trên cầu gió thoảng
thương quá thơ ngây em lợi phố sương đầy*

*Huế với nội thành em ngồi cùng ta
Huế với cổ làng ngày em trốn học
Huế với Tràng Tiền ngày đưa hay đón
và với ta đây nổi nhớ không người*

*Huế của ta ơi, Huế của ta ơi
Huế của ta biết yêu lâu đầu
một lần mà một đời ta không quên được
em với môi son lúc bay qua cầu.*

NGUYỄN THIÊN NGHI

CƠ N M U A C H I Ế U

Trước mặt Quỳnh Hạ, chung quanh Quỳnh Hạ, tất cả đều chợt hóa, thành một màu xanh mù mờ của tường vôi, một cánh cửa sổ vừa bật mở nắng cuối thu trời vào, mát rười rượi. Gió thổi một cánh cửa sổ nửa mở theo, mấy hạt mưa nhỏ bắn vào với nắng, đậu trên mấy cuốn vở bọc nilon. Nước ngừng đó, long lanh và trở xanh dịu hiền, không gây kích thích cho mắt. Quỳnh Hạ ngồi dậy, nàng không muốn làm những gì quen thuộc, chẳng hạn như nhíp nhổ hằng ngày, như nhíp mưa rơi trên mái nhà, như những viên thuốc trắng muốt muối và ly nước nhạt. Quỳnh Hạ muốn thấy bầu trời của những ngày đông gần kề, của vách tường rêu ẩm gần cửa sổ, của làn hơi lạnh trên nền gạch tàu của... nhiều thứ lắm, miễn sao cho khỏi chiếc giường nệm, drap và những thứ gì trong tầm mắt. Giả dụ như từng cơn sóng biển mạnh mẽ đập vào bãi cát nghe ùm ùm. Gió thổi lồng lộng trong rặng liễu hiu hắt rơi vào mấy cây phong lá màu hồ phách. Đó là những hình ảnh cuối cùng nàng thấu nhận được trước khi cơn bệnh kéo đến, hành hạ lá phổi nàng. Nhưng ý nghĩ không đến được lâu, gió thổi làm nàng so vai, bặm môi cho khỏi bật tiếng ho, bàn tay run rẩy không chịu đựng nổi thân hình của nàng, quy lại và ngã nhào xuống. Quỳnh Hạ kéo chăn lên cổ, mái tóc rối ngổn ngang che một phần má xanh xao, gầy ốm của nàng, đang thấm ướt nước mắt. Lệ đã vỡ, trôi đi tất cả hình ảnh vẽ vời trong trí tưởng tượng. Một lát, rồi hết, tâm hồn đã bình thản trở lại, nàng mở to mắt nhìn đỉnh mùng trắng, gió thổi thấp thoáng, như khói sương âm u, bao phủ quanh nàng, ru theo câu hát. « Một sớm mùa thu, em đi trong sương mù, gọi cây lá vào mùa. Con đường thật buồn một ngày sớm đông, con đường mịt mù một ngày cuối thu... » Quỳnh Hạ đang đi trong sương mù, hỏi cây lá thay mùa cuối thu? Không, nàng đang nằm trên giường bệnh kia, những cơn vi trùng đang hành hạ lá phổi nhỏ bé của nàng, Hạ đang đợi cái chết hôn lên tay mình, để chưa xót tình trần kia. Nàng thở dài một mỏi trả đôi tay về chỗ cũ. Tâm hồn nàng đang trở lại vùng thanh thảo, bỗng bị chạy ngược đến

một mối, làm kích thích tim óc nàng, dẫn chứng cho căn bệnh thần kinh đang hoành hành trên bộ óc. Nàng bước xuống giường, dựa vào tường đi men đến cửa sổ. Nàng ngồi xuống ghế mây lạnh ngắt, nhìn mây quyền vờ bỏ đã hai năm không rõ tới, nàng ứa nước mắt, luyện tiếc với kỷ niệm, với ngôi trường ao trắng ở đường Lê Thánh Tôn, với nóc giáo đường rung điệu chuông quen thuộc (mà hằng ngày nàng vẫn lắng nghe) và bậc lam cấp rêu ẩm, giàn tigôn leo đầy trên vách, nhiều thứ lắm. Và cả khuôn mặt của mấy đứa bạn thân. Úc Gi, Nhã Kha, Cỏ Mây, Hạ Xưa. Nhiều quá, giờ mỗi thứ đã xa, mấy đứa bạn mỗi đứa một nơi. Nhã Kha chết, Cỏ Mây ra Huế, Hạ Xưa lên Đà Lạt, Úc Gi thì rớt đi lấy chồng, chỉ một mình nàng là cô độc, vẫn ở dưới ngôi nhà với thành rêu ẩm, giam hãm tù túng trong căn phòng cũ kỹ xa xăm, với hàng ngàn kỷ niệm đọng đầy. Cuộc sống hằng ngày với nàng là từng hộp nước lã, vô vị. Quỳnh Hạ cầm một cuốn vở lên, phải nhẹ những giọt nước mưa (hay nước mắt) ra, ầu yếm, nàng mở một trang, giòng chữ nhỏ nhít hiện ra, nàng cau mày đọc, giòng chữ như lớn hơn một chút, nhưng nhẩy múa loạn xạ lên, rồi bất thình lình đập mạnh vào mắt nàng, nàng hoảng sợ, kinh ngạc, mở lớn mắt như muốn chọc thủng qua cuốn vở cùng lúc tiếng thét bay thoát ra ngoài. Nhưng nàng giữ được, tiếng la thất thanh đã kịp hãm, nàng thở mạnh một mỏi, những chữ đã ra vừa tầm mắt nhưng lời nói của vị bác sĩ vang lên rành mạch bên tai. — Tối hơn hết cô đừng đọc sách nữa, chỉ gây thêm cho bệnh thần kinh của cô — Quỳnh Hạ ngoan ngoãn gập vở lại, nàng lấy thêm mấy cuốn nữa phủ nước nhẹ nhẹ, nhưng không lật ra, nàng bắt đầu sợ những giòng chữ nhỏ nhít và lớn. Bất chợt, quay đi quay lại, bắt gặp quyển Trong Nhật Ký Của Quỳnh, nàng nhặt lên, nhìn xa lạ, cuốn sách của Hạ Xưa gửi về cách đây không lâu, mà nàng chưa coi nàng sợ những giòng chữ và câu nói ám ảnh của vị bác sĩ già. Nàng ầu yếm ôm vào lòng, đánh vậy khi lành bệnh coi sau. Nhưng, một bức thư rơi ra, một chuyện lạ rơi ra, màu xanh xanh ngắt. Quỳnh Hạ lượm lên, cau mày đọc giòng chữ xa lạ: *Quỳnh Hạ, 12 Đông Đa N.T. Tình tò mò nổi lên, nàng mở ra, lấy lá thư trắng và hàng chữ nhẹ nhàng như sương khói:*

Tôi ra em ngủ, một sớm mùa Đông, em ra ngoài ruộng đồng, hỏi thăm cành lúa mới. Tôi ru em ngủ một sớm mùa thu, em đi trong sương mù, hỏi cây lá vào mùa. Con đường thật buồn một ngày sớm đông, con đường mịt mù một ngày cuối thu, em vào mùa hạ nắng thấp trên cao và mùa xuân nào ngẩn ngơ tình mới. Đi nhẹ vào đời thắm thì gót chân, em gọi nụ hồng vừa tàn cuối sân, nghe tình chợt buồn trong lá xôn xao, để mùa xuân sau mưa riêng tình sâu. Tôi ru em ngủ một sớm mùa xuân, em hôn một nụ hồng hỏi thăm về giọt nắng. Tôi ru em ngủ hạ cũng vừa, sang em hôn lên tay mình để chưa xót tình tròn.

Bấy nhiêu thôi, bức thư đã hết, mà lòng Quỳnh Hạ vẫn còn luyện tiếc. Nói đúng ra một bài hát của T.C.S. mà Quỳnh Hạ thích, rất thích. Tại sao lại hợp tư tưởng như vậy. Giòng chữ cứng nét như nhấc nàng, kẻ gửi thư là con trai, cũng may là giòng chữ không kích thích mắt. Chết, hổ rồi, Quỳnh Hạ đỏ mắt. Tại sao lại là cũng may. Quỳnh Hạ mơ màng nhìn ra cửa sổ, bầu trời kéo mây xám chùng thấp, trời mưa lất phất, rặng liễu đã

tắt từ lâu, mira bay qua đèn đường vàng, như thoáng bụi mờ mùa hạ. Tiếng ô cửa là tiếng ô chim buổi chều trở về ngủ yên, nhưng con chim tinh của lòng nàng vụt trở dậy sau mấy năm dài yên ngủ. Quỳnh Hạ ngã dài trên bàn với tay ra thanh cửa sổ, nàng nhìn chiếc bao học màu xanh nhạt, màu xanh và sự mơ mộng, giúp nàng quên đi phần nào cơn bệnh trí óc. Quỳnh Hạ đang đi ngược về quá khứ, hồi thám tung vaug kỷ niệm. Chẳng là ai, chẳng là ai. Đến khi trí óc nàng ngừng lại ở mua Noel cách đây hai nam. Đêm đi ăn tiệc tiều Hạ Xưa lên đưong học tiếp. Nàng gặp đủ mặt bạn bè, và một người con trai có đôi mắt hổ phách và đầy sương khơi âm u thăm thẳm. Quý Hải, và là thư nhờ Úc Gi đưa lại cho nàng, rồi người đi mất biệt tích. Bây giờ, tình cờ gặp lại lá thư, nàng chợt nhớ người xưa, cuộc tình hai năm chữ đã phai dần theo những chiếc lá cuối mùa, nhưng hình ảnh thuở nào vẫn còn nằm tàng trong ký ức. Nàng cũng có một thời chờ những cơn mưa chiều đã quen thuộc, và hồi ngần ngại trong chiều này có ai ngóng trông. Bay giờ thời đó đã qua, chỉ còn lại mình nàng ngồi như trong bong tối, trong cơn mưa mật mù chung quanh.

Quỳnh Hạ bật đèn và trở lại gương, hơi lạnh từ nền gạch tàu phát lên đôi chân trần lam nàng thấy dễ chịu, long naut đã được thanh thản. Nàng ghé hôn nụ hồng ai cắm trong ly trên đầu giường, nhưng không hỏi về giọt nắng mà hỏi nụ hồng sáng còn nhớ người xưa của nàng. Rồi ngã người lên giường, đôi mắt chợt bắt gặp bức tranh sơn dầu cũ kỹ: Trong cơn mưa, chậu cúc nhà ai nở hoa vàng hoe. Dưới ký tên H 70. Bức tranh treo ở góc bên phần vách trên đầu giường. Nàng nhìn kỹ hơn, hình như có thêm một người thiếu nữ nữa, được vẽ ẩn, màu tóc là đen cúc, màu của bông tối tạo thanh khuôn mặt cô gái nhỏ, đôi mắt đầy mơ mộng, nếu không lầm thì người con gái đó giống nàng, giống gần như hinh thật. Nhưng chỉ có một điều là ký chữ H 70 rất quen thuộc, quen như tưởng chừng chữ của mình. Đang lúc ấy, có tiếng chân đi nhẹ đến phòng nàng rồi cửa mở, một cô gái thò đầu vào

— Quỳnh Hạ.

— Hạ Xưa.

Một sự tình cờ trùng hợp. Trong lúc nàng tìm kiếm người của bức tranh kia là ai thì Hạ Xưa đến. Hạ Xưa, cô bạn thân nhất của nàng, nay đi học Văn Khoa trên Đà Lạt chợt trở về. Hạ Xưa mirag ghé thăm, sau chuyến luôn miệng như không kịp thở làm nàng cũng vui theo. Hạ Xưa nói,

— May còn nhớ bạn chúng Hải không? Bây giờ ra trường rồi, đã g làm họa sĩ trên Đà Lạt đó. Hải nhớ may, kêu tao đi về Nua Trang với hần, tao không đi. Bay giờ tao mới về được, hần tại mắc bận chỉ gửi nhờ một lá thư...

Hạ Xưa mở ra lá thư trong gói quà đưa nàng.

— Quà này của tao, còn lá thư là của hần.

— Thôi được rồi.

Hạ Xưa vẫn tíu tít:

— Khoa đã đề tới đọc, bây giờ hãy mở quà tao đi.

Rồi Hạ Xưa lơ đãng nhìn chung quanh phòng, trong lúc Quỳnh Hạ mở bao quà. Chợt Hạ Xưa reo lên:

— A, Quý Hải, bức tranh của hần đây, vẽ mày à, Quỳnh Hạ?

Hạ không trả lời. Trong lúc đó tam trí nàng đang căng thẳng, mạch máu trên mặt đang đang muốn vỡ tan hoang, đôi má rang bóng tiếng Hạ Xưa vẫn vang bên tai:

— Đẹp lắm, Quỳnh Hạ...

NGUYỄN QUỐC HIỆP

cô giáo mới

*sáng nay cô giáo hồn rung động
ngờ ngần như thời mới biết yêu
như thuở mắt nhìn sân cửa rộng
có con chim sẻ hót đám chiều*

*chắc cô đã thức từ đêm trước
ngồi vẽ cho mình những cánh hoa
những mộng đưa nguồn sống nước*

*bằng hồn châu ngọc mắt thu xa
những chân nai nhỏ chạy tung tăng
có đứng buồn theo một góc sân
có chút gì cay trong giếng mắt
êm như làn gió nhẹ bằng khung*

*tiếng kiếng bao giờ cô giáo mới
còn mơ chuyện cũ bóng ngày qua
nắng rụng sân trường không đủ ấm
bởi hồn cô nặng những âu lo
những trang giấy mới chữ loanh*

*quanh
bài soạn đi chao khó cũng đành !
cô nhớ lời thầy xưa tóc bạc
" hôm nay thất bại để mai thành "*

*trường có hai hàng me lá rụng
bên kia phố chợ khói tiêu điều
những bóng người xa bờ ruộng vắng
làng ơi xin bớt vẽ cô liêu*

*cô nhớ người em đi lính xa
mỗi năm làm một chuyến đi về
nó cũng một thời vui sách vở
chong đèn ngồi học suốt đêm khuya*

*ô hay, cô giáo đa sầu quá !
tiếng con chim khóc đổ khôn người
tay thước hững hờ không muốn gõ
bởi cô rộn rã những buồn vui*

LÂM HẢO DỪNG

phương tình cũ

*đi em về những phố quen
sợ trăng mê ngủ sợ đèn quanh hia
cầm tay ngại máu ngược chiều
ngại tim se thắt hồn xiêu phách tàn
đưa em qua những lối mòn
mắt trong sương sớm lòng còn
khuya xa*

*lời em khuấy lãng chiều tà
đốt tờ thư cũ hong tà áo xưa
theo người thấy nhạt cơn mơ
hình im bóng lạnh ngàn ngo buồn
về*

HOÀI ĐIỂM TỪ

TRONG VƯỜN THẦN THOẠI ngy xuân sơn

Em đã qua những chiều có cơn mưa mùa đông se buốt lạnh. Em đã qua những cơn đường tràn ngập lá me mưa. Nổi buồn len lén vào tim, chạy lên buồng phổi làm em thấy lạnh ghê ghê trong người. Anh có buổi chiều rong chơi trong vườn tuổi nhỏ, nơi đó ước mơ em trải rộng như thần thoại. Chuyện thần thoại mơ về mùa đông có gió heo may. Có cơn nắng đẹp trải dài trên đường về nhà mỗi sáng. Em có mơ ước xanh như đồng lúa chín, như bài tình ca duyên thắm mặn mà. Những lời kinh buồn phút chốc cũng thành dư âm mùa đông hạnh phúc. Mùa đông nhân thế. Anh muốn cùng em trở lại những cơn đường của vườn kinh thánh năm xưa. Vườn có hoa ngô ngang khoe sắc thắm, có chim bay về tạm trú mùa đông.

Vườn kinh thánh ngày xưa và những đôi tình nhân bướm. Những cô bướm bay lượn một trời dưới nắng vàng hanh. Ta không muốn em mang trong người một tâm hồn sâu mộng, hãy vui lên đi mà sống với đời, hãy cứ yêu đời dù đời nhiều gian ngoa. Em phải là linh hồn của ta, thứ linh hồn bách thảo, yêu đời như yêu mẹ cha. Yêu em như yêu quê nhà. Ta là tên du tử, chàng thất chí chia xa quê hương ngày vừa biết mộng mơ. Quê hương cách xa là người tình trong mộng, người tình hiền hòa như giòng nước về xuôi. Em có nỗi buồn ngày vừa tuổi lớn. Ta có chuyện buồn ngày đối diện anh em. Anh em ta những người nói cười không thành tiếng. Họ như những người mang kiếp tu khổ hạnh, suốt ngày thảng dãi của tuổi hồng họ đã gởi theo gió vàng bay. Ta và em là những tế bào cho cơ quan yêu thương phát sinh, ta và em hai người tuổi trẻ. Chúng ta đang bước đi trên cuộc khởi hành. Bình minh với tiếng chim non hót liu lo trong ngày nắng mới. Em có mơ về chiều gió đổi cao? Ta muốn đưa em về bên cõi mộng, áo lụa chân trần em rộn rã bước theo ta. Ta muốn làm thơ vinh thăng em ngày em theo ta lên núi bỏ phố phường rộn rịp, với bè bạn lũ ranh con. Ta muốn đưa em qua vùng bình yên tuyệt vời của núi, để đón em về bằng linh hồn của khách lãng du. Em có mơ làm người lữ khách, lỡ độ đường giữa núi mùa Xuân?

Vườn kinh thánh bây giờ là đồi cao gió mát, trăng lộng ngọc, gió huyền trần. Bỏ xa những quán cà phê đặc lầy khơi thuốc, nơi ta nói yêu em là

ta đổi lòng mình. Bởi em chỉ là bé con giữa thành phố giai nhân nhiều như cát biển. Em có biết ta cho em là con bé lạ kỳ, con bé áo xanh như duyên lành mộng đẹp. Sách vở bỏ quên trong ngăn kéo học đường. Ta muốn làm nhà thơ phổ trăm nhạc điệu của núi rừng thành lời nói yêu em như ong như bướm. Ta sẽ ru em bằng lời tình của người già muôn đời sống bằng cây đàn điệu nhạc. Ông già chịu chơi nhất trong các ông già của thế hệ chúng ta. *Rước em lên đồi cỏ hoang ngập lối. Rước em lên đồi hẹn với hình mình. Đôi chân xinh như tình thời khép nép. Hãy vút chiếc dép. Bước đi êm cỏ mềm. Đôi êm êm, cỏ im im. Ngủ yên yên. Mộng ước rất hiền.* Em có mơ như ta đã hát. Hãy trở về vườn kinh thánh ngày xưa. Ở đó có ta đang ngồi chờ gió. Gió mê muội thổi xát xào trên đồi cỏ hồng vân. Em có nhớ ngày xưa chuyện người con gái bỏ đồng bằng về mạn ngược theo chồng. Người con gái mà em cho là đứa con quê hương đồng cạn, không nở bỏ đi giữa lúc giông bão thổi về. Ta dù sao đi nữa vẫn còn là một thứ lãng tử, một người mang kiếp du ca đi xoa dịu nỗi buồn. Ta muốn làm người hướng đạo dẫn lối đưa đường về núi cho em. Ở đó ta sẽ bỏ quên thành phố với những bạn bè mệt mỏi, những quán cà phê không đủ điện, những quán nhạc thời thượng tối tàn. Ta muốn em sống thật trọn vẹn với ước mơ đang đầy của ta.

Buổi chiều bay theo sương khói, mờ mịt hơi mây, gió đưa bờ tóc rối. Em man dại như một cô sơn nữ giữa rừng. Núi đồi quê hương hồng chân em bước, cỏ ôm chân mềm thắm tiếc mùa gió chưa về đúng dịp ta rước em về vùng đất thần tiên. Chim bay về ngàn mừng vui hội ngộ, ta lên mạn ngược tìm chút bình an, những bình an không có trong thành phố chúng ta đang sống. Bởi lẽ xa hoa chỉ là những giả dối giết chết con người thật của chúng ta. Con người mộng mơ như rừng như núi. Thành phố không có cái tuyệt vời đồi núi miền man. Cỏ hân hoan bừng cơn mê ngủ đón ta em về mở hội yêu thương. Sự thật là thế. Ta không muốn đổi lòng mình bởi lẽ em chỉ là cái xương sườn cụt yêu dấu mà ta có bổn phận phải đi tìm khi buổi sáng thức dậy biết mình vừa lớn. Em không là hoàng hậu hay công chúa, em chỉ là cái xương sườn cụt, nhớ không em? Đừng có làm phách lối, để ta gọi thần thánh đổi cao về chứng kiến cuộc hẹn hò của ta và em.

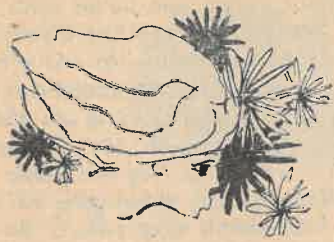
« *Niu em trên đồi cỏ thơm mùi sữa. Niu em yêu ngồi trên bãi cỏ to. Giương đôi tay ôm. Thân tròn ơn mưa móc. Hãy xóa mái tóc rũ trên vai anh mềm* » Đồi núi mùa đông có chim thiên di về, có cỏ hoa đang khoe sắc. Em có mơ về vùng trời kỳ ảo của chúng ta, ở đó có nỗi buồn tuyệt vời của ta, có niềm cô đơn lạc thú của em. Những trái mộng mơ đã chín rụng. Em hãy trở về vườn kinh thánh ngày xưa, tiếp tục những phiêu khúc tình mà chúng ta là những người soạn và cũng chính là ca sĩ. Em ơi nhớ trở về, mùa đông năm ray gió không rét, mưa không lạnh bởi ta đã có em và em đã có ta. Chúng ta có nhau như đất trời có mây và gió. Như nước có nguồn mới chảy về xuôi. Về đây nhé em, về dự hội mùa đông trên vườn kinh thánh mới, nơi đó cũng có tiếng chuông giáo đường vọng lại từ làng thôn xa. Hãy về bằng tâm hồn của người con gái, thật thà khép nép và e lệ như ngày đầu tiên ta nắm tay nhau.

Ta sẽ làm chú chim non ngoạn ngoạn, mỗi sáng bay về hót giữa trời mai. Hót say sưa cho em mê man ngồi nghe tiếng nói yêu thương. Trong vườn kinh thánh giờ đây chỉ có ta và em, em nhớ không? Nhân loại phải được bỏ dưới đời, vì chúng ta không muốn bị hoen ố bởi những đòi hỏi của loài người dưới kia là chuyện tay trời.

« *Về đây em ơi, về đây mặc áo the đi guốc mộc kể chuyện tình bằng lời ca dao...* »

NGY XUÂN SƠN

MƯỜI TÁM TUỔI võ lan hân

Buổi tối đang ngồi đọc báo Diễn đến với hai bàn tay lạnh ngắt, anh dùng lưng bàn tay xếp lại in vào má tôi, lạnh không thể tưởng nổi, khác nào cục nước đá áp vào mặt. Diễn mở khay áo lấy ra một đóa tường vy trao tôi, tôi cầm đưa lên mũi ngửi mùi hương thoang thoảng dịu nhẹ dễ chịu hết sức. Tôi nói anh vừa hái trộm hàng rào nhà ai phải không? Diễn không trả lời, lấy thuốc ra hút, tôi bỏ tờ báo xuống nhìn anh nhồi thuốc vào pipe, công việc anh làm thật tỉ mỉ công phu, cao, ngoạn, võ xuống mặt bàn đôi ba lần. Khi chiếc pipe sạch sẽ vừa ý, anh cho thuốc mới vào đó. Trời tối đen như mực nhìn ra vườn với bóng cây rợp âm u, tôi đứng dậy lấy cái ly đổ vào đó ít nước cầm vào. Diễn thở ra cụm khói đầu tiên, mùi thuốc quen thuộc dễ chịu, hình như cái lạnh giúp khai thuốc trở nên quyến rũ dễ mê lạ. Tôi cũng bắt đầu ghiền cái lối nhâm nhi cọng thuốc li ti trong trong miệng cảm được vị ngọt lẫn hàng nồng chất ngắt. Diễn đưa tôi cái ví đựng thuốc tôi lắc đầu cười, gió làm cánh cửa đóng lại cái ầm, tôi điếng người đứng dậy. Tiếng ba tôi trong phòng vọng ra :

— Có đũa nào ngoài đó mà không chịu gài cửa lại.

Tôi đem bình nước sôi, hộp sữa và một ly nước cà rốt nấu chín vào phòng cho ba, ông nằm bẹp dí dưới tấm nệm, tấm chăn bọc vải hoa với các màu tối làm ông trông có vẻ tiêu tụy còm cõi đơn độc, tôi ngồi xuống bên giường hỏi ba có lạnh lắm không? Ông không nói gì, nhắm ghiền mắt, tôi không biết được ông đau bệnh gì? Về già cơ thể hầu như bất luận giờ giấc để chờ đón cái cơ trước khi vĩnh viễn cuộc đời, gần đây ông hầu như không rời khỏi căn phòng. Những sáng không lạnh lắm ông chống gậy đứng bên cửa sổ nhìn ra vườn, thường lúc đó ông không nói một điều gì, ông có tuổi trẻ khá sôi nổi sung túc ngày chưa lập gia đình ông đã từng xuất ngoại du lịch, ông quá nghiêm khắc và khó tính, chúng tôi ít khi gần gũi hỏi han cũng như đùa nghịch trước mặt ông, có lẽ vì thế mẹ tôi không chịu được đã bỏ đi từ lâu lắm, lớn lên tôi chỉ biết nghe ngóng và ngửi hơi hướm của mẹ qua đồ vật, những kỷ niệm mà tôi đoán mẹ đã để lại. Những cái đó tối tối chìm

khuyết mông lung rời rạc không có gì cho tôi đích xác nhưng tôi thích và yêu vô cùng, tuyệt nhiên không bao giờ tôi đem ra hỏi ông, sự im lặng của ông làm tôi sợ một phần, và một phần muốn sống trong mộng tưởng yêu kiều đó, tôi vốn sợ sự thật phũ phàng. Có lần tôi nghe một người trong họ nói mẹ tôi là vợ kế, vợ lớn ông kẹt lại ngoài Bắc, tôi nghĩ, với tôi điều đó không quan hệ, dầu gì chẳng nữa tôi vẫn là tôi, tuy nghĩ thế nhưng đôi lúc không khỏi phân vân chắc một lúc nào đó thấy cần ông sẽ gọi chúng tôi lại vén màn bí mật. Tôi đỡ ông dậy uống ly nước cà rốt, ông đòi cho thêm đường, tôi nói con có thể khuấy sữa bằng nước này luôn được không? Không có tiếng ông trả lời, tôi làm theo ý mình. Ông không chịu uống, tôi xuống bếp thay ly nước cà rốt khác bỏ đường vào. Hình như ông thích làm khổ các con, nhiều lúc đã khuya ông bắt chúng tôi đi mua những thức ăn mà các tiệm đều đóng cửa, những hôm như thế chúng tôi khó lòng mà chợ

Đến đi đâu mất, trên bàn còn lại cái ví da đựng thuốc, tôi cầm lên đầu dưới bàn, nhìn ra vườn tìm Diễn, gió làm các cành cây xà sát đất. Bão ở đâu đó thì phải, thành phố luôn chịu ảnh hưởng, thời tiết bất thường đôi khi không dám định đoạt công việc gì? Có hôm chúng tôi cùng đồng bạn bè tổ chức đi chơi xa, sửa soạn đầu vào đó, nửa khuya trời bỗng mưa gió to làm bay các mái tôn được lợp quá lâu ngay, cơn mưa kéo dài cả tuần biến thành phố chìm ngập trong biển nước, các con đường đầy xác lá, rong rêu được dịp mọc lên như nấm, đi tới bất cứ chỗ nào cũng sợ té. Rặng thông bên kia trường học rít dài với tiếng ù ù cuốn theo đám bụi đỏ phủ đầy lá cây còn lại trên cành, cơn mưa lúc tạnh lúc rỉ rả vẫn không làm chúng sạch đi được. Diễn đi vào với gói cà na muối trên tay, tôi cầm lên một trái nhưng không ăn vội, nhìn Diễn nhai ngon lành. Diễn nói hồi chiều nhìn thấy tôi ngoài phố sao lúc đó buồn quá vậy làm Diễn không dám gọi. Diễn hơn tôi mười tuổi. Tại bạn vẫn cho là chàng quá già, tôi chỉ cười cười, bạn bè chơi vậy thôi tại mày tư tưởng quá nông cạn.

— Lúc biết mình không còn là trẻ con nữa anh có buồn nhiều không?

— Anh chưa trải qua thời đó bao giờ dù anh đang gần ba mươi. Đề bào chữa câu khôi hài có lẽ không đúng lúc anh chống khuỷu tay xuống bàn tựa cằm nhìn tôi chăm chăm.

— Anh khuyên Khuê một điều đừng có nghĩ vẩn vơ.

— Nhưng em đã người lớn rồi!

— Mười tám theo anh chưa phải là lớn.

— Em lấy tiêu chuẩn cuộc đời để đánh dấu giai đoạn đời mình.

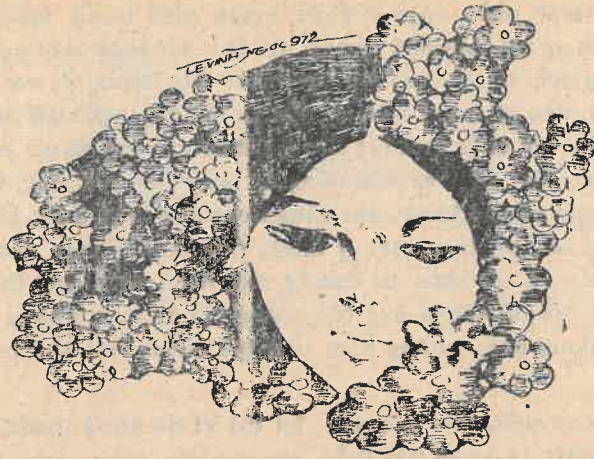
— Hãy cứ bình thản không nghĩ thì nó vẫn đến, vẫn từ chối nó vẫn hiện hữu.

— Vậy em nên làm gì?

— Bình thản chờ đợi yêu mà chấp nhận.

(xem tiếp trang 42)

Tình sai lỡ để mang sầu trọn kiếp
 Tình bấy lâu còn lại mấy tờ thư
 Mong bằng qơ hò hẹn cũng là hư
 Niềm son sắt ngậm ngùi duyên mỏng mảnh

V.H.C.

Bài thơ thực vật chúng ta học hôm nào trong vườn có xa chi đâu, thế mà em đã quên một thời như thế đó. Quên đề tin là em quý mến bạn lớn. Kỳ dị quá hở bạn. Nhưng mà như thế đó bạn lớn ạ. Em quý mến bạn lớn.

Dòng thời gian cuốn xoay trong hồn, từ lúc nào, em không xác nhận được là như thế đó. Những ngày lái học bắt đầc dĩ, trở về nhà, bạn lớn dụ em hát « Tóc mai sợi vắn sợi dài ». Không. Vẫn còn là em ngu ngơ như con sáo nhỏ. Nói cười sáng rỡ hồn nh ên.

Những ngày giận dỗi bé làm anh bỏ học mấy ngày có biết không? Không. Buổi chiều trong vườn xưa em đã cầm đầu chạy mất đề bạn lớn đừng cười nòng nân trong mắt thế kia. Vẫn còn rất hồn nhiên.

Những ngày bạn lớn thi xong dụ em bỏ học đi lang thang không. Vẫn còn cười cợt, đi theo chơi hoài làm sao ấy.

Thế thì từ bao giờ hở bạn lớn, em chỉ xác nhận được một giới hạn mơ hồ ở đó thôi. Trả lời đi, bạn lớn của em.

Có phải từ nghìn trùng đó bạn giảng tư sầu về cho gọi thương nhớ trong em. Tình xa xưa hay tình là cơn mê hốt hoảng. Hở bạn lớn? Mà bạn

lớn ơi, dù tàn một cơn mê, tái tê sầu càng hiện hình tẻ tãi, em vẫn không thôi được, không rời được, nghĩa là, em đã quý mến bạn lớn vô cùng.

Nếu đời sống là một tấm gương chỉ hắt lại cho chúng ta toàn ảo ảnh thì có một điều trên đời này, em tin là đã không được soi rọi bằng những tia phản xạ đo. Em quý mến bạn lớn. Vàng, vì điều đó đã được cất giữ trong một ngăn u tối nhất của trái tim em, không một tia tới, tia phản xạ nào có thể xuyên thấu, bạn lớn ạ.

Và bạn lớn nữa, bạn lớn làm sao có thể ngờ được, là như thế đó, dù bạn lớn thương em vô cùng vô tận, một lần *biết quên câu cười, biết ngàn dòng lệ rơi*.

Tội nghiệp bạn lớn mà cũng đáng kiếp cho bạn lớn. Một năm dài bên nhau làm sao bạn lớn không thấy em như nhìn một tấm gương không tráng thủy, còn nhỏ tình cảm dạt dào hơn sóng biển của bạn lớn. Làm sao bạn lớn không hiểu được. Con nhỏ đa cảm với tình như thế nào. Và làm sao bạn lớn không biết, em « có thể nghĩ được những gì bạn lớn chưa nói ». Có nghĩa, em hiểu cái gì đó, từ lâu, và em đã cố tránh nhiều lần. Điều này bạn lớn càng hiểu rõ. Thế mà, bạn lớn có tội nghiệp em đâu, nên em phải tội nghiệp em vậy. Cho nên em chỉ không tin một điều, là có một tờ thư nhỏ bạn lớn không được bằng người đưa thư đình thương. Mà đã xảy ra thật, điều đó, cho bạn lớn, cho em.

Và chỉ một lần đó thôi, rồi em rũ ra, gục xuống úa như cỏ, mềm như sương. Không một dòng nào nữa, không còn quyết liệt cũng không thể êm đềm, nên đành thôi, bằng bật vắng xa.

Nếu có lần ngày xưa em đã triết lý vụn, *hạnh phúc nào không tả tới không đắng cay*, thì giờ đây tiêu muội của bạn lớn đang ném một hạnh phúc quá chừng tả tới, quá chừng cay đắng. Vàng, hạnh phúc đắm ướt.

Đáng kiếp cho bạn lớn hay đáng kiếp cho em. Chỉ biết có một người nửa tháng dài im sững, ngồi nghe nước tròn từng giọt mặn rơi buồn buồn trên giấy trắng thân tình. Là em đó ư? Không. Không bao giờ là em đó đâu. Là một nhỏ diên khùng góc nghếch nào thôi.

Tiểu muội ngây thơ của bạn lớn, dưới mắt bạn lớn mãi mãi tươi như trăng, sáng như nắng, hồn nhiên cười cợt luôn mềm.

Tiểu muội quái quỷ của bạn lớn sửa lời bài thơ cô bán cà phê ở cầu lạc bộ cho bạn lớn phở nhạc rồi cười lăn ra mặt mũi đỏ bừng.

tôi có một cô em dễ thương không lắm
 cô có một sắc đẹp khiêm nhường một tâm hồn khá bình thường
 trừ vài lúc cô nổi cơn điên
 làm tôi cũng muốn khùng theo
 tôi mơ một nhà thương Biên Hòa thứ hai
 vì chính đó mới thật là nơi trú ẩn của cô
 nhưng tôi buồn
 vì cô buồn bình chẳng chịu vô.

Tiêu muội sắp se của bạn lớn buồn chết đi được, buồn đứt từng đoạn ruột, vẫn nhếch môi cười lạnh chiều nào.

Tiêu muội của bạn lớn « nhất ngôn ký suất con ngựa khó theo » nhưng cứ cho bạn lớn leo cây hoài hoài, cho bạn lớn chờ thư dài người ra.

Tiêu muội của bạn lớn, em vẫn tin anh lắm, em vẫn mến anh nhiều đề rồi cuối cùng nhưng em tin em mến. Đầu phải là em viết thư.

Quân tử càng nói đi nói lại quân tử càng khôn bạn lớn ạ. Mà với bạn lớn em càng cần, càng ham khôn hơn bất cứ với ai hết. Bởi vì bạn lớn thông minh nhất nam tử quá quá, bạn lớn mang giày saut mà dẫm tú tung trong óc não, trong tim đen tim đỏ của em, dẫm loạn cả lên, làm em nhưc đầu nhói tim từng cơn. Thế nên, cho bạn lớn leo cây vài chục bạn cũng chưa đủ đáp lễ hết « ngôn » của bạn, bạn lớn ạ. Mà có xá gì đòn phép trẻ con, giận hờn vu vơ, dăm ba lần khóc thắm dấu mặt, bạn lớn chỉ cần cười khi một cái là lật ngược thế cờ. Con nhỏ tức rung rinh tim phổi.

Nhưng lần này thì, bạn lớn ơi, chẳng đòn phép, chẳng gì gì hết. Chỉ có nước mắt lặng thắm và im vắng lạnh người đáp lễ nhau thôi. Không là giận hờn ngày cũ, cũng không là đòi đồ đòi chiều. Không là gì hết. Chỉ là em biết cho mùa thu đã chết rồi. Cho cả hai.

Không phải trả thù đâu nha bạn lớn. Quân tử nói đi nói lại, lải nhải lung tung, nhưng quân tử không trả thù bạn lớn đâu. Nhưng mà phải như thế thôi. Bạn lớn ơi. Không còn là tháng ngày của ấu thời đề chúng ta đùa cợt, cũng không còn là ngày thơ đề có thể tin những điều không tưởng. Vâng, bạn lớn ạ, chẳng bao giờ một cửa hờn mở ra hai ngõ đâu bạn lớn. Bạn lớn và em, chúng ta phải nhìn thấy, phải chấp nhận điều đó, tự nhiên.

Nên chỉ bạn lớn ơi, mùa thu đã chết, đờn đau tận cùng của đờn đau mà chết, thì bạn lớn, thì em, hãy cứ lạnh lùng dấu mặt mà đi, đừng bước cả hai chân mà mắt còn trông lại nhà bạn lớn của em. Thì bạn lớn, thì em, dấu có nghe buồn buồn tận phổi như có lần em đã giải thích cho bạn lớn buồn quỵện trong từng hơi thở ra thở vào thì cũng phải nhịn thở mà quên. Vâng, bạn lớn ạ, em sẽ quên như chưa hề nhớ, sẽ nhịn thở đề nghe mình chết dần từng đoạn khỏi phải thôi rồi, dứt bỏ một cái gì lỡ dấu tận đáy hờn.

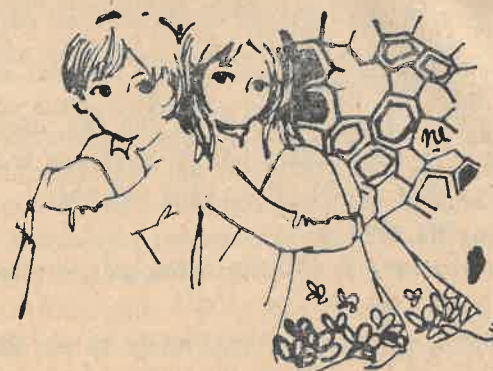
Đời em có hạn, cái hạn đó hẹp bao nhiêu em không thể biết, nhưng có một điều em biết được, không cùng, là nhớ tới bạn lớn. Còn bạn lớn của em? Em không đòi bạn lớn quý mến em vô hạn. Chỉ một lúc này thôi, em biết bạn lớn thương em, em tin bạn lớn thương em. Chỉ một ngày, một giờ, một phút này thôi. Là đủ.

Rồi dòng khó làm bờ vờ trong buổi chiều buồn ngày nào của bạn lớn cũng sẽ tan loãng, mất tăm, lạc dấu, trong hờn bạn lớn thôi. Nhưng không có gì phải đòi hỏi hơn nữa, trong tận cùng đờn đau của hạnh phúc, chúng ta đã quá mến nhau. Là đủ.

Vậy thì, adieu nhà anh bạn lớn của em. Đừng thăm sầu nét mặt, đừng héo hắt làn môi cười đi anh vờ nhau. Một nụ cười tròn. Cho dù cái gì đó thật xót xa, thật đau đớn, đã vương vệt bờ mi.

YÊN LAM

CHÀNG, NÀNG VÀ NHỮNG CUỘC BÚT ĐÀM

trọng thi

1.

Chàng yêu lạ lùng quán cà phê này. Chả phải cà phê ở đây ngon đặc biệt, chàng đâu cần cà phê ngon bởi chàng đâu ghiền thứ chất đắng đen đầy kích thích này. Cũng chẳng phải đây là quán cà phê kang trang lịch sự gì, mà trái lại nữa là khác. Chàng yêu vì quán nằm một góc phố tương đối yên tĩnh ít khách ra vào thường xuyên hợp tính trầm lặng của chàng, lại có thể uống một ly cà phê hàng giờ mà chẳng phiền nhiễu gì chủ nhân cả.

Chàng còn yêu quán, điều này quan trọng, hơn vì ở đây có dáng mảnh mai, có đôi mắt trong sáng và nhất là nụ cười của cô chủ trẻ. Ôi nụ cười thật tuyệt vời. Tuyệt vời cho chàng và những ai dư thì giờ ngồi uống một ly cà phê kéo dài hàng hai ba tiếng đồng hồ. Nụ cười không mời mọc quá đáng, cũng không gượng ép làm vui nhưng sao sáng láng và đẹp quá. Chàng cho là văn chương nào, chữ nghĩa gì cũng nên dẹp quách vào xô bếp vì không đủ đề diễn tả nụ cười ấy. Tất nhiên nụ cười của nàng không thể êm đềm đem so sánh cùng cái bí hiểm, âm u như bức La Joconde trừ danh mà các văn nhân, thi sĩ của thế giới đã tốn bao giấy mực đề phân tích. Gì mà phải cầu kỳ nan giải như thế.

Nụ cười của nàng chỉ biết là một nụ cười tuyệt vời là đủ. Ví như như nếu chàng đang cơn nóng sốt cười một phát liền dịu ngay. Hay đang mưa mù lạnh cảm chỉ một nụ cười đó đủ sưởi ấm và tưởng tượng sẽ ấm cả cuộc đời. Cũng có lẽ thế mà lâu nay chàng không thấy mình nhưc đầu, sờ mũi, ho gà, cảm mạo gì cả.

Lần đầu tiên chàng đến quán là một đêm có mưa bụi bay. Phố phường chừng như đang ngủ vùi dưới cơn mưa nhẹ kéo dài mấy hôm nay. Trong quán đã có vài thanh niên trầm ngâm hút thuốc và uống cà phê, thỉnh thoảng lia một vài cái liếc kín đáo về phía cô chủ nhỏ xinh đang hí hoáy viết viết gì đó trên bàn tính tiền để lên nhìn nụ cười hầu như lúc nào cũng nở trên môi. Quán hàng sẽ vắng lặng hoàn toàn nếu không có những ly tách, thìa muỗng vô tình va chạm.

Chàng vào quán. Gõ lên mặt bàn. Cô chủ đến, dáng dệu dàng. Chàng ngược nhìn. Nàng mỉm cười. Chàng bối rối ngay tức khắc. Chàng quên cả lời. Hồn chàng lảng đãng xa xôi. Tiếng nàng nhỏ nhẹ.

— Thưa ông, ông uống gì ?

Chàng phần nào bối rối. Sẵn miếng giấy vụn trên bàn, chàng ghi thâu lên đó.

— Có cho một ly cà phê đậm. Thật nóng. Và vài điều thuốc lá lẻ.

Nàng cười trong ánh mắt khàng khác rồi đi vào. Bất gặp ánh mắt đó chàng đâm ra thích thú trò chơi mới mẻ chợt khám phá.

Chàng uống chậm chậm ly cà phê và thở những vòng khói thuốc tròn vo. Chàng thấy tỉnh táo lạ. Chàng lại gõ nhẹ mặt bàn, ghi thêm vào mảnh giấy.

— Bao nhiêu tiền, thưa cô ?

Tính tiền xong chàng im lặng ra về. Nàng nhìn theo trong ánh mắt ngạc nhiên. Ít ra chàng đã gây trong lòng nàng một sự tò mò.

Lần thứ hai chàng đến. Vẫn tiếp tục im lặng. Chàng ghi vào tờ giấy hôm nay có mang sẵn. « Như hôm qua ».

Nàng cầm đọc và hỏi :

— Như hôm qua... mà ông uống gì ? Tôi quên rồi.

Chàng viết :

— Thật cô bé quên rồi ? Mau quên quá vậy. Người sao vô tình thế nhỉ. Cố nhớ lại thử xem.

— Có phải ông muốn uống một ly cà-phê đậm, thật nóng, và vài điều thuốc lá lẻ ?

Thì ra nàng rất nhớ.

Chàng viết tiếp.

— Giỏi, cô bé nhớ dai ghê. Đó là một điểm tốt.

Được khen nàng chột lúng túng, ngượng ngập tuy nhiên nàng cũng lờm chàng một phát cho bố ghét.

Nàng pha cà-phê. Thỉnh thoảng chàng gặp thoáng nhanh một liếc mắt kín đáo.

Rồi cũng bằng ấy động tác, như hôm trước, chàng ra về.

2.

Lần thứ ba, thứ tư và những lần kế tiếp chàng vẫn dùng lối đối thoại đó. Tờ giấy chàng mang theo càng ngày càng lớn thêm vì câu chuyện đã nhiều.

Cô gái để ý đặc biệt đến chàng, dành cho chàng một săn sóc ân cần, một quen biết đã thân thiết hơn. Nhưng thắc mắc không ngớt tung lên trong khối óc ngây thơ. Nàng thầm nghĩ : Ông khách này ngộ nghĩnh, không nói năng gì cả chỉ viết lời mình lên giấy thôi. Ông ta bị bệnh loạn chữ ? Hay ông ta câm ? Hay ông ta bị bệnh gì ghê gớm lắm nói ra sợ truyền nhiễm cho người chung quanh. Mình không nên đứng gần ông ta quá, lây bệnh thì nguy. Hãy coi chừng rửa sạch chiếc ly ông ta uống.

Nàng mỉm cười. Nhưng chắc không phải thế đâu ? Bệnh sao không có vẻ gì bệnh cả ? Nàng mơ hồ vẽ nên một hình ảnh gầy ốm o của con bệnh trong trí. Xem tướng ông ta chả có vẻ gì là bệnh cả, còn rất khỏe nữa là khác. Thế rồi nàng lại yên chí ngay.

Một vài lần nàng đem điều thắc mắc dò hỏi nhưng chàng vẫn lặng thinh. Và viết. Nàng đâm bực thái độ của ông khách. Và nàng còn bực mình nhiều hơn. Can có gì mình phải thắc mắc hoài hũ vậy. Kệ ông ta chứ.

Có lần chán trò viết lách của chàng vì phải hồi hộp nên nàng gắt nhẹ.

— Bộ ông câm hả ? Cứ viết hoài. Chán quá. Ông giỏi chữ lắm sao ?

Chàng hơi ngạc nhiên thấy nàng gắt như thế nhưng chàng vẫn mỉm cười ra dấu nàng bớt giận. Rồi viết.

— Đừng nổi giận cô bé. Nếu chán, đề nghị cô bé cùng tham dự luôn trò vui này nhé. Cô bé đừng thắc mắc. Cứ chịu khó tham dự. Cam đoan sẽ vui, sẽ thú vị lắm.

Nhưng có một lời cuốn hấp dẫn nào đó khiến tự nhiên mắt nàng long lanh một tia sáng rạch mảnh. Nàng cười đỏ hồng hai má. Nụ cười thay cho một gật đầu hưởng ứng.

Và trò chơi bắt đầu. Bắt đầu là những ngỡ ngàng nhưng thú vị. Chàng khen liền.

— Cô bé có nụ cười đẹp quá. Mê hồn.

Nàng mắc cỡ quên cả điều lệ vừa ưng chịu la lên nho nhỏ.

— O, ông kỳ quá. Thôi tôi chả thèm chơi trò này nữa đâu. Ông khôn ghê.

— Yên nào, đừng ồn. Tôi khen thật mà. Ai nói lão xe cán chết.

Chàng dơ tay đòi thẻ, nên nàng ngập ngừng viết.

— Hay chưa, có gì đâu mà ông phải thẻ. Chuyện đâu đã quan trọng lắm. Tôi cười mà đẹp gì đâu. Như lọ lem thì có.

— Nhưng một lọ lem đã già từ tấm áo da lừa. Mà thái cô bé đừng nhún nhường thái quá. Có biết nụ cười của cô bé làm tôi mất ăn, mất ngủ không ?

— Ông kỳ ghê... Xạo hoài.

Và nàng cúi mặt tránh tia nhìn của chàng. Tâm thần nàng chao động.

Những lần sau thì đã thân mật hơn nhưng vẫn diễn ra trong không khí thăm lặng. Hình như trong thăm lặng đó đã mơ hồ tỏa hương. Hình như trong thăm lặng đó đã nói điều gì. Một vài câu đối thoại vui và ý nhị khiến cả hai mỉm cười trong đôi mắt. Chàng không còn ngồi xa lắt đặng góc nữa. Chỗ ngồi đã được thiên đò đến gần nơi nàng tính tiền để dễ bề đối thoại vì vút. Chàng thường giúp nàng pha cả phê cho khách hay làm một vài công việc lặt vặt gì đó.

Qua những đối thoại chàng biết nàng là nữ sinh một trường danh tiếng ở đây. Buổi sáng đi học, chiều về giúp gia đình trông coi quán. Ba má nàng tin tưởng con nên giao quán cho nàng suốt cả buổi chiều.

Chàng nghĩ, nàng được tin tưởng lắm. Nàng tháo vát lanh lẹ và duyên dáng nên công việc thật trôi chảy. Lúc nào vắng khách thì nàng học.

Nàng là con nhà nghèo mà ngoan quá. Đáng khen quá.

Vậy nên chàng càng mến nàng. Đôi khi chàng còn mách mước giúp nàng làm một bài tập khó khăn nữa. Và những lần đó nàng tặng chàng nụ cười thật tươi, khiến chàng sung sướng thấy đời thật vui. Chàng nhìn những giây kẽm gai của đôn bót, những cành lá trơ trụi của đông tàn mà ngỡ chúng đang nở hoa.

Một vài lần nàng dẫn em tới quán để trông nom thì chàng bảo : đưa em tới làm gì cho bận rộn. Thật ra em nàng rất ngoan chứ có bận rộn gì lắm đâu. Chỉ làm gián đoạn câu chuyện của chàng thôi. Ví dụ chàng vừa viết được một câu thật ý nhị đợi nàng trả lời mà em nàng kè nhẹ một bên hay làm xấu đặng sau nhà thì chàng chỉ có nước ngậm bồ hòn.

Những hôm như thế chàng mang sẵn một vài gói kẹo ngọt, chewing-gum hay một vài thứ kẹo có chất bồ cho con nít để ngủ để chàng được yên thân bút đàm bên uang.

Chàng cũng mong quán thật vắng. Có nghĩa là đừng ai lết tới uống cà phê cả. Chàng hơi nhần tâm và ích kỷ vì như thế gia đình nàng còn làm ăn sao được, chỉ còn cách dẹp tiệm. Nhưng hiểu sao chàng vẫn tâm niệm cùng Trời Phật thế mãi.

Chàng không muốn nụ cười, nụ cười tuyệt vời, mà ngay phút đầu chàng đã tiêu cả thần hồn, trao cho một thằng con trai nào khác đến uống cà-phê ở đây. Khốn nỗi chàng mong thế mà khách ra vào vẫn tằng đều. Hầu hết họ là những người trẻ tuổi, đẹp trai mang trên mình những phụ tùng thật trí thức : một cặp kính cận (đôi khi giả vờ cận), dăm ba cuốn sách triết đầy cộm hay một vài tập nhạc mới phát hành chẳng hạn. Xea vào đó cũng có những ông lính mang trên vai, trên cổ áo những cặp lon sáng ngời, kiêu hãnh đi đứng đường bộ. Chàng thì không có gì cả : một mái tóc rối như búi nhúi, quần áo nhan nhúm, bần thiếu.

Và theo lòng ghen ghét của chàng, có lẽ, tất cả lũ ngợm ấy đều trông cậy si vào Nhất định thế, chàng nghĩ, rõ ràng chàng thấy đứa nào cũng lâu

lâu liếc trộm nàng cả. Khi ta mến thương ai là muốn người đó hoàn toàn thuộc về mình, không thể chia sẻ, dù là sự chia sẻ ấy rất tinh cò và không có gì quan trọng cả. Mà chàng hầu như đã mến thương nàng mất rồi, dù còn mơ hồ lắm chưa phân định được mối tình cảm đó ra sao. Chỉ biết chàng rất chăm chỉ đến đây. Một hôm nào đó, vì một lý do nào đó, không đến được là chàng ân hận và không vui về tí nào, có khi còn tệ hại đến nỗi gắt gỏng cả với người thân.

Bỗng nhiên chàng nuôi giấc mộng giàu sang để giúp nàng khỏi đau tắt mắt tối, lo lắng đa đoan công việc. Đời sống nàng phải thanh thản như chim oanh chim yến hót cả giữa trời rộng. Đời sống nàng phải là thơ, là nhạc, phải là nhón nhơ dưới nắng vàng óng mượt của mai sớm bình minh. Đời sống nàng phải là suối mát bên rừng xuân xanh. Mới xứng.

Cũng bởi chàng ôm đồm mang giấc mộng giàu sang nên ham mê đánh số đề số kiết thiết và lặn vào cuộc đen đỏ bài bạc để mong có tiền giúp nàng. Nhưng số tiền nhỏ nhoi của chàng chỉ có đi vĩnh viễn mà không hẹn ngày trở về đem vinh quang mộng ước cho chủ nhân nó. Sự may mắn không thêm ngó ngang gì tới ý hướng tốt đẹp (?) của chàng cả. Sự may mắn ngũ quên không thêm mở rộng cửa đón bước chân mơ ước của chàng. Do đó, chàng đã kiết xác lại còn kiết xác thêm, đôi khi không đủ tiền trả cà-phê cho nàng khiến phải ghi sổ.

Chàng cho nàng biết điều đó. Nàng nhìn chàng biết ơn nhưng không trao cho chàng nụ cười nào cả. Nàng không thích chàng làm thế.

— Ông đừng làm thế nữa nhé. Uống tiền. Tôi không muốn ông đắm mê một tật xấu.

— Có bé bảo đó là một tật xấu ? Nhưng mình sẽ có tiền, nhiều tiền.

— Và đó là những đồng tiền xấu.

— Tiền cũng có những đồng xấu nữa sao ?

— Tất nhiên.

— Vậy mà khi đem tiêu tiền đâu có xấu. Ta có thể mua được bao thứ đẹp đẽ, bao điều mơ ước. Có thể mua tiền cũng được, cô nhâu đã nói thế cơ mà.

— Nhưng tự bản chất nó không làm ấm lương tâm. Đó là những tiền buồn, tiền không hạnh phúc như lòng ta tâm niệm.

Chàng cười viết tiếp như muốn chọc tức nàng :

— Chà, cô bé ngoan dữ. Xiu ngã nón trước một tấm lòng thanh sạch,

Một tâm hồn cao thượng đáng tôn thờ.

Nàng quên điều lệ đã đặt của cuộc bút đàm, la lớn.

— Không giỡn nữa đâu. Ông gần lắm. Không thêm tranh luận với ông nữa.

Nàng vẫn có lối dứt câu chuyện quay quắt như thế khi chàng chọc giận nàng. Nàng la tướng lên như thế, chàng còn biết viết gì nữa.

(Xem tiếp trang 40)

nhớ nhau mùa xuân

ngắt cánh tường vi bông rụng lòng
và sầu rơi theo kẻ ngón tay hồng
mùa xuân ở bên hiên nhà đứng ngó
em thả lên trời từng sợi sắc không

ba mươi tết nghe hồn sao quay quắt
anh vẽ trong hồn từng sợi tóc mây
em ở phố xa làm sao biết được
nỗi nhớ chùng lòng anh như cơn say

đêm giao thừa ngồi chờ thêm một tuổi
viết tên anh đầy trên trang giấy thơm
những đoạn đường dài chia lìa ngang
đợi mở cửa nhìn đêm se sắt quanh hồn

nhớ nhau vô cùng mà làm sao nói
chẳng lẽ ôm hoài nỗi đợi âm thầm
ta không thể suốt đời xa nhau mãi
như cánh băng mai nở nụ băng khuâng
mùa xuân vẽ trong nhau ngàn nụ biếc
những ngày quen rồi thói cũng xa rồi
ta đã dẫm đời nhau không tưởng tiếc
ngắt một nụ hồng ôi nhớ sao với...
PHẠM KHÁNH VŨ

mưa tình cờ

những hạt mưa thật tình cờ
ngồi trong lớp học thấy mờ chân mây
lá xanh ủ rũ đáng gầy
lòng ta cũng trải thật đầy tiếng mưa.

nhớ bé

bé còn lướt giải trâm cài
còn đôi bím thắt, gót hài tung tăng
nụ cười bé sáng như trăng
cho anh lạc giữa mù tăm lối về

trên tay đời mộng ước

người ạ, tôi muốn làm chim nhỏ
đậu xuống đời hát khúc vu vơ
tình chín mộng đầy cánh mơ ước
rủ trăm đời che mái đợi hiên thưa

áo người trắng cưu mang dùm nỗi nhớ
hồn người thơm ấp ủ giấc tôi nồng
móm cho tôi hương say ngây ngây nụ
đề rừng mơ cây lá trở ngàn bông
JALAU

cuối mùa lá bay

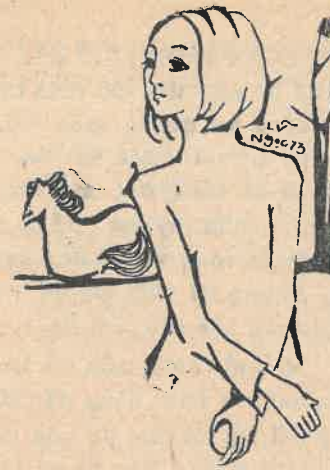
buồn se lạnh buổi đông phai
mù tăm nỗi nhớ rơi ngoài non xa
em về hồn nhẹ swong pha
mùa xuân thay áo đem qua tiếng cười

lình ta em để bên trời
lình em ta nguyện suốt đời cưu mang
đêm mơ ta gọi bàng hoàng
những mùa lá cũ rụng vàng theo sau
nghe buồn như một nỗi đau
em xa, bóng cũ đi vào tiêu sơ
NGUYỄN HỒNG GIANG

đồng khánh, ngày xưa

rằng mà cứ theo tui hoài rứa ?
cái ông ni mới dị chưa tề
sáng, chiều, trưa ba buổi đi về
đưa với đón làm chi không biết
ôi đôi mắt chi mà tha thiết
đừng nhìn làm ngược bước tui đi
lá thư lình ông gởi làm chi
chú mạ biết rầy la tui chết
ông tan lình làm chi không biết ?
tui như ma quỷ dưới âm ty
nói hoài lời hoa mỹ làm chi
tui còn nhỏ, chuyện tình rằng biết
được

tội tui lẫn, cách cho vài thước
đừng đi gần hai bước song đôi
xa xa cho, kẻo bạn tui cười
mai vào lớp, cả trường dị nghị
theo chi rứa ? người rằng biết dị
thời được rồi đưa lá thư đây
mai tan trường đợi ở gốc cây
tui sẽ đến trả lời cho biết
NGY SƠN

lãng quên

hôm qua còn thấy dáng người
bên vườn hoa nở nụ cười làm duyên
xe lăn phiến nắng ưu phiền
tay run rẩy hái bên hiên nụ buồn
hôm nay chỉ thấy mây hồng
qua ngàn đỉnh núi — dừng chân ngắm
người

ngành trùng

trên tay nhiều chỉ tay buồn
nên em mộng ảo ngựa mòn chân bon
đêm nằm mưa đổ từng cơn
nhớ em mắt đỏ chia tan nghìn trùng
KHUÊ VIỆT TRƯỜNG

con nước quê nhà

với ngày mưa giăng trên sông
về ghe con nước xuôi giòng
hắt hiu hai bờ lau lách
sông dài như nỗi nhớ mong
em yêu bên đò buồn tênh
thuyền xuôi trên sóng bập bênh
mờ xa chân trời mây khói
và người còn mãi lênh đênh
bờ bãi cuối ngày hoang vu

thuyền ơi phương nào sương mù
một đời em con chim mộng
hoài tìm một dáng người mơ
TRẦN NGHIỆM ÁI BẮC

nói với kim dung

khi con én chỏ mùa xuân
về qua phố cũ cũng rưng rưng buồn
chờ em swong động lối mòn
nắng ban mai rụng đầy vườn quanh hiu
xa người kỷ niệm xanh rêu
buồn tôi thấp giữa tay treo một đời
em đi từ những ngậm ngùi
dấu chim xưa đã ngủ vùi lãng quên
gửi người một sáng bình yên
có mưa bão tại buồn riêng ngoài đời
khi con én chỏ ngậm ngùi
tôi xin hái tặng nụ cười cho em
HOÀI MẶC THANH

về thăm long xuyên

đường swong ngã bóng mặt trời
nước chia hai ngã tôi, người xa nhau
hồn vương đêm phố cạm đầu
ly chanh đá đã ủ màu tương tư
sóng buồn tấp bến ngược đưa
dòng sông hát điệu trầm tư tháng ngày
em thờ thần áo tung bay
tôi về ngồi đếm rã tay sao trời !
an giang con nước đầy voi
thương tình sông hận, nhớ người long
xuyên

dù cho trăng gió đôi miền
thân ta phiêu bạt cũng nghiêng ngã sâu
chân qua phố chợ đêm nào
công viên rực ánh đèn màu đón đưa
về qua vòm cổng ngàn ngo
sông đỏ mỹ thuận vật vờ nước mây
ngàn năm con sóng lưu đây
muôn năm lưu luyến ngắt đầy long
xuyên !

BỬU KHÁNH HBK

YÊU ĐÁ YÊU NGƯỜI

phạm
mắt
nâu

LUÔN LUÔN TRONG GIÓ MÂY CỦA EM ÔNG MỘT HẠT
đá. Hạt đá màu tím. Nó thân thiết với em như chiếc
nhẫn đồng ôm quanh ngón trỏ. Đó là quà ông Cung
đem về từ một miền đất xa. Đạo ấy, là quà phúc bé
bỏ vỡ oà trong đời mắt em, khi ông Cung trao trọng
choàng quanh tay em trắng gầy một chuỗi ngọc xanh
xắn. Chuỗi vòng với những hạt đá màu sắc kỳ, tuyệt
đẹp. Nhưng trí nhớ em đã ơ hồ để lãng quên mọi nét
tinh tường của các hòn đá.

Mà chỉ còn là màu tím trong. Chỉ một hạt tím trong
trí tưởng em chút dáng dấp của hạnh phúc đại. Và
cũng chỉ hạt đá tím đó còn được cất giữ, trân trọng. Ôi,
em thì lơ đãng. Nên đã có lúc bàng hoàng quên những
hạt đá bong khỏi nền vang, và rớt mất. Như bao giờ.
Duy chỉ còn hạt đá màu tím. Ô hay, hạt đá. Có phải
lần ấy ông Cung đã báo. *Tôi thích hạt đá màu tím. Nó
tím, ngoan ngoãn và hiền thực. Nó trong, như em.* Em cười
khoe đồng tiền bên má phải. *Vàng vàng, em cũng yêu
nhất hạt đá này, nó tím thâm trầm như ông ông ạ.*

Ông Cung ạ. Rồi làm sao mà ông đi mất, biệt
biệt tịch. Ông bay trên những vòm trời. Ông hát
những lời nào với quạnh quẽ của đêm sáng phòng lái
buồn. Đêm sâu, ông có gặp đốm sáng giữa mắt Bích
Ny chẳng. Có cái khoen nhỏ gì để ông ngừng tiền lúm
trên má Bích Ny, khoe môi bên phải (ô, em có lẽ đâu
ông lại nghĩ nhiều đến Bích Ny như thế phải không,
hạnh phúc của Bích Ny đem tặng chỉ vì ông trái tim
vậy thôi).

Hỡi hạnh phúc nhỏ nhoi tội nghiệp. Hỡi đau dài
lớn một đời. Làm sao để đưa ông Cung nhỏ mệnh số
và hệ lụy (ôi, người ta ai có thể xoay trở những điều
này). Em nhớ, nhớ không bao giờ quên cảm tưởng
chết lặng khi nghe tin dữ đưa về, một ngày. Ông Cung
xa và mất. Chẳng trở lại bao giờ. Chim diều bạt chỉ
đâu cũng gãy cánh. Đời kiêu hùng cá mảy cũng tàn
phai. Ông Cung chết, như là tan nát chút gì đậm
thắm của tình bé dại. Em bỗng hãi sợ bóng đen của rừng
núi, những khi mặt trời sáng im hơi. Em lung cả với

tiếng ru không thôi của trùng trùng cây lá. Rồi như thế
em nằn nì xin cha bỏ phố núi. Bỏ phố núi đi bất cứ đâu
bất cứ nơi nào. Rồi như thế một chiều thứ bảy âu sầu,
chiếc xe buồn đưa em băng qua những lối của phố
núi đã quen thân. Thôi nghe, adieu rừng rú xinh đẹp và
hung hãn, adieu ông Cung thăm thăm yên nghỉ, adieu hạnh
phúc vừa chớm mà đã mất mát của tôi.

Vậy là thành phố sôi nổi thế này đây. Em sống, đời
khí như thất lạc chính mình. Những cuộc vui ư hơi và
nhoè nhoét. Những lúc một mình phóng xe như bay qua
các con đường thình vãng. Em, vẫn em đó với môi cười
có đồng tiền má lúm (đồng-tiền-má-lúm vốn vô tâm nên
luôn làm sáng rõ môi cười dấu là môi-cười-buồn). Em,
vẫn là em. Nên có nguy trạng thế nào đi chăng nữa, cũng
không sao xóa nổi một quá khứ bụi ngùi. Ở đó, ông Cung
sáng rực cùng hạt đá óng ả tím trong. Giờ thì em gọi là
hạt-nước-mắt-tím, phải thế không ạ, ông Cung. Trời ơi,
cái quá khứ có em Bích-Ny bé thơ, có ông Cung ngang
tàng với những chuyến bay với vợ, những ghé thăm bất
ngờ và quà nhỏ càng bất ngờ hơn nữa.

Em ngợp trong thành phố ồn ào, mong khuất lấp nỗi
đau giữa đám bạn bè đông đảo vui nhộn; và kết thân
với Ái, dấu tình tình hai đứa trái ngược nhau. Có một
lần Ái nom thấy hạt đá tím, và đại dột đời lấy. Thường
thì giọng nhỏ khẽ của em chẳng địch nổi cái miệng nói
nàng huyền thuyên của Ái, nhưng khi ấy em đã gắng
lại và hét to, gần như bằng hết cả sức lực của mình: trả
đây, trả đây, của Ny mà.

Của em Bích Ny mà, phải không ông Cung. Hạt đá
tím, trong như em; thâm trầm như ông, phải không, phải
không hở.

Một lần kia Ái nói, tại sao trông Ny lúc nào cũng như
lẽ loi và thâm lặng, ngay cả những khi chơi vui đùa
ngịch.

Ôi, ông Cung yêu mến của em.

Làm sao Ái hiểu được, có một ngày xưa, ông Cung
đã chết, như thế: rất lẽ loi rất lặng thầm.

PHẠM MẮT NÂU

CỬA TIỆM BÁN TỪ CÂY KIM ĐẾN CHIẾC PHI THUYỀN

đăng trí

Nhà sinh vật học danh tiếng Forel một hôm đến Đại học đường Sorbonne (Pháp) để thực hành một cuộc thí nghiệm về ếch nhái theo sự phát minh của Franklin. Forel đang nói thao thao, bỗng ông ngừng lại và thò tay vào túi lôi ra một gói giấy. Ông trịnh trọng mở ra, nhưng gói giấy kia không đựng một con ếch mà đựng một khúc bánh mì kẹp nhân.

Forel ngạc nhiên, nhìn đám sinh viên và nói chầm chầm:

—Ồ, quái. Thật là một điều khó hiểu? Tôi nhớ và tin chắc rằng tôi đã ăn thứ gì lúc này ở quán cà phê..

T. ANH (cóp)

thánh cũng biết yêu

Nữ thần tình ái Venus là mẹ của Cupide. Cupide thường tiêu khiển bằng cách bắn những mũi tên tình ái vào tim con người. Một ngày kia, Venus vô ý để một mũi tên ghim vào ngực và nàng yêu Adonis. Nhưng Adonis thích đi săn heo rừng hơn đáp lại lời mời gọi của Venus. Venus phải dời bỏ các từng lầu xinh đẹp

mà nàng ngự trị để xuống trần gian theo đuôi anh chàng Adonis cận thị nặng không biết thưởng thức sắc đẹp của nàng. Trong lúc Venus bay lượn trên mây, Adonis bị một con heo rừng húc tử thương toàn thân nhuộm đầy máu. Venus không cứu kịp chàng. Bèn biến chàng thành hoa đỏ nở vào mùa xuân gọi là hoa mẫu đơn, cho đỡ nhớ. Khi thánh yêu có khác.

NỜ PHÊ DUNG NGÃ (ĐN)

loài hoa và vị thứ

— Hoa Vạn Thọ : đã được cổ nhân liệt vào hàng ngũ Bình dân Chi hoa.

— Hoa Hồng : được cổ nhân gọi là Phú hào Chi hoa.

-- Hoa Lan, Huệ và Mẫu đơn : Vương giả Chi hoa

Nói riêng về hoa Mẫu đơn. Đáng lẽ phải gọi là Hoa Cách Mạng tức hoa của giai cấp phụ phêu thợ thuyền công nhân mới phải. Vì trước ngày Nguyên Đán Võ Tắc Thiên đã sai quân hầu viết tờ sắc chỉ bắt trăm hoa phải nở cho bà đi « du thượng uyển ». Hoa nào cũng ngoan ngoãn phụng mệnh,

chỉ có cô nàng Mẫu đơn là ngay từ hồi ấy đã mang cái máu Tôn Dật Tiên nên cô nàng nhất định không nở, vì vậy mà cô nàng bị đày ra đất Giang Nam.

Còn về hoa Lan. Tục truyền rằng : ngài Khổng Tử khi từ nước Vệ vác hành trang sang nước Lỗ, đi qua một cái hang đá, nghe mùi hương Lan, ngài phải cất tiếng than cho Lan mọc chung với cỏ hèn và phải lấy đàn ra gảy nên khúc Ỗ Lan Thảo.

KIM LÍM

tên làng dài nhất

Đó là một làng tại Tân Tây Lan ở quận Southern Hawkés Bay. Tên của làng này gồm này gồm 85 chữ như sau : « Taumatanhakatangihang-akoausuamataturipukakapikimaun-gahoronukupokalwhevuakitanatahu ». Theo nghĩa của thổ ngữ thì chữ này có nghĩa là : « Nơi mà ông Tamatea, người có đầu gối to, trượt leo và ăn những hòn núi và được mệnh danh là người ăn đất, đã thổi sáo cho người yêu nghe ».

tên làng ngắn nhất

Đó là làng ở Somme (Pháp) có 155 dân cư. Tên làng này là « Y » do tên của một gia đình họ HY sống tại đó từ năm 1241 mà ra.

THIÊN TÂM (sưu tầm)

trong nhật ký của tèo

Tèo hỏi Tí :
Hôm qua mày xem trộm nhật ký của tao, phải không ?

Tí hỏi lại :
— Phải, nhưng tại sao mày biết ?
Tèo đáp :

— Trong nhật ký của mày có ghi việc đó.

NGUYỆT QUẾ

NGẬM NGÙI TỪ GIÀ
38, PHẠM NGŨ LÃO

Thế là dù đã nấn ná ở lại 38, Phạm Ngũ Lão được thêm 4 số tài bây giờ tổ hợp... Kiến cũng khoan gói quả nướp nổi đuôi anh em tòa soạn Tuổi Ngọc thiên đó về Công Lý. Cái sự ra đi và già từ bao giờ nó cũng ngậm ngùi. Nhất là rời bỏ một nơi chốn có nhiều kỷ niệm và dấu vết như nhà in Nguyễn Đình Vương sao nó ngậm ngùi quá đỗi. Trong thư tòa soạn số trước, ngài chủ nhiệm đã ngậm ngùi thông báo việc thiên đó và ngài có cần thận mở cái ngoặc cho ngày trở lại 38 Phạm Ngũ Lão. Anh em trong tổ hợp Kiến vốn dĩ thân chùm gửi, đã lờ gửi thân trên Tuổi Ngọc thì 12 bển nước trong nhớ được chịu vậy. Nghĩa là anh em nhà Kiến chúng tôi cũng hy vọng ngày trở lại một nơi có nhiều buồn vui không thể quên được 38 Phạm Ngũ Lão này. *Chậm thế nào rồi cũng phải ỉa nhau.* Những ngày gần đây, cụ chủ nhiệm Cuap Phô nhật báo kiêm chủ tiệm Chạp Phô vì quá ư bận rộn nên phó thác Kiến tôi gửi lời chào tất cả ban vàng với cảm tình sâu đậm từ lâu. Chúng tôi cũng xin phép ban vàng được tổ lời ngậm ngùi từ già ngài xếp ty po Tam Lết cùng tất cả anh chị em thợ xếp chữ, thợ máy thợ đóng, thợ gập của nhà in Nguyễn Đình Vương từ trước tới giờ đã dành nhiều cảm tình sâu đậm cho Tuổi Ngọc nơi chúng và anh em trong tổ hợp Kiến chúng tôi nói riêng và kính chúc cụ tiểu sử nhà in Nguyễn Đình Vương mau lành bệnh để trở lại tiếp tục điều khiển cơ sở ít lâu nay thiếu vắng bóng cụ. Hy vọng có ngày Tuổi Ngọc hỏi cụ về cơ sở cũ.

Chào thân ái
TỔ HỢP KIẾN

n
n
y
g
ri
lệ
ó

ật
m
lg
ia
oi
ia
il
m
...
m
ến
ig
lhi
ai.

dễ
gia
àm
tụi
ết.
ong

ẦY

ông
hàn

ia

»

37

tỏ ý ngầm

Tại một miền đất hoang vu ở Ma Rốc, có phong tục lạ của một bộ lạc nọ đáng cho chúng ta chú ý :

Khi nào thiếu nữ muốn lấy chồng thì nàng không nói gì hết, chỉ cần vận thật đẹp, đeo đồ trang sức và thường ngắm vuốt bóng mình trong gương. Như vậy là mẹ nàng sẽ biết ý con gái mà lo chuyện gả chồng cho nàng.

Còn những cô gái đòi chồng trắng trợn bằng cách nói ra thì bị coi là không đứng đắn. Các cô cũng có quyền nói chuyện với bạn trai nhưng chàng nào có được mẹ cô kêu gả mới có thể cưới.

Một bộ lạc sống trong thời sơ khai mà giữ lễ như vậy cũng thật đáng khen.

HUỲNH LÊ HẢI YẾN

kiến... kiến

Kiến làm tổ phải có trên 400.000 con, trong đó đến 20 hoặc 30 kiến chúa, vài trăm kiến đực, còn bao nhiêu là kiến thợ. Trong kiến chia ra nhiều loại. Người ta chú trọng nhất đến kiến « công binh ». Chúng luôn luôn đi trước, nếu có chỗ lõm hàng trăm kiến « công binh » sẽ tự cầm mình xuống lấp đầy cho các bạn đi qua. Hoặc chúng sẽ nối đuôi bám thành chiếc cầu lủng lảng bắc ngang qua.

MẮT CẬN CHIỀU MƯA

cơ xương dưới đất

lớn nhất thế giới :

Cơ xương ở dưới đất lớn nhất trong lịch sử là xưởng Mittelwerk ở phía Nam dãy núi Hars (nước Đức). Cơ xương này được thiết lập chung với trại tập trung trong thời đệ nhị thế chiến (1939-1945), nền rộng 114.300m² và mỗi tháng sản xuất được 900 hỏa tiễn V-2.

xe hơi đắt giá nhất

Đó là chiếc xe hơi được giao cho cơ quan mật ở Hoa Kỳ ngày 14 tháng 10 năm 1968. Chiếc xe dài 6 mét, xung quanh có bọc thép dày để chống đạn, và giá vào khoảng 500.000 Mỹ kim. Điều đặc biệt là nếu rủi 4 bánh xe bị bắn cả, chiếc xe vẫn tiếp tục chạy được với tốc độ 50 km giờ.

H.T. NGUYỆT XƯA

hội họa

Hội họa là bài thơ câm.

SIMONIDE DE CÉOS

Ai bắt lỗi hội họa là bắt lỗi tạo hóa.

LÉONARD DE VINCI

Họa sĩ không nên làm những cái gì họ thấy mà làm những cái gì sẽ được thấy

PAUL VALÉRY

HIỀN THY HỌA MY (ghi)

tuổi thọ

Theo những bản thống kê thi người dân Tân Tây Lan ở Úc Châu có tuổi thọ trung bình cao nhất là 66 tuổi. Sau đó đến người Hòa Lan, người Áo (65 tuổi), người Anh (62 t.), người Đức, Thụy Sĩ, Hòa Lan, Bỉ, Pháp, Ý, Nga (43 t.)

Người Ai Cập, Ấn Độ hay chết yểu nhất. Ở Ấn Độ và Ai Cập mực sống thống kém, điều kiện vệ sinh kém, nhất là về khí hậu.

THANH NHA TRANG (ghi)

chuyện tô cách lan

Một người Tô Cách Lan vừa thức dậy buổi sáng đã thấy vợ nằm chết bên giường. Ông hối hả chạy gọi người bồi. Anh này chạy lên :

— Thưa ông gọi chi ?

— Sáng nay đem một quả trứng điêm tám thôi !

LÊ NGỌC YẾN (Cần Thơ)

anh em chúng tôi đã đặt đầu nhau tới làm ăn tại một địa chỉ mới : 286 CÔNG LÝ SAIGON vậy xin quý vị ghi vào sổ tay nhớ giùm.

bố cáo

bài toán vui

Nếu bạn thử làm bài toán dưới đây, bạn sẽ có một đáp số thật tuyệt diệu :

$$0 \times 9 + 1 =$$

$$1 \times 9 + 2 =$$

$$12 \times 9 + 3 =$$

$$123 \times 9 + 4 =$$

$$1234 \times 9 + 5 =$$

$$12345 \times 9 + 6 =$$

$$123456 \times 9 + 7 =$$

$$1234567 \times 9 + 8 =$$

$$12345678 \times 9 + 9 =$$

$$123456789 \times 9 + 10 =$$

HOÀNG THỊ HỒNG THU

hy vọng

Hy vọng là một món ăn linh hồn của chúng ta, lúc nào cũng có pha chất độc sợ hãi.

VOLTAIRE

Hy vọng của con người, đó là ý nghĩa của sự sống và sự chết.

ANDRÉ MALRAUX

Con người hữu tử và thần thánh bất tử đều không giết chết hy vọng

GABRIELLE D' ANNUNZIO

Niềm hy vọng chân chính qua mau : nó có đôi cánh của con chim én.

SHAKESPEARE

Hy vọng là một sự vay mượn vào hạnh phúc

JOUBERT

HIỀN THY HỌA MY (ghi)

vấn kiến

kiến út và mùa xuân

Em ấy hở ? Mắc cỡ chi lạ kiến bạn ạ ! Anh Kiến Đen cứ theo em hoài hà ! Mờ em hồng chịu đâu. Kỳ lắm ! Dị quá thôi. Mẹ bảo em đừng thêm gần và cần hay tha chung với anh ta miếng phở mát nào cả. Mẹ còn nói « Thăng í hồi như... Kiến đó út ạ ».

Tết rồi, bà chủ nhà mua thật nhiều mứt. Eo ơi ! Thơm ghê đi, em muốn tha một tí bột rời nơi miếng mứt dừa long ra, mờ chắc em tha không nổi đâu. Phải rủ Kiến Chỉ mới được. Lúc em và Kiến Chỉ ỉ ạch tha miếng bột rời lên vách thì chao ơi ! Anh Kiến Đen xuất hiện, làm em lúng túng thả miếng bột ra định... chạy trốn, Kiến Chỉ gắt âm lên em càng cố gắng. May quá anh Kiến Đen hùng dũng tha hộ lên tận hang. Mẹ em rồi rít cảm ơn và Kiến Chỉ vỗ chân lên đầu anh ta khen mãi. Hai má em nó cứ hồng hồng.

Mùa xuân này tự nhiên mà dễ thương. Anh Kiến Đen hứa tặng gia đình em một miếng mứt gừng để làm lễ hội. Và em thì nhâm nha với tụi bạn hạt đường suốt mấy ngày Tết. Kiến Út em thật là hạnh phúc trong xuân này phải không kiến bạn ?

KIẾN GẦY

đường kim, mũi chỉ

phận tu mi

Thơ xưa có 4 câu nói về công việc của phụ nữ và nam giới... Phân biệt rành mạch như sau :

« Gái thời giữ việc trong nhà
Khi vào canh củi, khi ra thêu thùa
Trai thời đọc sách, ngâm thơ
Dùi mài kinh sử để chờ kíp khoa »

Nhưng bây giờ, thời đại nguyên tử. Nguyệt cầu đã bị người địa cầu chinh phục. Đàn bà cũng ngang hàng với đàn ông và làm những nghề nghiệp của đàn ông. Ngược lại đàn ông cũng làm những việc của đàn bà.

Ở Anh, phong trào « giải phóng phụ nữ » (Movement de Libération des femmes-MLF) mở một kỳ thi nữ công về việc thêu khăn bàn. Phía nữ có 150 thí sinh. Phía nam cũng được mời dự.

Kết quả : người giạt giải là một người đàn ông. Đó là một cụ già 71 tuổi, tên George Lee, người Finchley. Phong trào định ra thông cáo loan báo kết quả, nhưng không biết nói sao cho « thông ».

mẹ gà con vịt

Người Việt Nam thường dùng thành ngữ « mẹ gà con vịt » để chỉ sự sản sóc lặt lẻo, thiếu tình thương của cảnh « mẹ ghẻ con chồng ».

Bên Anh, tại một trại ở Cavers-wall, tỉnh Staffordshire. Một mẹ gà đã che chở dưới đôi cánh mình một đàn mèo con bị bỏ rơi. Mẹ gà âu yếm đàn mèo như con mình để ra vậy. Duy chỉ lúc đàn mèo nhao nhao lên đòi bú thì mẹ gà quá lúng túng.

Mẹ gà này đã vô tình cho loài người một « bài học bác ái ».

NGUYỆT QUẾ

đồng tháp mười

Tại sao có danh từ Đồng Tháp Mười. Đồng Tháp Mười là gì ?

Người ta đã nói nhiều về nguồn gốc của Đồng Tháp Mười, mỗi người nêu một lập luận khác nhau, nào đó là nơi đó có một cái tháp mười tầng, có ngôi tháp thứ mười.

Căn cứ theo tài liệu khảo cổ thi

thuyết ngôi tháp thứ mười đúng hơn hết vì xưa kia một vị quốc vương Cao Miên (Jaravarman VII) có cất trong các lãnh thổ nhiều ngôi tháp nhỏ bằng đá thờ vị thần Bà La Môn Lockeevera là vị thần chuyên trị bệnh cho mọi người. Bên cạnh mỗi ngôi tháp có những căn nhà sàn gỗ lợp bằng đá mỏng, ngói hay lá thốt lốt để người ốm nằm dưỡng bệnh do nhân viên y tế Hoàng triều coi sóc. Những ngôi tháp được xây cất dọc theo các đường lớn trong nước, mà ngôi cuối cùng ở trong vùng Đồng Tháp ngày nay. Từ ngôi tháp ấy mà tính ngược trở lên từ địa điểm xuất phát tại một trong những đê đò cũ thì đứng vào hàng thứ mười.

Thời gian trôi qua tàn phá hết tất cả công trình kiến trúc cá nhân, dãy nhà gỗ tiêu tan, ngôi tháp sụp đổ và bị chôn vùi trong lòng đất, chỉ còn để lại cái tên Tháp Thứ Mười và gọi tắt thành Đồng Tháp Mười.

KYM (cóp)

tế nhị

Một ông có thói quen diễn tả sự khinh bỉ đối với kẻ khác bằng câu :
— Đó là thằng áp chót trong thiên hạ.

Một hôm có người hỏi :

— Tại sao chỉ áp chót thôi ?

— À, vì tôi không muốn làm nản lòng ai hết.

nói nhiều

Trong một bữa tiệc, phi hành gia Michael Collins đã ước lượng một người đàn ông trung bình nói 25 000 chữ và người đàn bà trung bình nói 30 000 chữ mỗi ngày. Ông ta còn thêm : « Thật rủi ro, khi về đến nhà tôi đã nói hết 25.000 chữ mà vợ tôi vẫn chưa bắt đầu 30.000 chữ của nàng.

VY HẠ (cóp)

chàng, nàng và những cuộc... • trọng thi

(Tiếp theo trang 29)

Một vài lần nàng bảo chàng chấm dứt trò chơi song chàng cứ khất hoài. Chàng yêu mất nét chữ dễ thương của nàng. Chàng còn yêu cả không khí êm ấm này để nghe hồn mình hòa nhập vào màu khói thuốc thương yêu. Chàng cũng còn yêu mái tóc buông chảy che nửa khuôn mặt ngây thơ hý hoáy viết cho chàng những lời dễ thương. Tất cả là một hình ảnh đẹp. Rất đẹp.

Chàng sợ tiếng nói sẽ như viên sỏi ném xuống làm chao động mặt nước lặng lờ. Hãy để cho yên tĩnh hơn là gợn lên những lăn tăn chẳng biết có còn giữ mãi được những đẹp dễ trong nhau. Lời nói thường giúp ích cho con người diễn đạt ý mình nhưng nhiều khi lại là một viên độc dược có thể sát hại nhau dễ dàng. Chàng cố kéo dài cuộc chơi. Chàng muốn tìm sự thông cảm giữa hai ý nghĩ, sự rung động giữa hai tâm hồn qua phút giây lặng lẽ đó.

Hơn nữa lời nói thốt ra phải là sự xác định khoảng cách giữa cả hai. Phải là gần vào nhau. Phải là âu yếm hơn. Phải là rung động kỳ thú hơn.

Chàng chưa muốn vậy. Để cho thời gian uơng trờng lâu dài thì sẽ lâu bền. Như cây hạnh phúc cần trải qua nhiều gian nan thì trái hạnh phúc mới ngọt ngào, mát lịm.

3.

Chàng đến muộn hơn thường lệ. Khoảng thời gian muộn màng đó là thước đo lòng nàng. Nàng cảm nghe một nôn nao nào đó đang thành hình. Đầu như phát xuất từ tim thì phải, dù rất nhẹ nhàng nhưng lại thiết tha.

Sự thường xuyên đến đây viết lách lằm cằm của chàng tưởng chẳng có gì quan trọng giờ đang là một nhớ nhung chợt nổi, một nao nức băng khuâng. Không thể là sự đùa giỡn nữa, đã có cái gì đó maah nha hiện lên cùng lúc với trò đùa ngày một thân mật mất rồi.

Trong trí nàng chợt lao xao nhiều câu hỏi về sự muộn màng này nhưng nàng không muốn chàng lâm vào một trường hợp nào trong đám nghi vấn nàng đưa ra cả Nàng muốn chàng bình yên. Như thường. Muốn là nàng muốn vậy nhưng có ai cấm được nàng nghĩ vu vơ đâu.

Cuối cùng chàng cũng đến. Chàng đến nàng thấy nhẹ nhõm và rất vui. Nàng cười bằng nụ cười đẹp nhất của nàng. Niềm vui đã khiến nàng thốt lên một câu nói thật thân mật.

— Anh, sao anh đến trễ quá vậy ? Chờ hoài.

Xong câu hỏi nàng hơi ngượng cho lối xưng hô mới, thân mật của mình.

Chàng cũng cười sung sướng như nàng. Và nàng có dáng vẻ thưng cúi đầu vào về tờ giấy và cây viết.

— Cô bé đẹp giấy và viết đi. Hôm nay chúng ta không thêm bút đàm nữa chịu không ?

Nàng thoáng một chút ngạc nhiên, trong mắt nàng chàng đọc thấy có thấy có một câu hỏi.

— Sao ? Bộ cô bé không thích nói chuyện ? Thời gian nhập đề như thế tạm đủ rồi. Giờ chúng ta bước sang phần thân bài.

— Dạ thích, nhưng tại...

— Nhưng tại... sao ?

— Tại... thay đổi đột ngột quá nên... lưỡng cốong.

Nàng bỏ trống chủ từ trong câu nói khiến chàng vui vui.

— Chứ không phải cô bé phá điều lệ trước ?

Đã qua những bối rối về tình nghịch thường lệ trở lại với nàng.

— Dạ, đành là vậy nhưng lần đầu tiên... hân hạnh được nghe giọng nói của anh.

Chàng cười cười giọng ồm ồm.

— Không phải lần đầu tiên cô, mà lần thứ hai rồi đó.

Nàng ngạc nhiên.

— Đâu có, lần này là lần đầu chứ.

— Nói dối tài ghê. Chứ cô bé không nhớ chuyện ban sáng trốn học đi xi nê ?

Nàng bỗng la lên một tiếng reo vui nho nhỏ. Thì ra vậy, hèn gì nàng thấy giọng nói của chàng quen quen như đã được nghe đâu một lần, trong nhất thời nàng không nhớ ra.

Nàng nhìn chàng mỉm cười xấu hổ nhớ lại buổi sáng.

Lớp nàng được nghỉ trọn buổi sáng. Nàng đã định về nhưng một nhỏ bạn rủ xem một phim võ hiệp mới toanh. Nàng do dự mãi. Tuổi học trò như nàng sao chẳng mê phim ảnh, nhất là nàng vẫn nghe chúng bạn kháo nhau chàng tài tử ba tấu đóng vai chính trong phim nổi tiếng như cồn. Phim nào có sự xuất hiện của chàng ta là đồng nghet người xem. Tò mò muốn xem thử một lần cho biết đề mấy nhỏ bạn khỏi xem thường quê mùa, hơn nữa bạn nàng mời mãi nên nàng đành nhượng bộ.

Cảnh ồn ào trong rạp khiến nàng thật ngỡ ngàng. Bản tính nhút nhát nàng chỉ dám nhìn quanh quất và chỉ chuyện trò nho nhỏ về cuốn phim sắp chiếu cùng bạn. Lúc điện tắt, phim vào cảnh khởi đầu nàng bỗng nghe một giọng nói từ hàng ghế phía sau ghé thật sát tai nàng.

— Ngoan nhất cô bé rồi ? Bộ học đi xi nê thoag dong quá nhì ? Bắt quả tang nhé.

Nàng giật mình ngó lại. Trong bóng tối lơ mờ nàng thấy rất lơ mờ một khuôn mặt con trai quen quen nhưng không nhận được rõ. Vả lại kẻ lạ hình

như muốn dấu mặt. Nàng cố đoán mãi vẫn không nghĩ ra ai quen nàng có giọng nói trầm ấm ấy ; giọng nói võ vẻ rất lạ có một chút gì trách móc, có một chút gì triu mến pha lẫn.

Hình như kẻ lạ còn nói thêm một câu trách móc gì đó nữa nhưng nàng tản lơ không thêm nghe. Ra về nàng có liếc nhẹ hàng ghế sau, nhưng chỉ thấy hàng ghế phía sau trống trơn.

Chỉ có thế. Rồi thôi. Nàng quên rất mau. Nàng đâu cần để tâm đến mấy chuyện vơ vào đó.

— Phải thế không cô bé ?

Tiếng nói của chàng đưa nàng trở lại thực tại khiến nàng lúng túng và thêm e thẹn. Hai má nàng đỏ bừng và nàng phẩn đối rất yếu ớt.

— Đâu phải em bỏ học đi xi nê. Giáo sư đâu nên cả lớp được nghỉ.

Chàng cười. Trong lúc bối rối nàng không còn bỏ trống chủ từ nữa. Sự xưng hô dễ thương của nàng đã khiến chàng thích thú. Hồn chàng nhẹ lâng như đang lướt trên mây. Chàng thích được mãi mãi ngắm nàng trong dáng ngồi bối rối đó. Có một vẻ gì đáng mến lạ. Có một vẻ gì êm ái vây ngợp đầu đây. Chàng bỗng thấy tội nghiệp bàn tay nàng mãi vẫn về màu giấy trên mặt bàn nên chàng nắm nhẹ bàn tay đó.

Nàng ngỡ ngàng ngược mắt, bắt gặp ánh mắt si đắm của chàng ở đó. Một phút lặng thinh. Một phút lặng thinh đáng giá ngàn vàng. Thời gian chót như hấp hối. Cả hai mơ hồ thấy mình đang lạc vào một thế giới nao đó. Rất lạ. Rất mới. Và rất thú vị. Bỗng lai tiên cảnh cũng chỉ hạnh phúc như vậy là cùng.

Rất lâu sau đó tiếng chàng thật nhẹ, mỏng ướt như sương đêm.

— Cô bé này.

— Dạ.

— Như anh đã giao hẹn khi chúng ta dùng đến lời nói thì phải là tiến tới một giai đoạn khác : gần lại với nhau hơn, gần bó với nhau hơn và phải là xác định một vị-trí-lớn-thiết-tha trong hôn nhau. Cô bé đồng ý thế không ?

Nàng nghe tim đập mạnh hơn, rộn rang hơn. Nàng chặn tay ngang ngực như sợ tim đập mạnh qua người ta nghe thấy. Có một sức sống nào đó đang luân lưu trong máu huyết nàng khiến má hồng nàng càng đỏ thêm lên. Nàng như bất động trên ghế.

Đám thật dễ thương. Đ m bao la mở rộng cánh tay ôm ấp muôn vật, muôn loài. Đêm dịu dàng như bàn tay nàng ngoan ngoan trong lòng tay chàng. Va chàng đợi, như đã từ lâu lắm, một tiếng dạ nhỏ nhẹ của nàng.

TRỌNG THI

mười tám tuổi • võ lan hân

(Tiếp theo trang 20)

— Làm sao không nghĩ đến được khi biết mình đang bước qua giai đoạn, em sắp đi làm rồi, bước chân vào đời là già từ tất cả, già từ những gì thân yêu thánh thiện, những gì đáng nhớ và đáng quên nhất.

— Khuê đã biết phải dạy ở đâu chưa?

— Trại Hàm... hơi xa anh nhỉ!

— Ở đấy cho em tha hồ ăn mặn, đến mùa có lễ mỗi ngày học trò hồi lý cô giáo vài ký, lúc đó ăn không hết em nhớ bán lại cho anh nhé! Anh sẽ làm mứt, đợi hết mùa đem tặng lại em.

— Em đang lo mà lúc nào anh cũng đùa được.

— Em sẽ không bao giờ già từ tuổi thơ được, đám học trò hằng ngày là mạch huyết dấy lên nung nấu tâm hồn để em thấy mình luôn là cõi vô tư tinh khiết.

— Nhưng mình phải tạo ra một hào quang.

— Chẳng có hào quang nào cả ngoài cõi lòng thiết thực trung hậu.

Chúng tôi cùng ngồi xuống chiếc ghế dài ngoài vườn. Sao bắt đầu mọc đầy trời với những chấm nhỏ sáng li ti, nếu ai yêu và thích ngắm sao hãy lên thành phố cao nguyên này luôn được toại nguyện. Ngày còn bé, những đêm đầy sao như đêm nay, tôi rất sợ phải đi ra ngoài, đã sợ lại hay ngược nhìn trời. Một lần mẹ tôi sanh em bé nằm trong bệnh viện, ba đèo tôi sau chiếc xe đạp vào thăm, lúc về trời tối om chỉ chút các vì sao, tôi ngồi sau gió lạnh run, để giúp mình không nghĩ ngợi và ngắm móng lung tôi cố gắng chú mục vào chiếc lưng của ba. Cái dáng to lớn kèn càng bao phủ tôi trong cái áo lạnh đen, đôi chân ba đạp khoan thai đều đặn, hai bên đường đầy tiếng côn trùng rên xiết, tôi sợ hãi với chung quanh. cả cái lưng ba choáng trước mặt không làm cho tôi thấy yên tâm, mỗi lúc cái lưng hình như lớn dần lớn dần tôi nhìn khắp cùng để rồi bầu trời đầy sao ám ảnh mãi, những vì sao sáng lung linh dày đặc, chúng như rượt đuổi theo mỗi lúc càng nhanh để đôi tay không còn nắm giữ được yên xe. Lần ngã đó tôi phải nằm bệnh viện, từ đó ba không còn cho tôi cái thích thú ngồi sau bọ-ba-ga, đôi lần cùng ông vui vẻ chuyện trò, hay hôm nắng ráo mặc đầm tôi muốn chỉ cho ông vết sẹo trên chân để ông biết được lý do và nỗi sợ hãi của tôi lúc đó, nhưng rồi một cái gì quá xa cách âm thầm len lỏi gặm nhấm sợi dây thiêng liêng. Chính ông vô tình gieo vào óc tôi sự yếu đuối tinh thần để từ đó tôi thấy chiếc xe quá lớn lao xa lạ không bao giờ mình có thể trèo lên đó nổi.

— Em vẫn nghĩ nếu mẹ em không bỏ đi, ba em chịu khó gàn gửi con cái, chắc em không phải có bộ óc như ngày nay.

— Khuê không thích có khối óc biết suy nghĩ?

— Em không muốn nói thế nhưng ít ra sự hiểu biết và suy nghĩ ngày nay không làm em tủi thân.

— Đừng nên trách ai cả. Khuê không nên nghĩ cả ba hay mẹ, một hay cả hai đều ích kỷ, biết đâu mẹ không đi, ngày nay Khuê phải sống và đứng kiến một gia đình luôn cãi vả, lúc nào không khí cũng cực kỳ căng thẳng, chỉ mong cho một sơ hở người nọ trút phần uất lên đầu người kia.

— Đó chỉ là một an ủi. Mẹ em hẳn bà phải biết ngày nay em thật đơn độc và quá khó khăn trong cuộc sống bởi bà đã hiểu ba em hơn ai hết. Chắc mẹ em đã có một gia đình khác, bây giờ nếu được gặp lại mẹ không chắc gì em nhận ra, ngày đó em còn quá bé, trong trí giờ còn lại lơ mơ loáng thoáng và em vẫn luôn nghĩ một ngày nào đó đứng trước đứa em nhỏ nhất lúc ra đi mẹ đem theo liệu em có biết được, hay phải cần một ai đó nói lên sự thật.

— Nếu mở được óc em ra anh chỉ xin lấy một ngăn nhỏ xiu cho em hết nghĩ vẩn vơ.

— Không nghĩ đến cũng không được, anh thấy ba em càng ngày càng yếu.

Trong lúc nói tôi tưởng tượng ngày ba tôi chết, rồi nó sẽ đến, có thể kê bên chân rồi, ý nghĩ đó đã đưa tôi đến quyết định thôi học dù mới nhập học được vài tháng lớp 12, quyết định này làm tôi phân vân lo âu, tôi muốn mình qua được năm cuối cho bậc Trung học, năm đánh dấu bước qua giai đoạn. Tôi nghĩ, học hết năm này sẽ giúp cho tôi có thêm được nghị lực cũng như kiến thức cho bước chân ngoài đời. Sức khoẻ của ba mỗi lúc càng suy yếu thấy rõ không cho tôi còn cái tiền nuôi chọn lựa tôi ghi teta học khóa sư phạm cấp tốc, điều này tôi muốn vãi dẫu ba tôi, muốn có được sự yên tâm an ổn của mình khi ba nằm xuống dù rằng với số lương chưa quá mười ngàn chắc gì nuôi nổi bản thân tôi. Rồi đây không còn quá một tháng. Ông biết được tôi trở thành cô giáo dạy tiểu học ông sẽ nghĩ gì? hay lòng mày ông thêm vài sợi bạc cùng thân thể cõi còn hơn, tôi chỉ còn biết ứa nước mắt mỗi khi nghĩ đến và phải nói với ông bằng cách nào đây để ông không thấy mình ngày nay hoàn toàn bất lực. Mười tám tuổi rồi! chưa bao giờ tôi nghĩ năm mình mười tám tuổi lại chính là năm tự định đoạt của cuộc đời. Con số 18 đẹp vô ngần. Cách nay vài năm có vài đứa bạn lớn hơn tôi vài tuổi lấy chồng, tức là cũng mười tám tuổi, tôi vẫn thường chề tự rước cái khổ vào thân cho sớm, mười tám hãy còn ngây thơ và tâm hồn thánh thiện quá! để rồi không ngờ đó lại là con số 18 đến với mình trong cô độc bao la và con đường khúc chiết độc hành.

Diễn đi vào nhà, chàng lấy đem ra cho tôi chiếc áo lạnh, bấy giờ tôi mới biết được hai cánh tay trần nhám xi bởi cái lạnh làm nổi da gà, Diễn hỏi có thấy cái vỉ đựng thuốc của chàng không? Tôi nói không biết để chàng tin hơn tôi thêm coi chừng anh bỏ quên ở hàng quà, Diễn đi ra công nhìn xuống con dốc, bóng tối lam tôi không nhận ra chàng. Diễn đứng đó không đi, tôi nghĩ đến cái khổ sở của người ghiền thuốc nặng đi ngoài trời sương gió không có đóm lửa, liệu tôi có được một tinh thần để nói lên quyền hạn ngăn cấm Diễn hút thuốc mỗi ngày. Tinh cảm tôi cứ để mặc, trôi theo

thời gian có lẽ mới nghĩ ngợi, buồn phiền âu lo làm tôi không còn thì giờ chăm sóc từng tui đến những ai vẫn vợ nhưng đầy chất liệu nuôi sống hồn người và Diễm vẫn nói anh thích tôi vì tôi thật tự nhiên, trung thực những điều thượng đế ban cho. Còn tôi, tôi sợ chuyện lãng nhãng, chẳng ra gì chỉ tỏ làm mình mệt óc. Diễm đi vào không ngồi xuống ghế, anh đứng nhìn tôi chăm chú quá lâu, ánh mắt sáng dịu hiền, làm tôi hoảng sợ đứng dậy, hai tay Diễm ôm trọn mặt tôi, hơi thở đầy thuốc lá.

— Khuê . . . anh yêu . . .

Tôi gỡ tay Diễm ra, không biết được đôi tay tôi quá mềm hay đôi tay Diễm quá cứng.

— Không biết anh nói với Khuê câu đó sớm quá chẳng nhưng không nói anh sợ rồi đây anh sẽ mất Khuê !

— Anh nghĩ rồi đây đi dạy tư tưởng em thay đổi chẳng ?

— Không, anh không dám nghĩ thế ! nhưng em quá chín chắn, nghiêm trang làm anh sợ.

Diễm ở lại chơi với tôi đến gần giờ giới nghiêm. Chúng tôi hầu như không nói được điều gì ra hồn, tôi nhớ đến đóa tường vy, nhớ buổi học tập hồi chiều ở trường V.T., ngôi trường ngày xưa tôi theo học 5 năm tiểu học, chỉ còn tên đường và khu đất mang âm hưởng xa xưa. Trường đã xây cất lại từ lâu theo lối kiến trúc mới, các bóng cây, cổng trường và các thầy cô hoan toàn xa lạ. Lớp sỏi xanh trải đều sân trường kêu lạo xạo dưới chân làm tôi không thể tưởng tượng hình dung lại dấu chân đã chạy nhày nó đùa, những vết trượt té cùng lũ bạn ngày ấu thơ sân trường với rong rêu xanh rì của mùa mưa hay lớp bụi đỏ quánh cho ngày nắng ráo. Tôi nghĩ đến câu tỏ tình của Diễm không làm tôi ngạc nhiên nhưng trong tôi đang có sự khác thường xâm chiếm để thấy Diễm không còn là Diễm của hôm qua, của những ngày mới quen.

Lúc tiễn Diễm ra cổng tôi không quên trả lại cái ví da nhỏ đựng thuốc, tôi đùa với chàng.

— Khi nào không dùng đến cái ví này nữa, anh nhớ cho em, em sẽ đựng tiền các đề danh mỗi buổi đi dạy trà tiền xe.

— Nếu vậy anh cho Khuê ngay bây giờ, vì từ nay anh sẽ cai thuốc lá dành tiền đó mua xe lam tài xế đưa Khuê đi làm.

— Chỉ sợ tiền anh dành được cứ nối đuôi theo sau giá xe tăng vọt mỗi ngày.

Diễm xin được hôn tôi, tôi lắc đầu cười né tránh, tôi tưởng tượng lớp học đầy nghẹt những mái tóc đen nhanh, những ánh mắt ngây ngô, những chiếc miệng cười vô tư xinh xắn chúng đang hướng về tôi, cô giáo mới, trong đầu óc với vài thắc mắc dò la tìm hiểu, âm thầm đưa mắt hỏi nhau. Không biết cô giáo này hiền hay dữ ; khó lắm không ? có hay đánh đập học trò ? Mấy cuốn sổ rộng bìa trong đời chưa bao giờ cầm đến, viên phấn trắng đợi chờ, tấm bảng đen sau lưng, chỉ mới nghĩ thôi đã làm tôi muốn ngộp. Tôi nhìn xuống các em, phải nói câu mở đầu ra sao đây, có khó khăn quá không ? Trách nhiệm thật nặng nề. Tôi nhìn Diễm. Phải. Không có một hào quang nào cả ! tôi sẽ vào đời bằng hành trang câu nói đó. Anh hãy giúp em đi lần từng bước từ tổn khoan thai nghe Diễm.

VÕ LAN HÂN

QUÁN HẸN

hoàng thụy khanh

Người bạn ạ. Nếu như một lần nào đó, khúc hát có tình cờ hụt hẫng rơi vào chỗ thình không mưa bụi. Con đường cỏ im câm làm nên chia xa vì buổi chiều nay có đôi mắt nhìn tản mạn với nhau mà không nói. Nếu một đôi lần thôi. Tôi bắt gặp người bạn ngồi đó. Dáng ngồi bơ vơ khuất lấp, chìm lìm trong làn mưa.

Trời rét lạnh lâu lắm rồi. Quán K.Đ. thân quen tôi vẫn ngồi trông qua con đường, hy vọng sẽ bắt gặp cái bóng dáng thân thuộc của bạn, cái bóng dáng mơ hồ và rất đổi trở nên hoang vu.

Cho đến bây giờ tôi vẫn hoàn toàn chẳng hiểu được tôi. Những hoài nghi về cuộc sống vốn có một cái gì thôi thúc đến cấp bách trong cõi trú ngụ diệu vợ của tâm hồn. Nó cũng thật kỳ lạ. Nhiều lúc muốn quên. Nhiều lúc lại nhớ. Tôi tự hỏi : không hiểu là đã quên người bạn hay chưa ? Hay tôi vẫn đại dốt chọn một chỗ ngồi của một quán cóc để không biết làm gì. Trước một con đường, bên này có thể nhìn bên kia, có thể nhìn trọn vẹn những khoảng mưa, khoảng nắng mang « từ thời bát tiết » trôi qua một cách cơ hồ trọn vẹn như tôi nghĩ.

Tôi cứ đến đó người bạn ạ. Ngồi và soi lại bóng mình hư hao trong ly tách. Đốt những điều thuốc vàng vọt mơ hồ, uống những tách cà phê thích thú như thể uống sương mù. Tôi biết tôi có riêng những khoảng trời sương mù mà người bạn không có. Khoảng trời đó cũng có khi biến ảo kỳ lạ. Nó có thể biến ảo ảnh thành giấc mơ, hạnh phúc thành đau khổ hoặc ngược lại. Khoảng trời đó, bạn chưa bao giờ đặt chân đến tuy người bạn vẫn luôn luôn ray rức bởi nó. Nhiều người đã bất an vì nó. Người bạn hiểu không ? Vâng, nó đấy. Một thời của tuổi đứng yên bình cho ta. Bạn bè tôi gặp gỡ nơi đây với lời nói thân tình để dỗ dành với nhau vui, buồn, cười cợt. Những tiếng hát sười

âm của âm nhạc giao cảm, xua đuổi được phiền muộn cho tôi, giống như một cần thiết từ đời nào.

Tôi thích ngồi say sưa như vậy để cho hồn chìm lìm trong đơn vị âm thanh, trong những đáy mắt vô cùng quạnh hiu. Thuốc lá đen sẽ gây bệnh ung thư, cà phê đen sẽ làm mất ngủ. Y học dạy điều đó. Tôi cũng biết, như vậy sẽ chẳng ích lợi gì cho tôi hết, song tôi cứ điên khùng thích thú nó người bạn ạ. Nếu một tình cờ nào đó để bắt gặp bạn ở bên kia đường, trên sân thượng, đứng thả những ngọn tóc bay trong gió chiều. Tôi càng cảm thấy tôi điên khùng hơn khi nhìn bạn đi rồi chẳng biết có mục đích gì. Hình như con người họ vẫn sống và yêu đời hơn khi họ không bận bịu với những mục đích gì hết. Tôi giống thế.

Mẹ tôi bảo với tôi là tôi không thiếu thốn thứ gì hết. Quả đúng vậy người bạn ạ. Không biết tình thương của những người mẹ có thật tội nghiệp chăng? Tuy tôi vẫn kính mến tình mẹ như một cái gì gần gũi nhất. Những lúc tâm hồn bị nghiệt ngã thì mẹ là nguồn an ủi duy nhất còn lại với tôi. Tình mẹ quá bao la và được ví von như biển Thái Bình, như dòng suối hiền... như lời một bản nhạc thì với tôi đó vẫn còn thiếu sót. Tôi muốn nói đến tình mẹ là một điều tuyệt đối, vĩ đại và vô cùng hơn kia. Nó không thể là « như » hoặc « bằng » với bất cứ sự vật nào hiện hữu trong tâm mắt nhìn của tôi.

Người bạn ạ Tình mẹ đối với riêng tôi là như thế, và vì quá thương yêu nên với tôi cũng là điều bất hạnh khi tôn thờ. Hễ cái gì quá thương yêu thái quá thì dễ sinh mù quáng. Nhất là tình mẹ đối với con cái. Nó làm tôi hoang mang. Đành rằng cha mẹ nào cũng thương yêu con cái hết. Tình thương nó cũng khác hẳn phần nhiều lắm; sở dĩ tôi nói đến những người thân tôi với bạn, vì tôi thuộc về yêu thương rất nhiều. Đồng thời khi mẹ tôi nói với tôi điều đó, người đã quên một điều. Người làm chủ linh hồn con cái nhưng người cũng bắt lực khi hiểu được con cái nữa. Tôi thuộc về tình mẹ rất nhiều nhưng tôi cũng thuộc về những tiếng gọi của bản năng, của những ước mơ đang trú ngụ ở một cõi bí mật khác. Chẳng hạn, tôi có một cõi trú nơi đây. Quán KĐ, cách gần tôi và bạn bởi con đường qua nhiều ngày, nhiều tháng, nhiều năm...

Và bạn ạ. Người bạn yêu dấu. Con đường ấy vẫn hiu quạnh chia cách bạn và tôi ra từng riêng rẽ. Một chỗ ngồi vẫn rét mướt không đủ để bàn tay bạn và tôi tìm đến che chở, sưởi ấm nhau khi cần. Ánh mắt thì vẫn là mưa bụi rưng rưng như chợt khốc trong mùa. Tôi hiểu tôi và không hề trách bạn. Phải không? Bạn yêu dấu. Người bạn của tôi ạ. Con người phải có những cách mạng ít nhất cho riêng mình. Bạn có quyền tự do trong tiếng gọi riêng rẽ, linh thiêng đến từ một nơi nào đó. Bạn phải mơ và ngủ vui trong ước mơ của sương mù và ca hát với tình yêu. Tình yêu. Vâng! Vì tình yêu đôi khi lại không là gì hết. Tình yêu cũng được quan niệm và theo dết không bao giờ giống nhau tùy mỗi người. Tuy nhiên, với tôi tình yêu đẹp vẫn là tiếng vọng gọi, mù mù cảm cảm. Yêu những gì không đến, đến những gì không yêu.

Tôi tin rằng nơi đó, tôi và bạn vẫn thường gặp nhau, nhìn ra nhau, và vẫn cố tình giả vờ như xa xa, như không nhìn thấy nhau. Đời sống và mỗi thế giới có ý nghĩa tuyệt vời khác biệt đã chia cách tôi và bạn. Bạn yêu cái thế giới được xây nên bởi niềm reo ca và hạnh phúc. Trái lại, tôi yêu cái địa ngục trần gian và những đau khổ tuyệt vời.

Một ngày nào đó, nếu vô tình tôi chẳng nhìn thấy bạn. Nếu tôi vẫn giữ riêng những bằng giá và khoảng trống hư vô bằng cách ngậm ngùi sống giữa vô âm. Thì những ngày đó sẽ có lẽ quên mất dấu tang thương và tôi chẳng hy vọng tìm lại được gì. Vì một ngày những cánh « hoa mười giờ » trên sân thượng nhà bạn vẫn nở và mưa bụi đã làm tôi chẳng còn trông thấy rõ. Đó là lúc ta vô tình quên hết kỷ niệm, bằng những khoảng cách buồn bã không duyên cớ. Bởi, tôi và bạn sẽ có những buổi chiều đi lạc giữa mộng mơ. Như bạn đã cố tình lách mắt để tôi nhớ nhiều câu nói xót xa, nhớ những bài thơ nắn nót tôi viết khi tặng bạn: « mai mốt ra đường không chào nhau, kìa như tập thơ được gửi cho xe rác thành phố », câu nói đó, vừa êm đềm, vừa là lời nói của kẻ tiên tri mang sứ mệnh thật sự như những lời tiên tri của sứ đồ Chúa trong kinh thánh.

Bây giờ thì thôi. Bạn yêu dấu. Người bạn có nghe trời chuyển mùa và mang buồn bã về rồi đấy. Tôi cũng thế, về chôn chân, giả từ những cuộc vui bên ngoài thành phố. Giả từ luôn quán KĐ. Ngày thu thân. Đêm thấp nền với những thương nhớ nơi vô tình đợi tuổi hoang vu. Tôi hoàn toàn không nhìn thấy bạn nữa rồi. Bởi, những hẹn chờ ngày trước không có mặt xưa sau. Trăm năm là ảo ảnh còn lại. Và bởi, trong tâm hồn tôi cũng có những cơn gió thành thang một ngày thổi xuyên thung lũng. Và này người bạn yêu dấu. Người bạn ạ. Xin mượn khúc hát này thay lời kết gửi bạn ngày sau... « Ôi! những cánh tay đen buồn, ghi lên vùng tuổi già. Rót sầu trên tiếng hát đi hoang. Ngày đã xa nhau rồi đó anh.. Ô hay bây giờ còn mình em đan ngón tay gầy. Ngày xưa, anh đưa em đi trong quán chiều giờ cách xa rồi mình em thấy có lieu. »

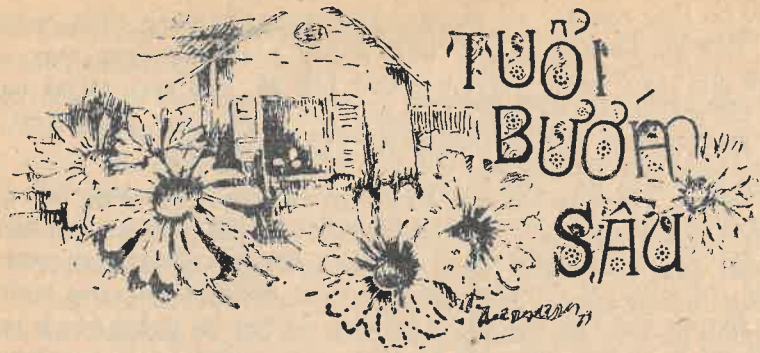
HOÀNG THỤY KHANH

đã phát hành cuốn truyện dài thứ tám
của ĐINH TIỀN LUYỆN

VUÔNG CỎ HẸN

- Những chuyện tình dễ thương của sách vở, ô mai, giận hờn, đổ đảnh và nước mắt.
- Những chuyện tình ngọt ngào của môi cười, mắt nhớ và của ngậm ngùi, xót xa.

tự truyện DUYÊN ANH

Vậy thì, giá tôi hiểu lớn lên tôi viết văn đề bằng lòng cái khung trời hắt hiu của huyện lỵ Phú Dực, cái khung trời ấy cùng những tiếng buồn thẳm ấy, chắc chắn, đã không giúp ích gì cho tiểu thuyết của tôi. Đâu phải chỉ có nỗi buồn làm nên văn chương? Đâu phải chỉ có nỗi cô đơn tạo ra tác phẩm?

Tôi đã sống cùng những vật nặng úa thả hoang hôn tím trên dậu bìm Bình thần như thế và thẳm lặng như thế. Bạn thân nhất của tôi là những nhân vật trong những bài tập đọc, những câu chuyện kể ở hai bộ *Quốc văn giáo khoa thư* và *Luận lý giáo khoa thư*. Những thằng bé chăm chỉ, những thằng bé lưỡi biếng, những thằng bé «đầu bù tóc rối, mặt mũi nhem nhuốc, tay chân dơ bẩn», những thằng bé sợ ma, những thằng bé lễ phép, những thằng bé trốn học... đã an ủi tôi và không bao giờ bắt nạt tôi. Cửa hiệu sửa chữa và cho thuê xe đạp của bố tôi hết nhộn nhịp vào mùa đông. Mưa dầm gió bắc, chẳng ai thiết ra ngoài đường. Những ngày nhàn rỗi này, đôi tay của bố tôi không đen bẩn dầu mỡ. Ông thường ngồi trên chiếc ghế đầu, ôm cây lục huyền cầm, nhìn mưa ngoài trời mà tưởng mưa trong lòng mình. Ông đã thấy Nam kỳ qua màn mưa. Ông đã thấy sân khấu cải lương Nam Kỳ. Bố tôi bèn thoát thực tại. Ông viễn du. Ông mơ mộng: *Một bầu rượu, một túi thơ, cùng với giai nhân sống ngoài vòng cương tỏa, hoặc thả thuyền dưới ánh trăng trong hoặc đưa nhau tới chốn non bồng*.. Bố tôi tay đàn miệng nói lối rồi ca vọng cổ. Vọng cổ, nơi thần tiên của bố tôi, nơi không có dao cầu, thuyền tán, không có máy vá chín sấm lộp và những cái «lắc lè» thô lỗ. Nơi không có những con ốc vặn dài tay vẫn chẳng chịu nhúc nhích. Nơi ấy, bố tôi đóng vai thiên tử, ban danh vọng và tình yêu cùng khắp thiên hạ. Bố tôi vọng tưởng nơi ấy, vọng tưởng chuỗi ngày đẹp nhất đời của bố tôi bằng những lời ca trau chuốt, mỹ miều. Cuối cùng, ông tự ví nơi ấy như nàng Thôi Oanh Oanh và ông là Trương Quân Thụy: *Hỏi trăng trăng chỉ thờ ở hỏi nước nước lại hững hờ xuôi chảy. Muốn tìm em anh tìm đâu cho thấy, trăm năm tâm sự một ngọn đèn... tàn...*

Ngọn đèn đã thật sự tàn bởi những giọt nước mắt, đã thật sự tàn bởi lòng thương yêu vợ con. Hình tưởng một lãng tử tóc lộng đường xa, hờn đầy mộng ước, bằng lòng định cư đời mình ở một xóm nhỏ làm anh thợ sửa chữa xe đạp, tôi đã ghen ngao tội nghiệp bố tôi. Bố tôi giống con ngựa bị tét trong một cuộc đua hào hứng và không tiếp tục chạy đua được nữa, người ta cho về kéo xe. Có lẽ, cái «tâm sự một ngọn đèn tàn» của bố tôi đã biến bố tôi thành một người trào lộng thay vì một người cay cú. Bố tôi ra đùa bỡn cả lúc ông giận dữ. Với bố tôi, không có gì là quan trọng. Tất cả đều đáng cười, trừ kỷ niệm lưu lạc Nam kỳ theo gánh hát của bố tôi. Bố tôi cũng biết làm thơ. Rất tiếc những bài thơ của bố tôi đã không in thành một pho thơ «lưu truyền hậu thế» để tôi có thể liệt thi-sĩ-bố-tôi vào khuynh hướng nào. Ông thích viết những bài thơ mang nặng tính chất... hiểu hi! Đã bảo bố tôi ra đùa bỡn mà. Sự nghiệp thi ca của bố tôi, tôi thuộc lồm bồm hai bài. Giá tôi thuộc hết, tôi đã viết thêm được một cuốn truyện khôi hài nhẹ nhàng về một thi sĩ hiểu hi. Vậy mà thi-sĩ-bố-tôi vẫn có tri kỷ và đôi tri kỷ này gửi ở trong tri nhớ của tôi một giai thoại thi ca... hiểu hi. Đạo ấy, khoảng năm 1947, gia đình tôi di cư về huyện Tiền Hải. Bố tôi «phát động phong trào đi xe đạp» tại ngã ba chợ. Vì mang trong cơ thể «giòng máu lang thuốc» nên bố tôi quen hai hiệu bán thuốc nơi đây. Một hiệu tên Phú Hậu, nhãn hiệu Rồng xanh; hiệu kia là Phú Mỹ, nhãn hiệu Rồng vàng. Ông Rồng xanh lấy em gái ông Rồng vàng. Hai ông cũng làm một nghề và hai cửa hiệu sát nách nhau, cạnh tranh nhau ra mặt. Ông chủ hiệu Phú Hậu kết thân luôn với ông thợ hớt tóc bất đắc dĩ. Ông này tàn cư và túng quẩn quá, xoay nghề phó hủi kiếm ăn chờ ngày «kháng chiến thành công». Trong một bữa ăn kỷ niệm đệ tứ chu niên của hiệu Phú Hậu, thi-sĩ-bố-tôi cảm khái viết một bài thơ:

*Rồng xanh bên cạnh Rồng vàng
Chữ đề Phú Hậu nét vàng chưa phai
Tạp hóa thuốc bắc gồm hai
Bán buôn bán lẻ đơn sai chẳng hề
Lại thêm có thợ lành nghề...*

Bài thơ bất hủ của thi-sĩ-bố-tôi được trình trọng lờng vào khung kính treo trước cửa hiệu Phú Hậu. Nửa tháng sau, ông phó hủi ghé qua nhà tôi, tự giới thiệu tên tuổi, «khen» bài thơ của bố tôi (!) và yêu cầu sửa chữa chữa ở câu hai thành chữ không.

*Rồng xanh bên cạnh Rồng vàng
Chữ đề Phú Hậu nét vàng không phai.*

Không phai, «thằng» Phú Mỹ mới tức hộc máu mồm, Dương Khuê phó hủi sáng khoái nói và Nguyễn Khuyến thợ sửa xe đạp gặt gù cảm phục. Và hai «nhà thơ» kết thân. Đến nỗi, bố tôi, tôi được hớt tóc, cạo mặt, lấy rây tai miễn phí! Đó là tai nghệ hiểu hi bằng văn thơ của bố tôi. Đó cũng là chuyện sau này. Bây giờ, tôi đang hình tưởng một lãng tử bằng lòng định cư đời mình ở huyện lỵ Phú Dực. Ở đây, ngoài tiếng chim cuốc, tiếng chim

blim bịp, tiếng trống thu không, tiếng đàn vọng cổ; ngoài những vật nặng uá thả hoàng hôn tím trên dậu thành, tôi còn được nghe tiếng nhạc ngựa và nhìn những ông chánh tổng, những ông lý trưởng đầu đội khăn xếp, mặc áo chùng the, quần trắng, lưng thắt thắt lưng màu, vai đeo ống (*) cuối ngựa không yên, lên huyện hầu quan. Một ông chánh tổng hay một ông lý trưởng thường mang theo vài tên tuần đình tháp tùng. Bọn tháp tùng chạy bộ sau ngựa và giữ ngựa khi chánh tổng vô huyện đường. Cảnh tượng thật đẹp mắt nếu không có những người dân quê trốn thuế bị trói giật cánh khi, bị quất roi mây cùng khắp thân thể và vợ con họ khóc lóc trong tiếng nhạc ngựa rộn rã, trong màu sắc thất lung và trong vẻ quan trọng ghê gớm của thầy chánh, thầy lý. Tôi đã bị bắt nạt và tôi tin rằng những người dân quê đang bị bắt nạt. Tôi thương họ. Và, chưa hiểu thế nào là bất bình, chưa hiểu thế nào là công lý, là lẽ phải trái, sự phạm tội và hình phạt, tôi đã nghiêng hết tình cảm đôn hậu của tuổi thơ về phía những người bị trói, bị đánh đập, mỗi ngày, bị đưa lên huyện, bị tống vào nhà giam. Tâm hồn tôi rục rủ những đóa hoa mơ. Tôi mơ đào một con đường hầm từ gầm giường của tôi tới nhà giam trong huyện đường, dắt những người bị nhốt về làng của họ. Có khi nào giấc mơ trở thành sự thật đâu? Nhưng giấc mơ đào đường hầm đã mở lối cho những giấc mơ, cho một cõi mơ của cả đời tôi.

Vào cuối năm lớp ba, mẹ tôi lên thị xã sinh đứa em thứ tư. Tôi được theo. Mẹ con tôi trọ nhờ nhà ông Cai. Mẹ tôi phải chờ ngót một tuần lễ mới lại bà đỡ Giỏi. Bà sinh con gái. Bố tôi đã dặn đặt tên nó là Vũ thị Chi Mai. Suốt ngày tôi ở phòng mẹ tôi, quanh quẩn chiếc nôi buông tấm màu lan tiêu trắng. Mẹ tôi khỏe mạnh, lại sinh con rạ nên không hề mất sức. Đợi em tôi bú được, chúng tôi sẽ về Phụ Dực. Tôi đã thay em tôi bú để mẹ tôi khỏi vất vả căng đầy vú. « Con bú đi, vất bỏ phí lắm ». Mẹ tôi nói thế. Tôi bú tiếp sức em tôi đến ngày nó đầy tháng. Chín tuổi, miệng tôi còn hôi sữa mẹ. Còn hôi sữa mẹ mà đã mộng mơ! Nửa tháng sau, mẹ con tôi rời thị xã trên chuyến xe hàng Thái Bình—Ninh Giang. Những chuyến xe Thái Bình—Ninh Giang đi qua huyện Phụ Dực rất kiểm. Tuần lễ một lần. Xe thường dừng trước cửa nhà tôi đồ khách hoặc chết máy. Mỗi lần xe qua là một biển cờ lon của trẻ con phố huyện. Nếu xe chết máy, trẻ con xúm coi bỏ cả ăn cơm. Xe chạy chậm, dù nó mang dấu hiệu Con Sóc. Ghế gỗ ngồi đau ở âm. Quãng đường hai chục cây số, ít nhất, xe chết máy sáu bận. Tài xế văng tục hò hét « ét ». « Ét » nạt nộ hành khách nhà quê và quay « ma ni ven » toát mồ hôi. Xe đã nằm ăn vạ trước cửa nhà tôi suốt đêm. Lần này, nó nằm ăn vạ ở Đồng Bằng. Mẹ tôi bế em tôi ngồi bên lề đường, không dám ngồi trên xe sợ « ét » thay bánh cái « kiềng » làm nghiêng xe có thể đổ lật. Thay bánh xong thì chết máy. Mẹ tôi phải thuê xe tay, gần nửa đêm mới tới nhà. Tôi không sao quên được chuyến xe bất hạnh đó, mẹ tôi, đôi mắt của mẹ tôi,

(*) Ống dài chừng cánh tay và to bằng vỏ viên đạn đại bác. Như ống quyền của thí sinh ngày xưa. Trong đựng văn thư và giấy tờ quan trọng. Đôi khi, cả tiền hồi lộ quan huyện và tiền trà nước cho bọn nhà lại.

tiếng thở dài của người và tiếng tiếng khóc của em tôi. Cuộc đời của chúng tôi, hình như, đã được an bài trên những chuyến xe bất hạnh.

Tôi đã kể những ông chánh tổng thất lung dài đờ hoe cuối ngựa không yên da. Những ông chánh tổng đã ở lại phố huyện để thuê xe đạp tập đi, tập nhảy « pê đan », tập xuống « pê đan » và sắm xe đạp thay ngựa. Xe đạp tạo cuộc cách mạng đây ngựa về chuồng! Người phát động cuộc cách mạng là bố tôi. Ông đã ăn nên làm ra nhờ cách mạng! Những người làm cách mạng đều ăn nên làm ra. Có kẻ đồ mờ hời, nước mắt. Có kẻ chỉ mất nước bọt. Bố tôi vội vàng đáp ứng nhu cầu cách mạng bằng cách lên tỉnh tìm một người thợ. Và bố tôi đóng vai trò chủ nhân. Ông viết thêm hàng chữ « Nhận sơn xi, sơn hấp xe đạp » dưới tấm bảng cũ « Cho thuê, sửa chữa, vá chín, và sống sấm lốp xe đạp, xe tay ». Ông đi khắp nơi mua xe đạp cũ, đem về sơn lại, kẻ chỉ rất đẹp. Ông « mạ kền » vành, « ghi đồng », đĩa, chắn xích, « may ơ » bằng ngân nhũ. Tôi phải ngợi ca tài năng của bố tôi một chút. Ông không học ai mà biết sơn xi, sơn hấp. Tôi tiếp tay bố tôi, chiều chiều, lấy con dao cạo lớp sơn cũ rồi lấy giấy nhám đánh bóng. Bố tôi sơn xong cái khung xe, cái « phuốc », bỏ vô thùng gỗ lớn, khép cửa lại, đợi nó khô. Đó là sơn hấp. Còn sơn xi lý kỳ hơn. Ông bắt tôi bơm hơi vào cái bình sắt nhỏ. Từ cái bình, có một ống sắt bé chuyễn hơi lên hộp sơn. Bố tôi bấm nút, sơn phun ra như màn sương. Sơn bám vào khung xe. Đó là sơn xi. Khi sơn khô, bố tôi dùng râu dê, kẻ những đường chỉ trắng, xanh, đỏ lên thật khéo léo. Chiếc xe cũ mèm, lúc lắp đủ lệ bộ, trông hào nhoáng kiêu nhà quê. Và các ông chánh tổng, lý trưởng đặt tiền mua trước tấp nập.

Cuộc cách mạng xe đạp cao quý của bố tôi, như bao nhiêu cuộc cách mạng cao quý khác, rồi cũng chìm vào quên lãng, cũng thả hoàng hôn tím xuống dậu dim. Bố tôi không đợi nó chết hẳn. Ông đẹp hiện khi nó còn đầy đủ cơ hội vươn lên, xoay qua nghề làm đại lý rượu Văn Điền. Tôi lại làm quen với mùi rượu, với những cái thùng gỗ hình bầu dục đánh đai bằng nhiều sợi giây sắt, với những cái chai, với những cái nhãn hiệu in câu đề cao phẩm chất rượu Văn Điền mà nay tôi còn nhớ: « Uống say không nhưc đầu, ngủ dậy không đắng miệng vì chế bằng gạo nếp và men thuốc bắc... » Bấy giờ có hai hãng rượu: Rượu Phong Ten của nhà nước và rượu Văn Điền của tư nhân. Bà cả Ngõa, mẹ cậu Phạm Mộng Dực làm đại lý rượu Phong Ten và thuốc phiện. Rượu Phong Ten giá rẻ hơn rượu Văn Điền và không cần dán nhãn hiệu, gắn si kín nút. Cậu Dực chơi với bố tôi, kết nghĩa anh em với bố tôi. Cậu là tay đua xe đạp, đã tham dự vòng đua quanh Đông Pháp (*). Tôi hay tới nhà cậu Dực đứng xem người ta mua thuốc phiện đựng trong cái ngao đồng. Những người nghiện nôm thật tang thương. Họ mua thuốc bằng tiền và bằng cả vãn tự ruộng đất. Có người mua bằng cả tích bạc của vợ! Tôi đã đọc những truyện kể về những người nghiện thuốc phiện trong *Luận lý giáo khoa thư* và thuộc lòng hai câu:

(*) Hồi đó, không gọi là Đồng Dương

Trai tráng sĩ cũng so vai rụt cổ

Gái thuyền duyên cũng mặt búng da chì

Thằng bé chín tuổi lại sớm thắc mắc : Tại sao sách khuyên người ta không nên hút thuốc phiện, uống rượu mà không cấm người ta bán thuốc phiện, bán rượu ? Thắc mắc đó, thằng bé chẳng biết hỏi ai. Vì bố nó đang bán rượu ! Mỗi tuần, ba bốn chiếc xe bò chải đầy những thùng rượu gỗ từ thị xã về đại lý Phụ Dực. Thùng rượu vắn lên chiếc bục cao. Bố tôi chỉ dẫn người nhà, thả cái vòi cao su vào cái rốn thùng rượu, dùng miệng nút cho rượu chảy lấy đà để đóng vô từng chai. Rồi đút nút. Rồi nấu những bánh si lớn chảy ra, dốc ngược chai rượu nhúng vào si kín nút. Rồi đóng dấu Văn Điền đề lên. Sau hết, dán nhãn hiệu quanh chai. « Rượu Văn Điền ngon và bổ ». Ngon và bổ lúc đầu thôi, nó bị rượu Phông Ten đánh chết. Bố tôi chuyển nghề buôn bã rượu. Ông thuê miếng đất rộng, đào hầm, xây gạch, trát vữa, lên thị xã mua bã rượu tận hãng đem về bán cho dân quê nuôi lợn thay cám. Lợn chê bã rượu. Công việc làm ăn của bố tôi thất bại. Ông chưa kịp toan tính nghề mới thì quan huyện đổi đi nơi khác. Quan huyện mới về là ông Phạm Gia Đĩnh. Cuộc sống buồn tẻ nhưng bình thản của dân huyện Phụ Dực chợt nghe một nỗi lao đao...

ba

Quan huyện Phạm Gia Đĩnh cho đòi tất cả những người buôn bán ở phố huyện vào hầu quan. Quan hỏi thăm sự buôn bán và truyền mỗi người đóng một khoản tiền để quan xây tường huyện. Bố tôi về, than thở :

— Làm ăn khó rồi !

Ông nói nhỏ :

— Thằng này ăn tiền.

Tôi hỏi :

— Quan huyện ăn được tiền hử, bố ?

Bố tôi đưa tay bịt miệng tôi :

-- Con quên câu con vừa hỏi đi. « Thằng này » là thằng bố mày đây này ! Quan huyện mới phúc hậu lắm, quan cho mọi người uống trà tàu.

Quan huyện mới có chiếc xe ô tô đít vịt, sơn đen bóng loáng. Tiếng còi xe của quan huyện làm nhiều người sợ hãi. Chính quan huyện đã hò hét lính lệ đốc thúc tội nhân và phu phen ở các làng gửi lên phá bỏ hàng đậu bìm. Không đầy một tháng, dinh quan huyện được vây quanh bởi bốn bức tường gạch cao. Một trong bốn bức tường án ngữ tầm nhìn của tôi. Những con cuốc biển mất. Những con bìm bịp biển luôn. Biển luôn những con ong đưa cả ngày lớn vờn trên những chùm hoa mò hèn mọn. Tôi chẳng còn thấy những vật nặng thả hoàng hôn tím xuống đậu bìm. Và tôi chạnh nhớ bờ đậu bìm hôm nào, tiếng cuốc kêu hôm nào. Tôi ghét tường gạch cao.

(còn nữa)

anh chỉ yêu dấu

truyện dài ĐÌNH TIÊN LUYỆN

Buổi chiều tôi đưa Chi trở lại nội trú. Trời chẳng còn chút nắng nào trên những con dốc buổi sáng. Đám cỏ bên đường trốn lạnh đã ngủ vùi bên nhau tự bao giờ. Một vài người qua lại vội vã trên chiếc cầu khi chúng tôi ngang qua khu trường học. Tôi nói với Chi, muộn rồi em. Anh sợ Sơ Giám thị la em quá. Không biết còn kịp giờ cơm chiều. Chi bảo, em chả thấy đói gì chi cả, em cần hết dưa đầy cả bụng. Tôi trao cho Chi tất cả những thứ gì chúng tôi đã mua được trên phố. Con nai bằng gỗ, cái kẹp tóc nhỏ có đính một chùm trái cherry dễ thương, vương vãi để em học thêu và vài ba cuốn sách mỏng.

— Còn cái gói kẹo của em đâu ?

Chi giả bộ hỏi tôi thế, em đã cất nó vào trong cái xách trắng của em cùng với mấy thứ đồ ăn khác. Chi chọn cho tôi một chiếc kẹo rượu và bắt tôi há miệng to ra.

— Cho anh Huy say chết luôn.

Ừ, chết luôn. Trái bóng dặt dờ trên tay, tôi đưa nó cho Chi :

— Em giữ giùm anh cho chúng có bạn, kẻo lẻ loi chúng buồn.

Chi dốc túi chia cho tôi mớ hạt dưa mà hai đứa đang ăn dở, anh ăn với em một nửa. Mớ hạt dưa được bỏ đều trong hai bàn tay chụm lại, chúng tôi nhìn nhau cười. Và trước khi tôi đưa em em trở vào sân trường.

— Chi xoè tay ra.

— Có gì cho em hử ?

— Quà tết.

Tôi bỏ vào lòng bàn tay Chi một trái quất vàng óng mà lúc hai đứa qua nơi bán hoa tết tôi đã lén hái trộm được. Chi tròn xoe mắt :

— Ở đâu anh có vậy ?

Tôi cười :

— Em không nhớ hồi nãy mình đi qua nơi bán hoa à ?

— Nhưng em có thấy anh mua đâu.

Tôi chỉ cười. Tôi bảo Chi, mau vào không thôi các Sơ đang ngó kia. Chi vội vã bước lên thềm còn ngờ ngác nhìn lại tôi. Thực sự nơi văn phòng vắng ngắt, chẳng có bóng Sơ nào. Đang lẽ tôi phải dẫn em vào tận trong, giao lại em cho Sơ trách nhiệm và cáo lỗi bởi đã trễ giờ trở lại nội trú. Mãi một lúc sau tôi mới nhận ra điều đáng lẽ phải làm đó, khi tôi còn đứng lại ở cổng nhìn theo Chi nhỏ bé đi ngang sân nội trú, với hai trái bóng bay lơ lửng trên đầu.

Tôi đã tưởng hai trái bóng ấy lôi Chi bay khuất mắt ở cuối dãy hành lang tối. Sau giờ, lúc tiếng chuông « vực sâu » ngân nga từng tiếng một.

MÙA XUÂN

Chương năm

Chi đưa cho tôi xem thư của mẹ viết cho em. Bà viết, đáng lẽ mẹ lên đón con về ăn tết nhưng cuối cùng có vài công chuyện thay đổi nên mọi điều sắp xếp đều hỏng cả. Bà gửi thư ấy cho Chi với vai món quà khác nhờ hãng máy bay đem tới nội trú. Tôi đóng vai một người thân thuộc trong gia đình đón Chi về nhà cô Ngân ăn tết. Khi đưa bức thư ấy cho tôi xem, Chi buồn chực khóc. Thư có một vài chữ nhòe, có lẽ là nước mắt buồn tủi của Chi đã rớt xuống. Nước mắt phớt mẹ. Chi ngả đầu trên vai tôi, em nhớ mẹ anh ạ. Anh biết không, mấy tuần lễ đầu ở nội trú em đâu có chịu nổi. Em khóc hoài bị các Sơ la hoài. Anh biết không, có những buổi sáng lạnh ghê đi, bước ra khỏi phòng là em phải đưa hai bàn tay ấp chặt lấy mũi và miệng. Lạnh cay buốt ở mũi, lạnh đến nổi máu ứa ra ở mũi em cơ mà, anh. Em kể mọi chuyện với mẹ nhưng em đã giấu mẹ điều đó. Chi khóc, đôi vai gầy guộc so lại, em nước nỡ. Tôi bỗng thấy xót xa quá đỗi. Nay em, tôi giữ chặt lấy vai Chi, anh nghĩ bao giờ mẹ cũng thương em mà. Chi vẫn nước nỡ, em biết, nhưng mẹ không thương em như trước nữa anh Huy ạ.

Người góa phụ đã thôi thích hoài một màu nâu, đời sống đang đổi những màu rực rỡ tươi vui cho bà. Đời sống như thời tiết, qua một mùa, qua một thời rồi phải đổi thay. Tôi nhớ có lần ngồi với mẹ Chi ở ngoài vườn, bà nói, có lẽ tôi không bao giờ thôi thích hoài một màu nâu, em Huy ạ. Bà kể cho tôi nghe về một vài hình ảnh đậm nét của bà thời con gái và bà bảo tôi sợ rồi Anh Chi sẽ giống tôi. Tôi mong cho mai này em ấy được may mắn hơn.

Tôi đỡ dành Chi, tôi nói cho Chi hiểu những điều mà chính tôi cũng còn đang mơ hồ. Trái tim đến một lúc nào đó phải chia sẻ, như là một

điều cần. Rồi em sẽ hiểu, đến một thời nào đó giòng sông phải đâm nhánh, xa nguồn. Con cái dần rời xa cha mẹ để quyến luyến hơn một người khác. Tôi nói những điều ấy như là để tâm sự với mình, xác định mình. Nghĩa là điều tôi bỏ Saigon với những người thân yêu để bây giờ ngồi đây, trong thành phố cao nguyên lạnh cắt thịt da này như một điều rất thương, rất tự nhiên.

Tôi tưởng tượng ra câu chuyện thật lạ với Chi.

— Chi biết không, rồi sẽ có một điều rất mới, rất vĩ đại sẽ xảy ra...

— Chi không hiểu.

— Đó là tình yêu.

— Chi không hiểu.

— Khi lớn lên em hiểu đó là một điều cần thiết. Cần thiết như ăn uống, như hơi thở của đời sống.

— Chi không hiểu.

— Như bây giờ em đã trở thành quá cần thiết trong đời sống anh.

— Anh Huy làm em sợ.

— Chi à, anh thương em.

Chi tấm tức khóc không thôi bên tôi. Những thứ quà của mẹ gửi không thể đỡ nổi nỗi tủi thân của con gái. Cái gói bóng lớn hình con chó bông, có cốt vận nhạc, một túi linh kính những thứ đồ ăn, bánh mứt và trái cây. Một hộp chocolat mà mỗi miếng in hình một phong cảnh thật dễ thương và một hộp đồ chơi xếp hình. Những ngày tết tôi và Chi chụm đầu nhau chơi trò chơi xếp hình này Chi luôn luôn tìm được những miếng ráp khó khăn nhất. Cô Ngân rang những chén hạt dẻ lớn và cũng tham gia trò chơi với chúng tôi, rất thích thú. Những lúc mà Chi cứ chực nhắc tới mẹ tôi lại phải tìm chuyện khác để nói lắng.

— Vợ chồng chim sẻ của Chi đã xây xong tổ chưa hở ?

Chi riu rít :

— Em không thấy chúng tha rác nữa, chắc chúng làm xong tổ rồi anh ạ.

— Ừ, nó phải xây xong tổ để ăn tết chứ.

Chi ngây thơ ?

— Bộ chim sẻ cũng ăn tết nữa hở anh ?

Tôi cười :

— Có chứ, chim sẻ rất rành rẽ về thời tiết, nó biết về sự thay đổi của bốn mùa, nhất là mùa xuân.

— Thế còn con chim sẻ của anh ?

Miệng Chi chum chim cười, nhìn tôi. Ngờ ngẩn quá đi thôi, tôi hỏi em :

— Con chim sẻ nào nhỉ ?

— Con chim sẻ... quàng khăn đỏ đó.

Tôi reo « A ! » và xòe bàn tay mình đặt lên đầu gối của Chi, lúc cả hai ngồi bên lò sưởi. Tôi nói :

— Con chim sẻ của anh ơi, đậu xuống đây đi nào.

Chi ngó tôi, tôi thấy ánh lửa vàng lung linh trong đôi mắt rộng của

em. Con chim sẽ nghiêng mái tóc :

— Chim sẽ đậu xuống anh Huy có gì cho chim sẽ nào ?

— Có lồng sơn, có kẻ vàng.

— Không thêm, chim sẽ không thích lồng sơn kẻ vàng.

— Vậy chim sẽ ăn kẹo không ?

— Cũng không thêm luôn.

Tôi ngẫm nghĩ :

— Như thế chắc chim sẽ thích nghe kể chuyện phải không ?

Chi gật đầu. Em nhìn tôi rồi đặt ngón tay út của em vào lòng bàn tay tôi đang mở rộng trước mặt :

— Chim sẽ của anh đậu xuống rồi đó, anh Huy kể tiếp chuyện công chúa Sissi cho chim sẽ nghe đi.

Tôi nắm lấy ngón út của Chi, con chim sẽ của tôi ngoan ghê đi. Và tôi kể tiếp cho Chi nghe chuyện công chúa Sissi dễ thương. Nàng ưa được sống tự do, cởi mở nên khi sống trong hoàng cung đầy những gò bó nghi lễ phiền phức nàng đâm ra buồn phiền, khó chịu. Giận vua, nàng bỏ hoàng cung về sống với cha mẹ nàng ở một miền yên tĩnh, có nhiều màu xanh của cây cỏ. Cha nàng là một tay thợ săn cừ khôi, ông bẫy được nhiều chim và nhốt chúng trong những cái lồng rất lớn. Nhưng khi Sissi về, nàng mở cửa thả cho chúng trở về rừng hết. Cả những con nai nhỏ dễ thương nữa, nàng cho chúng uống sữa bằng cái bình sữa của trẻ con trước khi mở cửa thả chúng về với quê hương của chúng là rừng xanh và những bước tung tăng.

Chi hỏi tôi :

— Như thế rồi cha Sissi có là Sissi không hở anh ?

— Không, ông cười. Ông cưng con gái của ông ghê lắm. Thấy Siss buồn rầu, bỏ hoàng cung mà về nhà, ông đưa nàng đi dạo trong rừng. Ngồi lại ở một gốc cây, ông nói : Rồi mai kia khi đời con gặp thêm những muộn phiền, con hãy tìm vào trong rừng yên tĩnh mà nhìn xem, kia là cây cỏ, đất đá, chim muông... Tất cả chúng đều được Thượng Đế dựng nên sống tự do, hạnh phúc. Tất cả chúng đều được Thượng Đế lo lắng, chăm sóc để sống làm đẹp cho thiên nhiên, ca tụng trời đất.

Thấy mắt Chi nặng trĩu nhìn vào những đốm lửa đang cháy trong lò, tôi phải tìm cách làm cho cô bé cười được. Tôi gọi Chi :

— Chi nè, Chi nè, vui lắm cơ, khi mà hai cha con công chúa Sissi đi dạo trong rừng ấy mà, họ gặp thấy một con gà rừng đang đậu trên một cành cây.

— Rồi cha của Sissi có bắn nó không anh ?

— Có chứ, vì cha Sissi là một tay thợ săn cừ khôi mà.

Tôi cố tình kéo Chi chú ý vào câu chuyện :

— Thế là một tay thợ săn cừ khôi lại để hụt mất con mồi mới uống chứ.

— Vì sao vậy anh ?

— Bởi ông đã đi săn mà dẫn con gái đi theo.

— Tại Sissi là lớn lên hở ?

— Không, Sissi không la một tiếng nêo cả vì cha nàng đã làm dấu hiệu cho nàng im lặng. Nhưng khi nàng vừa đưa súng lên nhắm bắn thì nàng đứng đàng sau đưa tay lên cao vẫy vẫy con gà rừng. Thế là con gà rừng bay đi mất.

— Rồi sao hở anh ?

— Rồi hai cha con ngó nhau cười.

Rồi tôi và Chi cũng ngó nhau cười.

Củi trong lò đã cháy gần hết, để lại một đám tro trắng xóa đang bắt đầu nguội dần với khi trời mỗi lúc mỗi cảm thấy lạnh hơn. Buổi tối khi đốt lò sưởi tôi đã nhớ nỡ của phòng để lửa vào một ít hơi ấm dành cho Chi, không biết chặn gối của Chi có ấm hơn được với một chút hơi lửa ấy. Khi tôi nắm ngón tay út của Chi, đưa Chi vào phòng, tôi cẩn thận xem lại những khe gió mà buổi chiều tôi đã nhét rất kỹ bằng giấy báo và giẻ vụn, sợ gió to có thể lửa vào rơi mất. Trời đã là mùa xuân nhưng khi lạnh vẫn còn nguyên của mùa đông cũ. Tôi sợ Chi đau. Tôi sợ không lo nổi, chăm sóc đủ cho em. Tôi rất sợ có một sự ân hận về sau. Mấy hôm nay tôi vẫn còn loay hoay hoài với ý nghĩ, không biết rồi khi mẹ Chi biết mọi chuyện rồi sẽ ra sao. Có lúc rồi những giấu diếm này phải vỡ ra chứ. Nhưng tôi lại nghĩ, dù sao thì bà cũng phải hiểu là tôi rất thương mến Chi và tất cả những điều tôi làm chỉ với ý nghĩa đó.

Tôi hôn lên ngón tay út của Chi :

— Chúc con chim sẽ của anh ngủ ngon.

Chi dạ nhỏ rồi rút ngón tay lại. Khi cô bé đứng ở mệp giường mới quay ra nói với tôi :

— Chúc con chim sẽ anh ngủ ngon luôn.

— Ơ, anh cũng là con chim sẽ nữa à ?

Chi xị mặt :

— Anh Huy mau quên ghê nơi. Mới hôm chủ nhật anh mua bóng cho em ở trên phố, anh bảo anh cũng là con chim sẽ nữa mà.

Trí nhớ tôi thật là một điều ân hận lớn. Tôi nói với Chi đáng tiếc ghê, được làm chim sẽ mà anh không nhớ. Chim sẽ mà nhất định chỉ làm tổ bằng hông gòn trắng nõn mà.

— Thôi, bây giờ chim sẽ em ngủ ngoan nha, sáng mai chim sẽ anh sẽ đưa em đi chơi nhà mấy người bạn.

Chi nghiêng đầu cười thật dễ thương trước khi vào giường. Tôi bỗng cảm thấy mình được hạnh phúc. Và tôi là người hạnh phúc nhất đời.

Ra ngồi ở những bậc cửa bước xuống phòng ngoài, tôi ôm theo chiếc áo dạ mà tôi mới mua được ở khu bán đồ cũ Chợ Mới. Chiếc áo thật dày, thật rộng, tầm vóc của một người cao lớn. Khoác vào tôi chỉ như được gói gọn trong đó. Điều này làm tôi liên tưởng tới những tay kỳ nữ trong phim với chiếc áo choàng là một tấm vải rộng khoác trên vai, bay lộng lộng trong gió.

(Còn nữa)

CỬA TRƯỜNG PHÍA BÊN NGOÀI

truyện
dài
MAI
THẢO

Trường đi ra. Tới cửa phòng, chàng quay đầu nhìn lại. Dung ngồi bất động, hai tay bưng lấy đầu. Trong một khoảnh khắc đầy hồi hộp, Trinh hy vọng Dung gọi chàng đứng lại. Đề hai vợ chồng nói thêm với nhau một vài câu nữa. Những câu ngọt ngào, tình nghĩa. Hay gây lộn hay trách mắng, hay kết tội nhau cũng được. Miễn là nói, kéo dài những phút đối diện. Nhưng tự ái của Dung đã bị tổn thương nặng nề. Nàng để mặc cho Trinh đi. Nàng không cần gì nữa. Trong một trạng thái tê liệt thể thảm, Dung cảm thấy trái tim nàng lại như bị một mũi nhọn đâm suốt qua, khi nàng nghe thấy tiếng cửa buồng đóng lại, và ngoài hành lang, tiếng chân Trinh xa dần, xa dần.

Chương bảy

Hoàn đứng chờ Nhi dưới một gốc cây. Chiếc cyclo đậu bên cạnh Hoàn, còi xe ghéch lên vỉa hè, một phút rồi Nhi sách cặp đi ra. Nét mặt Nhi buồn buồn, ánh mắt ngơ ngác, trông Nhi gầy và xanh hơn buổi sáng hôm trước.

— Chờ tao lâu chưa ?

Hoàn lắc đầu :

-- Không. Tao vừa tới.

Hoàn nhìn vào trong nhà :

— Thăng Đại đi học chưa ?

-- Hôm nay Đại nghỉ.

— Sao vậy ?

Nhi lặng lẽ bước lên chiếc cyclo. Hoàn lặng lẽ bước lên theo. Chiếc xe lùa khỏi vỉa hè, lăn trên mặt nhựa óng ánh nắng sáng. Đôi bạn cùng im lặng cho đến khi chiếc cyclo ra tới đầu phố. Nhi tỏ vẻ không muốn nói chuyện,

Hoàn cũng không dám gọi chuyện thêm. Đây là một trường hợp đặc biệt đặc biệt và khác thường. Mỗi buổi sáng đến trường, thường là khoảng thời gian của một chuyện trò không dứt. Ở nhà, Hoàn lăm lăm suốt ngày không nói. Muốn nói, cũng chẳng biết nói với ai. Những câu chuyện, linh tinh, lớn nhỏ, muốn mắt, đừng đầy trong trí nhớ, chờ đến gặp Nhi là tuôn chảy một giờ đầy. Nhi cũng vậy. Truyện cũng nhiều bằng Hoàn. Bạn thích nói và Nhi cũng thích. Hoàn riu rít như vành khuyên. Nhi chẳng kém, cũng nói nhiều, kể chuyện, như con Oanh học nói. Vậy mà, Nhi khác rồi. Từ ngày đến khách sạn từ ngày theo cha từ khách sạn về nhà, những chuỗi ngày thơ ấu hồn nhiên của Nhi không còn la cái bình ngọc sáng láng hồn nhiên tràn đầy như trước. Như cái cây đang bồng bồng độ lớn chợt bị một trận bão làm cho thui chột. Nhi không phục hồi được lại cái nhậy nhót, cái vui tươi như thời kỳ trước. Khi gia đình xảy ra thảm kịch. Ánh mắt Nhi vẫn trong sáng, thơ ngây. Nhưng nơi đáy cùng tròng mắt, lại như thấp thoáng hoài hoài một vẻ gì mê hồn. Thảm kịch quả là một cơn mộng dữ. Sức tàn phá của nó đã ghê gớm. Ảnh hưởng của nó còn là một kéo dài. Và Nhi trở nên cách biệt, ít nói, ngay cả với đứa bạn gái thân thiết nhất của mình.

Hoàn nắm lấy tay bạn, thân mật :

— Đại đau làm sao ?

— Suốt đêm qua nó lên cơn sốt.

Nhi ngáp, vẻ mệt mỏi hiện rõ :

— Nó không ngủ được. Làm tao cũng hết ngủ được luôn.

Ngoài sự mệt mỏi, Nhi đến trường sáng nay, còn với một tâm trạng lo lắng. Lo bị phạt. Bài học thuộc lòng, học suốt buổi tối hôm qua, sáng nay ôn lại, đã quên gần hết. Trí nhớ của Nhi thật tốt. Trí nhớ ấy không còn nữa. Ngồi học, tập trung thần trí xuống mặt chữ viết mà kỳ thực là thần trí Nhi ở tận đâu đâu. Lát nữa, cô giáo gọi lên trước bảng đọc bài, chắc là k. Đó bài học đã hoàn toàn quên hết. Bài toán cũng mới chỉ làm được một nửa. Đưa họ : trò chăm chỉ, siêng năng ở Nhi đã trở thành đứa con gái lơ đãng, lướt biếng một cách khác thường và kỳ lạ.

— Mẹ Nhi về nhà chưa ?

Nhi nhăn mặt :

— Chưa ?

— Bao giờ mới về ?

— Ba nói chưa biết bao giờ mẹ về.

— Sao vậy ?

— Ba nói mẹ đau nặng, đang nằm trong nhà thương, chừng nào mới khỏi hẳn, mẹ mới về nhà được.

— Mẹ Nhi đau bệnh gì mà phải nằm ở nhà thương lâu vậy ?

— Không biết. Ba không nói.

Nhi chẳng biết mẹ đau bệnh gì, nằm ở bệnh viện nào, chỉ biết mẹ nhà vắng mẹ đã trở thành một bệnh viện, bởi vì hết thấy mọi người sống.

dưới mái nó cũng đau lòng. Trừ cha đến Nhi. Đến thằng Đại đến chị bếp. Cha là trụ cột của gia đình. Nhưng mẹ mới là linh hồn. Cha là khối óc, đầy nghị lực sáng suốt. Mẹ mới là trái tim lớn, vùng tình cảm ngọt ngào ở đó mỗi giọt máu hồng là một giọt thương yêu.

Đêm qua thằng Đại đau, cha gọi điện thoại cho bác sĩ Chương. Hai người nói chuyện với nhau khá lâu. Bác sĩ Chương hẹn sáng mai tới, hỏi bệnh thằng Đại và bảo cha lấy một thứ thuốc nào đó cho Đại uống. Cha làm theo. Từ giường Nhi nằm nhìn sang, Nhi thấy cha chạy đi chạy lại, nét mặt nghiêm trang, đau buồn. Cho Đại uống thuốc xong, đắp chăn lên ngang tầm ngực cho Đại, bảo Đại phải cố gắng ngủ đi. Một lát cha ngồi vào đó, ở đầu giường Đại, cúi đầu xuống, cái bóng lẻ loi in lên thành tường.

Cha già đi trông thấy. Hai bờ vai nhô lên. Tròng mắt sâu trũng. Cha thở dài luôn miệng. Nhi tựa mình, khiến cha ngừng đầu lên. Sau đó cha đi sang giường Nhi.

Cha hỏi, tiếng nói nhỏ, mệt mà vang lên trong im lặng :

— Nhi ngủ chưa ?

— Con không ngủ được. Đại đau sao, ba ?

— Phải. Nhưng không sao, mai bác Chuyên tới tiêm thuốc, Đại phải kiêng ăn vài ngày là khỏi.

Nhi nhớ Nhi đã nắm lấy tay cha. Và nói :

— Đại đau sao ba không đón mẹ về nhà ?

Chừng như câu hỏi thật đơn giản này lại làm cho cha bối rối, lúng túng, không trả lời ngay được. Nhi thấy cha lặng người đi, đưa tay lên bụng lấy mặt, nhắm nghiền mắt lại. Mãi mãi rồi ba mới nói :

— Đừng nhắc đến mẹ nữa. Ngủ đi. Ngủ đi, mai còn đi học.

Rồi cha tắt đèn phòng Nhi, trở về phòng riêng. Cả ba cha con đều không ngủ được. Nhi nằm thao thức trong bóng tối, lắng nghe tiếng lá rụng ngoài vườn, tiếng gió đập vào đầu nhà, tiếng bước chân cha đi đi lại lại không ngừng trong căn phòng trống trải.

Buổi sáng trở dậy, chị bếp sửa soạn cho NH đi học, nét mặt cũng buồn bã như bầu không khí buồn thảm bao trùm đời sống gia đình cũng làm cho chị buồn lây.

Thay quần áo cho Nhi, chị bếp chợt hỏi :

— Bà không về, có Nhi nhớ bà không ?

— Sao không nhớ. Tui nhớ đến phát khóc.

Rồi Nhi nói :

— Nhưng ba nói mẹ chưa về nhà được.

Chị bếp nhún mày, ném cho Nhi một cái nhìn tò mò :

— Sao vậy ? Ông nói tại sao bà chưa về được ?

Nhi tròn mắt :

— Mẹ tôi đau nặng, chị không biết gì sao ?

Chị bếp lắc đầu :

— Không phải thế đâu.

Nhi ngạc nhiên :

— Không phải.

— Ông đâu không cho cô Nhi và cậu Đại biết đó. Bà không đau.

Câu chuyện đứt quãng. Cha thỉnh thoảng ở phòng bên đi sang. Chị bếp sợ hãi đứng lên, như chị ta đã tiết lộ một điều mà chị ta không có quyền tiết lộ. Sau đó, cha ra hiệu cho chị bếp theo cha đi ra. Cha nói gì đó, chị bếp vâng dạ luôn miệng rồi bỏ xuống nhà dưới. Bây giờ trên con đường một ngày một buổi đến trường, mấy câu nói của chị bếp vẫn còn ám ảnh thần trí Nhi, khiến Nhi càng thắc mắc về trường hợp xa nhà của mẹ càng thấy nhớ mẹ vô chừng. Mẹ đâu thật không ? Mẹ đang nằm ở bệnh viện nào ? Mấy ngày ở cùng với mẹ trong căn phòng khách sạn, lúc nào Nhi cũng thấy mắt mẹ như ngấn lệ, giọng mẹ đầy nghẹn ngào, thái độ mẹ kỳ lạ. Mẹ ở đâu ? Bao giờ mẹ trở về ? Chị bếp nói mẹ không đau. Cha nói mẹ đang bệnh. Sự thật như thế nào ? Nhi muốn nhìn thấy mẹ.

(Còn nữa)

tin giờ chót :

cửa trường, phía bên ngoài

của MAI THẢO

Còn hai kỳ nữa mới dứt

Tuổi Ngọc sẽ giới thiệu một truyện dài đặc sắc
của MƯỜNG MÁN :

?

▼ bạn ngọc

● **HOÀNG THY LINH** : Đã nhận được tập thơ của Linh gửi tặng. Cám ơn. Mong là Linh sẽ không quên Tuổi Ngọc như đã hứa nhé.

● **THƯƠNG LỆ BÌNH** (Bình Đại) : Cám ơn lời khen tặng nồng nàn của bạn. Và rất hân hạnh đón nhận sự đóng góp của « người bạn thi sĩ trẻ ».

● **P.T. BÍCH THỦY** (Nha Trang) : Thư ký tòa soạn còn trẻ lắm, đừng gọi bằng bác coi chừng tổn thọ. « Cõi cợn » Tuổi Ngọc thì không khác gì giết Tuổi Ngọc chết tức tử. Cứ nghĩ là cháu « gửi đúng » đi.

● **ĐẠM THẢO** (Đà Lạt) : Thư cháu viết thật dễ thương. Rảnh cháu cứ viết cho vui. Cho chú gửi lời thăm thành phố sương mù với.

● **K. X.** (Gia Định) : Mục mà cháu đề nghị, anh em tòa soạn cũng có nghĩ đến và có lẽ sẽ thực hiện một ngày gần đây, có thể nằm trong phạm vi mục NXCD.

● **LÂM THI THI** (Đà Nẵng) : Đã nhận đủ bài và đang đọc. Mong cháu tìm được nguồn vui sống mới.

● **N.T. MINH NGUYỆT** (Đà Lạt) : Chú buồn thật tình chứ không phải tỏ oáng đâu. Tình trạng muốn báo hay coi nhờ báo nhiều quá có thể sẽ giết chết Tuổi Ngọc mất. Rất tiếc không biên thư riêng cho cháu được, chắc cháu đã rõ lý do, vì quá bận ấy mà. Thơ Nguyễn Bính có các tập « Tâm Hồn Tái », « Lỡ Bước Sang Ngang », « Một Nghìn Cửa Sờ », « Hương Cổ Nhân »... Khi nào chú đi Đà Lạt sẽ « thông báo » cho cháu.

● **PHẠM THỂ HUYNH** (Bạc Liêu) : Là quân nhân mà bạn vẫn giữ được những phong

thái như vậy là điều đáng quý. Đã nhận được bài viết ngắn của bạn.

● **MAC LAM GIANG** (Định Tường) : Em quá khen đó thôi. Ước vọng của em có gì là to lớn quá đâu. Có thể coi đó như một trò chơi, nếu em thích. Em có thể gửi tiếp những bài khác.

● **LOAN** (Nha Trang) : Hai số báo đặc biệt cháu hỏi đã hết rồi. Còn cuốn sách thì chưa in mà. Bạn ghé quá không trả lời thư riêng được, mong cháu thông cảm. Tập quen dần với đời lính lâu chắc sẽ dễ chịu hơn.

● **TRÂM HƯƠNG** (Phước Nhuận) : Đâu có, Hương nghi thế là oan cho chú rồi. Vì thư quá nhiều nên phải cho xếp hàng từ từ chứ biết sao hơn. Chắc là người của nhà in hoặc cũng có thể là khách, chẳng hạn. Mà Hương thắc mắc làm gì vậy. Rất vui nhận lời chúc xuân muộn màng của cháu. Vẫn còn xuân mà.

● **GIANG THANH BÌNH** (Saigòn) : Dù sao, Tuổi Ngọc cũng phải chống gậy mà đi. Nói vậy, chứ chưa đến nỗi nào đâu. Chỉ sợ tình trạng muốn báo hoặc « coi cợn ». Hy vọng Tuổi Ngọc đón chào đệ II chu niên trong niềm vui và « xôm tụ » hơn hồi đệ I chu niên. Cám ơn sự lo lắng và cử động của cháu dành cho Tuổi Ngọc.

● **NGUYỄN TRỌNG CHÂU** (Saigòn) : Gọi thế cho thân mật chứ gì mà ái ngại. Tôi nghĩ là Châu nên tiếp tục sự học một cách chu đáo tốt hơn. Thời khi lao vào công việc bận rộn nên quên băng đi những điều đáng ra phải nhớ. Làm báo thật sự khổ lắm, nhất là khi mình lại đeo bên người một lý tưởng, dù tầm thường. Bạn hiểu ?

● **TẠ TỪ LY** (Pleiku) : Bắt đầu bằng bút hiệu này để liên lạc nhé. Đã nhận được các

bài thơ sau của bạn. Sao lại là những bài thơ đã tặng. Bài đăng rồi không nên gửi như thế nếu tòa soạn sơ ý, cho đăng lại sẽ phiền lòng độc giả không ít. Bạn gửi cho những cái khác. Nếu được sẽ thoả mãn lời yêu cầu của bạn.

● **TRẦN DU TẦM VÔNG** (Đà Nẵng) : Lại đòi bút hiệu. Sao lại nghi oan cho cái bút hiệu trước, tội nghiệp nó. Đừng bi quan quá, nhé.

● **HOÀNG THỊ TUYẾT NGA** (Thủ Đức) : Cái « xạo » của cháu « dzui » ghê đi. Nhớ năm mơ nhiều lần như thế nữa nhé.

● **MAI QUỲNH** (Đà Lạt) : Bạn gửi bài nhờ đề « Tuần báo Tuổi Ngọc » và ghi thêm bên cạnh tên mục mà mình muốn gửi. Đã nhận đủ bài của bạn.

● **NGUYỄN ANH SƠN** (Huế) : Cháu đừng ngại gì cả. Cháu có quyền ủng hộ ủng hộ thể bộ vô khu vườn Tuổi Ngọc mà dạo mát chơi với các bạn ngọc khác. Mục này do nhiều người trả lời.

● **LÊ LƯỢNG** (Cần Cứ 91) : Người bạn

hơi khách sáo một chút. Bạn gửi tiếp cho những bài khác.

● **JALAU** (Phan Rang) : Bạn đã hài lòng chứ. Có nhận được thêm cái truyện bạn gửi sau này. Đang đọc.

● **THI HUYỀN ẸM** (Hòa Đa) : Thế là cháu chúc hết rồi còn gì. Đầu năm phải dzui dzẻ lên chứ, phải không. Sao không gửi thêm những cái khác nhỉ.

● **LỮ ĐÌNH TIẾNG** (Đà Nẵng) : Cám ơn những lời phê bình thành thật và xây dựng của bạn. Về các khuyết điểm trong việc ấn loát, đã lưu ý nhân viên nhà in. Cả hai ý kiến của bạn và người bạn đều đúng.

● **VÕ TRẦN TÂM LINH** (Phan Thiết) : HPLN là NM ở cùng thành phố cháu ấy mà « Người ta nói » không hẳn đúng đâu. Đâu có tiêu chuẩn nào dành cho người nghệ sĩ. Đã nhận được cái truyện.

● **HÀ TRỌNG QUÂN** (Quảng Ngãi) : Đang ở vào cơn lốc tình cảm đó à ? Mong bạn chóng « bình phục ». Viết đề giải tòa được phần nào nỗi buồn thì nên viết văn lắm.

biết một biết mười • nguyên thế

(tiếp theo trang 10)

quân nhân hay viên chức của các đoàn thể tư.

Với các tư cách trên, có thể đến trụ sở Thư Viện (số 69, đường Gia Long, Saigon) làm đơn xin kèm theo những tài liệu sau đây :

— Căn cước (xuất trình lúc nạp đơn).

— Tờ khai gia đình (xuất trình lúc nạp đơn)

— Chứng chỉ học lực hay thể sinh viên (nếu còn đi học).

— Giấy giới thiệu của cơ quan là quân nhân hay công. tư chức, viên chức các đoàn thể.

Thẻ chỉ cấp mỗi năm một lần, có hiệu lực từ ngày cấp đến ngày 31-12 năm ấy, nghĩa là qua năm sau phải làm đơn xin cấp thẻ mới.

âm lịch, dương lịch

Xin cho biết ngày chín tháng chín năm Tân Dậu (năm nay năm mươi hai tuổi) là ngày nào dương lịch ?

THÚY LIÊN (Saigon)

Ngày chín tháng chín năm Tân Dậu là ngày chín tháng mười năm 1921.

BÀI NHẬN ĐƯỢC

từ bạn ngọc

thơ

Ngô Mộng Quyền, Huyền Du, Hoài Vọng Đán, Nguyễn Thị Kim Khanh, Hải, Lê Nguyên Hồng Linh, Nguyễn Quý, Trần Duyên Hiền, Chăm Khanh, Hương Mai, Yên Lữ, Lữ Tinh Tang, Võ Trần Tâm Linh, Khuê Việt Trường, Hoài Miên, Hạ Ca, Phạm Văn Tuấn, Trần Thị Dung Trinh, Phan Nhã Uyên Uyên, Miên Đông, Phan Trí Trung, Đông T.V., Lang Kha, Trương Diểu, Bích Khiêm, Nguyễn Lê Tuyền, Minh Ngọc Tứ, Hoàng Du Thụy, Trương Thị Huyền Sương, Lê Trần Vinh Dung, Di Hạ, Diễm Ph, Phan Các Chiêu Hằng, Nhật Linh Quý, Vũ Sơn Ca, Phạm Thành, Cung Tường Linh, Huyền Chi, Lê Trần Cảnh, Nguyễn Ngọc Hoàng, Lê Loan Hữu Hội Lê Văn Thiên Thu, Bùi Duy Uyên, Trầm Thụy Du, Vũ Thế Học, Lê Thúc Đạo, Trần Thị Vu Vơ, Nguyễn Văn Nui, Trần Duyên Hiền, Hoài Đơn Phương, Ngô Mậu Hới, Vương Niệm Thy, Uyên Đông, Nguyễn Trường Ca, Đỗ Thị Hồng Liên, Ngủ Yên, Vũ Ngày Xưa, Thương Ái, Huyền Huyền, Thạch Nhân Quân, Thương Hoài Vân, Nguyễn Văn Thiên, Kim Thượng, Nguyễn Lệ Thạch, Trầm Du Tâm Vông. Bửu Hội, Thiêng Tử, Liêu Tri,

văn

Chế Mỹ Dung, Thương Hoài Nhân, Võ Trần Tâm Linh, K' Đều, Đông T.V., Nguyễn Miên Tịnh, Trần Thái Hằng, Hạ Thi, Lê Đình, Phan Uyên Hoài, Hoài Thương, Phạm Văn Tuấn, Tú, Trương Dung, Nguyễn Vũ Thoại Anh, Uyên Ương, Đông T.V., Trần Quốc Chương, Miên Di, Phương Chuân Hoàng Thị, Lưu Đông Khánh, Nguyễn Tụy Nghiêm, Di Hạ, Diễm Ph, Thương Hoài Nguyễn, Nguyễn Thị Văn Đông, B. Hoài Ngọc, Mai Việt, Mỹ Trang, Trầm Thụy Du, Đặng Quế Phương, Nguyễn Mây, Thương Ái, Hạ Thi, Huỳnh Xưa, Mỹ Trang, Ngô Mậu Hới, Như Quang, Mây Tím Nguyễn Định Thức, Phan Trinh Minh, Vũ Ngày Xưa, Hồ Ngọc Vũ, Nguyễn Văn, Thị Thục Hiền, Trần Du Tâm Vông,

Trang được mọi người ai mà
là này

thuốc súc miệng

Cepryn

Chuyên trị

■ lở miệng ■ đau cổ họng khi cảm cúm
■ sưng miệng ■ sưng nướu ■ vệ sinh miệng

Sữa MONT BLANC

tươi trắng

CORNELL
UNIVERSITY
OCT 18 1973
LIBRARY

MONT BLANC

*của xứ non cao
đồi dào sinh tố cần thiết cho
trẻ con và người có tuổi.*

